

VNFSV
ABIELU, PEREKONNA JA EESTKOSTE
SEADUSTE KOODEKS

ENSV KOHTU RAHVAKOMISSARIAAT
TALLINN, 1940

VNFSV
ABIELU, PEREKONNA JA EESTKOSTE
SEADUSTE KOODEKS

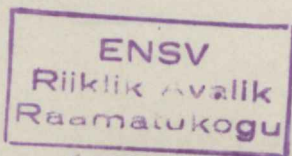
Ed 833

AMETLIK TÖLGE

VNFSV
**ABIELU, PEREKONNA JA EESTKOSTE
SEADUSTE KOODEKS**

MUUDATUSTEGA
KUNI 1. JUULINI 1938

AMETLIK TEKST ÜHES PARAGRAHVIDE KAUPA SOS-
TEMATISEERITUD MATERJALE SISALDAVA LISAGA

477059

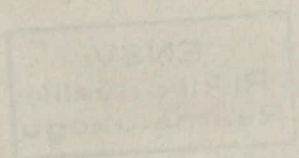
ENSV KOHTU RAHVAKOMISSARIAAT
TALLINN, 1940

1917

RIIGI PEREKONNA JA EESTIKOOSTE
SEADUSTE KODEKS

WILHELMUS
RIIGI KIRJASTUS

RIIGI KIRJASTUS

RIIGI TRÜKIKOJA TRÜKK

VÄLJAVÕTE NSVL KONSTITUTSIOONIST (PÕHISEADUSEST).

Paragrahv 122. Naisele antakse NSVL-s mehega võrdsed õigused kõigil majandusliku, riikliku, kultuurilise ja ühiskondlik-poliitilise elu aladel.

Nende õiguste teostamise võimaluse kindlustab naistele meestega võrdse õiguse andmine tööle, töötasule, puhkusele, sotsiaalkindlustusele ja haridusele, ema ja lapse huvide riiklik kaitse, raseduse puhul naisele puhkeaja andmine ülalpidamise säilitamisega, laialdane sünnitusmajade, lastesõimede ja lasteaedade võrk.

Vt. ka VNFSV Konstitutsiooni § 126.

VNFSV ABIELU, PEREKONNA JA EESTKOSTE SEADUSTE KOODEKS.¹⁾

I OSA.

ABIELU.

1. peatükk.

Üldeeskirjad.

§ 1. Abielu registreerimine on seatud nii riiklikes ja ühiskondlikes huvides kui ka abikaasade ja laste isiklike ja varaliste õiguste ja huvide kaitse kergendamise eesmärgil. Abielu vormistub registreerimisega perekonnaseisuorganites käesoleva koodeksi IV osas määratud korras.

*§ 2. Abielu registreerimine perekonnaseisuorganites on abielu olemasolu vaidlematuks tõendiks. Usutalituslikus korras abiellumist tõendavatel dokumentidel ei ole mingisugust juriidilist tähtsust.

*Märkus. Enne 20. detsembrit 1917 usutalituslikus korras sõlmitud abielud, samuti vaenlase poolt vallutatud kohtades enne perekonnaseisuorganite kujundamist sõlmitud abielud loetakse võrdseiks registreeritud abieludega.

¹⁾ Märk * tähendab, et vastava paragrahvi kohta on antud materjale lisas.

§ 3. Isikuil, kes tegelikult on abielulises vahekorras, mis seatud korras registreerimata, on õigus igal ajal vormistada oma vahekordi registreerimisega, ära näidates tegeliku kooselu tähtaja.

2. peatükk.

Abielu registreerimise tingimused.

*§ 4. Abielu registreerimiseks on nõutav: a) vastastikune nõusolek abielu registreerimiseks, b) abieluealisus ja v) käesoleva koodeksi § 132 tähendatud dokumentide esitamine.

*§ 5. Abieluealisus algab 18-aastaseks saamisega.

Märkus. Autonoomsete vabariikide kesktäitevkomiteede presiidiumid, autonoomsete oblastite täitevkomiteede presiidiumid, ringkondade¹⁾ täitevkomiteede presiidiumid, samuti linnade ja rajoonide nõukogude presiidiumid linnades võivad erandjuhtudel eritaotlusel vähendada käesolevas paragrahvis määratud abieluealisust naisisikute kohta, kuid mitte üle ühe aasta. [6. aprillil 1928 (VSKK 1928, nr. 47, art. 355); 28. veebruaril 1930 (VSKK 1930, nr. 12, art. 146).]

*§ 6. Registreerimisele ei kuulu abielud: a) isikute vahel, kelledest kas või üks on juba teises registreeritud või registreerimata abielus, b) isikute vahel, kelledest kas või üks on seadusega seatud korras tunnustatud vaimunõrgaks või vaimu-

¹⁾ Uue administratiiv-territoriaalse jaotuse järgi — rajoonide.

haigeks, v) otsejoones alanevate või ülenevate sugulaste, samuti täisvenna ja täisõe ning poolvenna ja poolõe vahel.¹⁾

3. peatükk.

Abikaasade õigused ja kohused.

§ 7. Abielu registreerimisel võivad abikaasad teatada oma soovist võtta ühiseks perekonnanimeks mehe või naise perekonnanimi või jääda oma enneabieluliste perekonnanimede juurde.

§ 8. Abielu registreerimisel VNFSV kodakondsusse kuuluva isiku ja välisriigi kodakondsusse kuuluva isiku vahel säilitab kumbki oma kodakondsuse. Nende isikute kodakondsuse muutmine võib toimuda lihtsustatud korras, mis on määratud üleliidulise seadusega.²⁾

*§ 9. Mõlemal abikaasal on täielik tegevusala ja elukutse valiku vabadus. Ühise majapidamise korraldamine määratakse abikaasade vastastikusel kokkuleppel. Kui üks abikaasadest muudab oma elukohta, siis ei kohusta see teist temale järgnema.

*§ 10. Abikaasadele enne abiellumist kuulunud vara jääb nende lahusvaraks. Abikaasade poolt abielu jooksul soetatud

¹⁾ Otsejoones ülenevateks ja alanevateks sugulasteks loetakse: vanaisa ja vanaema, poeg, tütar, lapselaps; täisvendadeks ja -õdedeks loetakse lapsed, kes põlvnevad ühest ning samast isast ja emast; poolvendadeks ja -õdedeks — kes põlvnevad ühest isast ja erinevatest emadest või ühest emast ja erinevatest isadest. [NSVL SiseRK juh. perekonnaseisuaktide registreerimise korra kohta, 1937. a. väljaanne.]

²⁾ Praegusel ajal lahendatakse NSVL kodakondsuse küsimusi NSVL Kodakondsuse seaduse alusel, mis on kinnitatud NSVL Ülemnõukogu teise istungjärgu poolt 19. aug. 1938.

vara loetakse nende ühisvaraks. Kummalegi abikaasale kuuluva osa suuruse määrab vaidluse korral kohus.

Märkus. Abikaasade õigused maa kasutamisele ja ühiskasutamises olevale varale, kui viimane kuulub talundi koosseisu, määratakse Maakoodeksi § 66 ja 67 ning nende arendamiseks ja täiendamiseks antud eeskirjade alusel.

*§ 11. Käesoleva koodeksi § 10 kehtib ka nende isikute vara kohta, kes on tegelikult, kuigi mitteregistreeritud abielulises vahekorras, kui need isikud vastastikku tunnustavad teineteist abikaasadeks või kui nende abieluline vahekord on kohtu poolt elu tegeliku olustiku alusel kindlaks tehtud.

*§ 12. Abielulise kooselu tõenditeks kohtule on juhul, kui abielu oli registreerimata, ühise kooselu olemasolu, selle kooselu korral ühise majapidamise teostamine, abieluliste suhete nähtumine kolmandatele isikutele isiklikust kirjavahe- tusest ning muudest dokumentidest, samuti oludest olenevalt vastastikune aineiline toetamine, ühine laste kasvatamine, jm.

§ 13. Abikaasad võivad omavahel astuda igasugustesse seadusega lubatud varalepingulistesse vahekordadesse. Mehe või naise varaliste õiguste vähendamist taotlevad kokkulepped abikaasade vahel on tühised ja mittesiduvad nii kolmandaile isikuile kui ka abikaasadele, kellel on õigus igal ajal nende täitmisest keelduda.

*§ 14. Puudustkannataval töövõimetul abikaasal on õigus saada ülalpidamist teiselt abikaasalt, kui viimane on kohtu poolt tunnustatud suuteliseks talle ülalpidamist andma. Samadel alustel on õigus ülalpidamist saada puudustkannataval töövõimelisel abikaasal töötaoleku ajal.¹⁾

¹⁾ Tööpuudusetoetusi anti NSVL-s ajal, mil seal tööpuudust esines, ja alates tööpuuduse täieliku likvidatsiooni ajast on toetuse andmine lõpetatud.

***§ 15.** Puudustkannatava töövõimetu abikaasa õigus saada ülalpidamist teiselt abikaasalt kestab ka pärast abielu lõppemist, kuni pole muutunud tingimused, mis vastavalt käesoleva koodeksi § 14 õigustavad ülalpidamise saamist, kuid mitte üle aasta arvates abielu lõppemisest.

Puudustkannatavale töötule abikaasale abielu lõppemise korral antava toetuse suuruse määrab kohus tähtajaks, mis ei või olla üle 6 kuu, ja see ei või ületada sotsiaalkindlustuse korras saadava vastava toetuse summat.¹⁾

§ 16. Õigus ülalpidamise saamiseks nii abielu ajal kui ka peale abielu lõppemist on ka isikuil, kellede vahel on tegelikult abieluline vahekord, kuigi abielu ei ole registreeritud, kui nad vastavad käesoleva koodeksi § 11 ja 12 nõuetele.

4. peatükk.

Abielu lõppemine.

***§ 17.** Abielu lõpeb ühe abikaasa surmaga, samuti tema surnuks tunnustamisega notariaalses või kohtulikis korras. [27. mail 1929 (VSKK 1929, nr. 40, art. 422).]

§ 18. Abikaasade elusoleku ajal võidakse abielu lõpetada nii nende vastastikusel kokkuleppel kui ka kummagi ühepoolsel soovil.

***§ 19.** Registreeritud kui ka registreerimata, kuid kohtu poolt käesoleva koodeksi § 12 kohaselt kindlakstehtud abielu lõpetamist abikaasade eluajal võidakse registreerida perekonnaseisuorganites (abielu lahutus).

***§ 20.** Abielu lõppemise fakti, kui lahutust ei ole registreeritud, võib kindlaks teha ka kohus. Kohtu otsus abielu

¹⁾ Vt. joonealust märkust lk. 10.

lõppemise kohta kuulub kohuslikult registreerimisele perekonna-seisuorganites.

Abielu lõpeb kohtu poolt kindlakstehtud ajast alates [10. mail 1937 (VSKK 1937, nr. 6, art. 40).]

§ 21. Abielu lõpetamise registreerimisel abikaasad teatavad, millist perekonnanime kumbki soovib kanda. Kokkuleppe puudumisel abikaasade vahel kõnesolevas küsimuses antakse kummalegi enneabieluline perekonnanimi.

§ 22. Abielu lõpetamise registreerimisel on perekonna-seisuorganid kohustatud esitama küsimuse, missugused lapsed jäävad ühe ja missugused teise abikaasa kasvatada, kes vane- maist ja millisel määral kannab laste ülalpidamise kulud, samuti töövõimetu abikaasa ülalpidamise suuruse kohta.

Neis küsimustes abikaasade vahel kokkuleppe saavutamise korral kantakse see kokkulepe abielude lõppemise registreerimise raamatusse, kuna väljavõte sellest antakse kummalegi abikaasale. Seesugusel väljavõttel on täitedokumendi jõud, mille järgi toimub alimentide sissenõudmine kohtuotsuste täitmiseks seatud korras.

Kokkuleppe ülalpidamise väljamaksmise ja suuruse kohta ei võta kummaltki endiselt abikaasalt ega lastelt ära õigust taot- leda hiljem üldises hagikorras ülalpidamist suuremal määral kui see ette nähtud kokkuleppes. [10. mail 1937 (VSKK 1937, nr. 6, art. 40).]

§ 23. Kui lahutuvad abikaasad ei lepi kokku selles, kumma juurde jäävad lapsed ja kui suur on kummagi abikaasa poolt laste ülalpidamiseks antav elatis (§ 22), siis on perekonnaseisu- organ kohustatud selle kohta koostama akti ning selle samal päeval edasi saatma kohtule lapse ema elukoha järgi, vaidluse lahendamiseks üldises hagikorras. [10. mail 1937 (VSKK 1937, nr. 6, art. 40).]

***§ 24.** Kohus ühel ajal akti saamisega lahutuvate abikaasade vahel kokkuleppe mittesaavutamise kohta selles, kumma juurde jäävad lapsed ja kui suur on kummagi abikaasa poolt laste ülalpidamiseks antav elatis, teeb, vastavalt asja oludele ja laste huvides, määruse selle kohta, kumb vanemaist ja millises suuruses on kohustatud ajutiselt, kuni vaidluse lahendamiseni, kandma laste ülalpidamise kulud ja kumma kasvatamisele jäävad ajutiselt lapsed.

Ülalpidamise suuruse puudustkannatavale töövõimetule abikaasale määrab kokkuleppe puudumise korral kohus üldises hagikorras. [10. mail 1937 (VSKK 1937, nr. 6, art. 40).]

II OSA.

LASTE JA VANEMATE NING TEISTE SUGULUSES OLEVATE ISIKUTE VAHEKORRAD.

1. peatükk.

Üldeeskirjad.

§ 25. Laste ja vanemate vastastikused õigused põhjenevad veresugulusel. Mitteabieluliste vanemate lapsed kasutavad neidsamu õigusi, mis abielus olevaist vanemaist sündinud lapsed.

§ 26. Lapse isa ja ema kantakse sünniregistrisse.

***§ 27.** Kui vanemate kohta sissekanne puudub või see pole õige või on puudulik, on huvitatud isikuil õigus tõendada või eitada isadust või emadust kohtukorras.

***§ 28.** Lapse huvide kaitseks on emal õigus raseduse ajal või pärast lapse sündimist esitada avaldust lapse isa kohta oma

elukoha perekonnaseisuorganile, ära tähendades lapse isa eesnime, isanime, perekonnanime ja elukoha.

***§ 29.** Saabunud avaldusest (§ 28) teatavad perekonnaseisuorganid isikule, kes avalduses on lapse isana üles antud, seda juhul, kui neil organitel ei ole andmeid isaduse tunnustamise kohta.

Kui ülesantud isikult ühekuise tähtaja jooksul saabub vastuväide tema isaks tunnustamise kohta, siis perekonnaseisuorgan teatab talle, et ta on sisse kantud lapse isana ja et tal on õigus ühe aasta jooksul vaielda isaduse vastu kohtukorras. [20. juulil 1933 (VSKK 1933, nr. 42, art. 159).]

***§ 30.** Isaduse kindlaksmääramise avaldusega on lapse emal õigus pöörduda pärast lapse sündimist ka kohtu poole.

§ 31. Kui kohus tunnustab, et lapse isaks on avalduses ülesantud isik (käesoleva koodeksi § 28 ja 30), teeb ta selle kohta määruse ja paneb isale kohuse osa võtta kuludest, mis on seoses rasedusega, sünnitusega, sündimisega ja lapse ülalpidamisega, samuti lapse ema ülalpidamisega raseduse ajal ja kuuekuise tähtaja jooksul pärast sünnitust.

***§ 32.** Kui kohus isaduse küsimuse läbivaatamisel kindlaks teeb, et lapse ema oli sigituse ajal sugulises läbikäimises veel teiste isikutega peale selle isiku, kes tähendatud käesoleva koodeksi § 28, siis teeb kohus otsuse ühe neist isikuist isaks tunnustamise kohta ja paneb temale käesoleva koodeksi § 31 ettenähtud kohused.

2. peatükk.

Suguluses olevate isikute õigused ja kohused.

***§ 33.** Vanemlikke õigusi teostatakse üksnes laste huvides. Nende õiguste ebaseadusliku teostamise korral on kohtul õigus vanemait neid õigusi ära võtta.

§ 34. Kui vanemal on ühine perekonnanimi, siis see nimi määratakse ka lastele. Kui vanemal on eri perekonnanimed, siis laste perekonnanimed määratakse vanemate kokkuleppel. Vanemate kokkuleppe puudumise korral laste perekonnanime küsimuses määrab laste perekonnanime eestkoste- ja hooldusorgan. Kui lapse isa on teadmata, kannab laps ema perekonnanime.

Abielu lõppemise korral säilitavad lapsed perekonnanime, mille nad said sündimisel.

Kui vanem, kelle kasvatada laps jäi pärast abielu lahutust, soovib anda lapsele oma perekonnanime, siis eestkoste- ja hooldusorgan lahendab küsimuse olenevalt lapse huvidest. [10. mail 1937 (VSKK 1937, nr. 6, art. 40).]

***§ 35.** Kui vanemad on eri kodakondsusest, kusjuures kas või üks neist lapse sündimise ajal kuulus VNFSV kodakondsusse, siis tunnustatakse laps juhul, kui ükski vanemaist tema sündimise ajal elas NSVL territooriumil, VNFSV kodanikuks. Kui aga üks vanemaist kuulus VNFSV kodakondsusse lapse sündimise ajal, kuid mõlemad vanemad elasid sel ajal väljaspool NSVL territooriumi, siis lapse kodakondsus määratakse vanemate kokkuleppel.

***§ 36.** VNFSV kodakondsusse kuuluva ning NSVL territooriumil elava kummagi abikaasa kodakondsuse muutumine ei mõjasta nende laste kodakondsust. Laste kodakondsus sel juhul, kui üks vanemaist, kes kuulub VNFSV kodakondsusse, kuid elab väljaspool NSVL territooriumi, lahkeb VNFSV kodakondsusest, määratakse vanemate kokkuleppel.

§ 37. Vanemate kokkulepe laste kuuluvuse kohta sellesse või teise usundisse ei oma mingisugust juriidilist tähtsust.

§ 38. Igasugune abinõude tarvitusele võtmine laste suhtes toimub vanemate poolt ühiselt.

§ 39. Vanemate lahkarmamuse korral lahendavad vaidluse eestkoste- ja hooldusorganid vanemate osavõtul.

*§ 40. Kui vanemad ei ela koos, siis oleneb nende kokkuleppel, kumma juures peavad alaealised lapsed elama; kokkuleppe puudumisel vanemate vahel lahendab küsimuse rahvakohus üldises hagikorras.

*§ 41. Vanemad on kohustatud hoolitsema alaealiste laste eest, eriti nende kasvatuse ja ettevalmistuse eest ühiskonnakasulikule tegevusele.

*§ 42. Vanemad on kohustatud andma ülalpidamist alaealistele lastele, samuti puudustkannatavaile töövõimetutele lastele.

§ 42¹. Alaealiste ja puudustkannatavate töövõimetute laste ülalpidamise kohus pannakse ka võõrasisale või -emale:

a) kui nende laste vanemad on surnud;

b) kui vanemal ei ole küllaldasi ainelisi võimalusi laste ülalpidamiseks.

Need kohused pannakse võõrasisale või -emale sel juhul, kui laps oli ühe või teise ülalpidamisel või kasvatamisel enne isa või ema surma, või enne käesoleva paragrahvi p. b tähendatud tingimuse saabumist.

Võõraslapsed on kohustatud andma ülalpidamist puudustkannatavale töövõimetule võõrasisale või -emale sel juhul, kui nad olid viimaste ülalpidamisel vähemalt kümme aastat. [29. novembril 1928 (VSKK 1929, nr. 22, art. 233).]

§ 42². Kes saab pärandi isikult, kes pidas ülal lapsi, või isikult, kel seaduse järgi lasus kohus lapsi ülal pidada, on kohustatud andma ülalpidamist alaealistele või puudustkannatavaile töövõimetuile lastele saadud vara suuruse piires.

Neil juhtudel, kui pärandi on saanud mitu isikut, langeb käesolevas paragrahvis ettenähtud kohus neile solidaarselt ja

see pannakse neile proportsionaalselt saadud pärandi suurusele. [29. novembril 1928 (VSKK 1929, nr. 22, art. 233).]

Märkus. Käesolevas paragrahvis ettenähtud kohus laste ülalpidamise alal tekib: a) kui nende laste vanemad on surnud või b) kui vanemal pole küllaldaselt ainelisi võimalusi laste ülalpidamiseks. [29. novembril 1928 (VSKK 1929, nr. 22, art. 233).]

§ 42³. Isikud, kes võtsid enda juurde lapsi alalisele kasvatamisele ühes ülalpidamise andmisega, on loobumise korral kohustatud maksma alimente alaealistele ja puudustkannatavaile töövõimetutele lastele: a) kui nende laste vanemad on surnud või b) kui vanemal pole küllaldaselt ainelisi võimalusi laste ülalpidamiseks.

Käesolevas paragrahvis ettenähtud kohus ei laiene eestkostjatele ja hooldajatele, samuti mitte neile isikuile, kes on võtnud lapse kasvatada lepingu alusel rahvahariduse või tervishoiu osakonnaga või mõne muu riikliku organiga. [29. novembril 1928 (VSKK 1929, nr. 22, art. 233).]

§ 43. Alaealiste laste huvide — nii isiklike kui ka varaliste — kaitse lasub vanemal, kes on laste esindajaiks kohtus ja muudes asutistes.

*§ 44. Vanemal on õigus hagikorras tagasi nõuda lapsi igalt isikult, kes hoiab lapsi enda juures ilma seadusliku aluseta või kohtumääruseta, kusjuures kohus ei ole vormiliselt seotud vanemate õigusega ja ta lahendab asja igal üksikul juhul eranditult laste huvidest lähtudes.

§ 45. Vanemal on õigus anda lapsi kasvatamisele ja õpetamisele. Samuti on neil õigus laste nõusolekul sõlmida õpilaseks astumise lepinguid ja lepinguid laste minekuks tööle palgalisena juhtudel ja korras, mis on ette nähtud kehtivas tööseadusandluses.

On keelatud anda lapsi kasvatada ja õpetada isikuile, kes vastavalt käesoleva koodeksi § 77 ei või olla eestkostjais ega hooldajais. [10. aprillil 1930 (VSKK 1930, nr. 19, art. 241).]

***§ 46.** Kui vanemad ei täida laste suhtes oma kohuseid või teostavad laste suhtes oma õigusi ebaseaduslikult, samuti siis, kui nad kohtlevad lapsi julmalt, teeb kohus otsuse laste äravõtmiseks vanemalt ja üleandmiseks eestkoste- ja hooldusorganite hooldamisele, kusjuures kohus võib välja mõista ülalpidamise lapsele mõlemalt vanemalt.

Märkus. Eestkosteorganil on õigus enne asja lahendamist kohtu poolt teha määrus laste äravõtmise kohta vanemalt ja teistelt isikutelt, kelle hoole all lapsed on, kui laste jätmine nende isikute juurde on lastele ohtlik.

§ 47. Vanemlike õiguste äravõtmise korral kohtu kaudu on eestkoste- ja hooldusorgan kohustatud lubama vanemaile lastega kokkusaamist, välja arvatud juhud, kui seesugused kokkusaamised võivad lastele kahjulikuks osutada.

***§ 48.** Laste ülalpidamise kohused lasuvad mõlemal vanemal; nende poolt antava ülalpidamise suurus määratakse olevalt nende ainelisest seisundist.

***§ 49.** Lapsed on kohustatud andma ülalpidamist oma puudustkannatavaile töövõimetuile vanemaile.

***§ 50.** Kui vanemad ei soovi anda lastele ülalpidamist, samuti kui lapsed ei soovi anda ülalpidamist vanematele käesoleva koodeksi § 42 ja 49 ettenähtud juhtudel, siis võivad ülalpidamise saamiseks õigustatud isikud nõuda seda kohtukorras.

Vanemalt laste ülalpidamise (alimentide) nõudmise asjus kohus neil juhtudel, kui abielu on registreeritud või kui kostja on kirjutatud lapse vanemaks perekonnaseisuraamatuis,

teeb ühel ajal hagipalve vastuvõtmisega määruse selle kohta, kui suurel määral kostja on kohustatud ajutiselt, kuni vaidluse lahendamiseni, kandma laste ülalpidamise kulusid. [10. mail 1937 (VSKK 1937, nr. 6, art. 40).]

Märkus. Vanemate või laste ainelise seisundi muutumise korral võib kohus kohtuotsust muuta üldises hagi-korras.

§ 51. Vanemlike õiguste kaotamine ei vabasta vanemaid laste ülalpidamise kohusest.

***§ 51-a.** Ühe lapse ülalpidamiseks alimentide väljamõistmisel nõutakse sisse üks neljandik kostja töötasust, kahe lapse ülalpidamiseks — üks kolmandik ja kolme või rohkema lapse ülalpidamiseks — pool kostja töötasust.

Alimentide väljamõistmisel kolhoosnikuilt tehakse arvutus tööpäevade alusel samade normide järgi.

Kui alimente saav ema-kolhoosnik töötab kostjaga ühes ning samas kolhoosis, kirjutab kolhoosi juhatus tööpäevade arvestamisel vastava osa isa väljateenitud tööpäevadest (olenevalt laste arvust) otseselt ema arvele. Kui ema töötab teises kolhoosis, siis kannab selle kolhoosi juhatus, kus töötab kostja, isa väljateenitud tööpäevadest vastava osa ema arvele tööpäevade lõplikul arvestamisel. [10. mail 1937 (VSKK 1937, nr. 6, art. 40).]

***§ 52.** Isikud, kes ühiselt on kohustatud andma ülalpidamist, vastutavad ühesuurustes osades, välja arvatud juhud, kui kohus, silmas pidades kohustatud isikute erinevat varalist seisundit või mõne äraolekut neist või mingeid muid kaaluvaid põhjusi, tunnustab tarvilikuks jaotada selle kohustuse kandmise teisiti.

§ 53. Vanemate ja laste õigused talundi vara suhtes määratakse Maakoodeksi vastavate paragrahvidega.

§ 54. Puudustkannatavail alaealistel vendadel ja õdedel on õigus saada ülalpidamist oma õdedelt ja vendadelt, kellel on küllaldasi ainelisi võimalusi, neil juhtudel, kui tähendatud vendadel ja õdedel ei ole võimalik saada ülalpidamist oma vanemait kas viimaste puudumise või maksuvõimetuse tõttu.

*§ 55. Töövõimetul ja puudustkannataval vanaisal või vanaemal on õigus saada ülalpidamist oma lastelastelt, kel on küllaldasi ainelisi võimalusi, kui neil ei ole võimalik seesugust ülalpidamist saada oma abikaasalt või lastelt. Samuti on alaealistel puudustkannatavatel või töövõimetutel lastelastel õigus saada ülalpidamist küllaldasi ainelisi võimalusi omavalt vanaisalt või vanaemalt, kui neil pole seda võimalik saada oma vanemait.

§ 56. Talundipere liikmeil sündinud lapsed tunnustatakse selle pere liikmeiks, kelle koosseisu kuuluvad nende isa ja ema, olenemata sellest, kas vanemad on registreeritud või registreerimata abielus.

Kui vanemad kuuluvad eri talundiperede koosseisu, siis võidakse lapsed registreerida neist ühe talundipere liikmeiks vastavalt selle vanema valikule, kelle juures elavad lapsed.

Vaidluse lapse arvamise kohta ühe või teise talundipere koosseisu lahendab kohus, silmas pidades seejuures lapse huvisid. [25. jaanuaril 1930 (VSKK 1930, nr. 5, art. 53).]

§ 56¹. Talundipere liikme isaduse kindlakstegemisel määrab kohus ühtlasi ära produktide hulga, mis see talundipere on kohustatud välja andma lapse ülalpidamiseks.

Talundipere liikmel sündinud lapsed (§ 56) omavad olenemata neist õigustest, mis neil on talundipere liikmeina, õigust saada ülalpidamist isa isiklikust ja ema isiklikust varast käesoleva koodeksi § 48 ja 50 ettenähtud üldistel alustel. [25. jaanuaril 1930 (VSKK 1930, nr. 5, art. 53).]

3. peatükk.

Lapsendamine.

*§ 57. Lapsendada on lubatud ainult lapse-ealisi ja alaealisi, ning üksnes laste huvides.

§ 58. Lapsendamisõigust ei ole isikuil, kes ei või olla eestkostjaks käesoleva koodeksi § 77 kohaselt.

§ 59. Lapsendamine teostatakse eestkoste- ja hooldusorganite määrusega ja kuulub registreerimisele üldises korras perekonnaseisuorganites.

M ä r k u s. Nõukogude kodanike laste lapsendamine välismaa kodanike (alamate) poolt, kes elavad NSVL territooriumil, on lubatud käesoleva peatüki eeskirjade täitmise korral ja peale selle igal üksikul juhul vastava kubermangu, ringkonna¹⁾ või neile vastava täitevkomitee presiidiumi eriloal. [3. septembril 1928 (VSKK 1928, nr. 117, art. 735).]²⁾

§ 60. Lapsendamisel võidakse lapsendatavale anda lapsendaja perekonnanimi, lapsendatava nõusolekul samuti lapsendaja isanimi.

*§ 61. Kui lapsendataval on vanemad või kui ta on eestkoste või hoolduse all, siis on lapsendamiseks nõutav vanemlikke õigusi mittekaotanud vanemate, eestkostjate või hooldajate nõusolek.

§ 62. Kui lapsendab isik, kes on abielus, siis on nõutav teise abikaasa nõusolek.

¹⁾ Uue administratiiv-territoriaalse jaotuse kohaselt — oblasti (krai) täitevkomitee. Rajoonide täitevkomiteedel pole nende põhimääruse järgi (VSKK 1931, nr. 11, art. 143) õigust anda lapsendamiseks luba.

²⁾ Vt. 2. joonealust märkust lk. 9.

§ 63. Kümneaastaseks saanud lapsi ei saa lapsendada ilma nende nõusolekuta.

*§ 64. Lapsendatud ning nende järeltulijad lapsendajate suhtes ja lapsendajad lapsendatute ning nende järeltulijate suhtes loetakse isiklike ja varaliste õiguste ja kohuste alal võrdseiks veresugulastega.

§ 65. Lapsendatu vanemate äraolekul või ilma nende nõusolekuta teostatud lapsendamist võivad eestkoste- ja hooldusorganid tühistada vanemate palvel, kui lapse tagasiandmine neile on kooskõlas lapse huvidega. Üle kümneaastase alaealise lapsendamise tühistamiseks on nõutav tema isiklik nõusolek.

§ 66. Lapsendamise tühistamist võib hageda iga isik või asutis, kui seda nõuavad lapse huvid.

§ 67. Lapsendamise tühistamise korral teeb kohus määruse lapse äravõtmise kohta lapsendajalt ja üleandmise kohta eestkoste- ja hooldusorganite hooldamisele, kusjuures kohus võib lapsele välja mõista ülalpidamise lapsendajalt.

III OSA.

EESTKOSTE JA HOOLDUS.

1. peatükk.

Eestkoste ja hoolduse üldeeskirjad.

§ 68. Eestkoste ja hooldus seatakse teovõimetu isiku, tema seaduslike õiguste ja huvide kaitseks, samuti vara hoidmiseks seaduses ettenähtud juhtudel.

***§ 69.** Eestkoste seatakse kuni neljateistkümne-aastaste alaealiste ning isikute üle, kes on seatud korras tunnustatud vaimunõrkadeks või vaimuhaigeteks. Peale selle seatakse eestkoste seaduses ettenähtud juhtudel teadmata äraolijate ning surnud isikute varale. Eestkostjad teostavad eestkostetavate nimel ning huvides eestkostetavate õigusi ja täidavad nende kohuseid.

***§ 70.** Hooldus seatakse neljateistkümne- kuni kaheksateistkümneaastaste alaealiste isikute üle, samuti täisealiste üle, kui need oma füüsilise seisundi tõttu ei suuda iseseisvalt kaitsta oma õigusi. Hooldajad annavad neile isikutele vastavatel juhtudel kaasabi nende isikute poolt oma õiguste teostamisel ja nende poolt oma kohuste täitmisel, samuti kaitsevad neid kolmandate isikute kuritarvituste vastu.

§ 71. Vanemad ja lapsendajad on eestkostjateks ja hooldajateks ilma erilise määramiseta.

***§ 72.** Eestkoste- ja hooldusorganiteks on kraide ja oblastite (rajoonidesse jaotatud oblastites) täitevkomiteede presiidiumid; oblastite (autonoomsetes oblastites), kubermangude, ringkondade, maakondade ja rajoonide täitevkomiteede ja linnanõukogude presiidiumid, samuti linna täitevkomiteede presiidiumid maakonnata linnades; rajooni ja valla täitevkomiteed; maa-asula nõukogud.

Loetletud eestkoste- ja hooldusorganid tegutsevad erilise Eestkoste- ja hooldusorganite määrustiku alusel. [26. septembril 1927 (VSKK 1927, nr. 105, art. 705); 24. septembril 1928 (VSKK 1928, nr. 124, art. 789).]

M ä r k u s. Täitevkomiteede presiidiumid panevad käesolevas paragrahvis loetletud ülesannete teostamise täitevkomiteede vastavatele osakondadele, eriti alaealiste

suhtes — rahvahariduse osakondadele, vaimunõrkade ja vaimuhaigete suhtes — tervishoiu osakondadele, ja eestkostetavate teiste liikide suhtes — sotsiaalkindlustuse osakondadele.

Nimetatud ülesannete teostamise linna piirides panevad linnanõukogude presiidiumid täitevkomiteede vastavate osakondade linnajaoskondadele. [24. septembril 1928 (VSKK 1928, nr. 124, art. 789).]

§ 73. Eestkoste- ja hooldusorganite tegevuse järelevalvet ja nende juhtimist teostab krai, oblasti või kubermangu täitevkomitee presiidium, kelle otsused eestkoste- ja hooldusasjus on lõplikud.

*§ 74. Eestkoste ja hoolduse vahenditaks teostamiseks määravad eestkoste- ja hooldusorganid eestkostja või hooldaja eestkostetavale või hooldatavale lähedaste isikute hulgast või ühiskondlikkude organisatsioonide (ametiühingute, talupoegade vastastikuse abistamise komiteede¹⁾ jt.) poolt selleks nimetatud isikute hulgast, seesuguste puudumise korral — teiste isikute hulgast.

M ä r k u s. Maal seatakse eestkoste ja hooldus maa-asula nõukogude poolt, kusjuures maa-asula nõukogule pannakse eestkostetavate või hooldatavate vara üleskirjutamine, eestkostjate ja hooldajate määramine, eestkoste või hoolduse seadmisest kuulutamine ja eestkostjale tunnistuste väljaandmine, samuti järelevalve teostamine eestkostja ja hooldaja tegevuse üle ning eestkostetavate ja hooldatavate vara perioodiline kontrollimine. [26. septembril 1927 (VSKK 1927, nr. 105, art. 705).]

¹⁾ Kolhoosnikute vastastikuse abistamise kassa.

§ 75. Eestkoste ja hooldus seatakse eestkostmisele või hooldamisele kuuluva isiku elukoha järgi või eestkoste alla seatava vara asukoha järgi.

§ 76. Eestkostja ja hooldaja valikul tuleb arvestada valitava isiku isiklikke omadusi, võimeid vastavate kohuste täitmiseks, valitava isiku ja eestkostmisele või hooldamisele kuuluva isiku vahelisi suhteid, samuti võimaluse korral ka eestkostetava soove.

§ 77. Eestkostjaks ja hooldajaks ei või määrata:

- a) VNFSV Konstitutsiooni § 69 alusel valimisõiguse kaotanud isikuid;¹⁾ [10. aprillil 1930 (VSKK 1930, nr. 19, art. 241)]
- b) isikuid, kellelt on kohus võtnud vanemlikud õigused;
- v) isikuid, kellele huvid on vastolus eestkostmisele või hooldamisele kuuluvate isikute huvidega või kes on nende isikutega vaenulises vahekorras, ega
- g) alaealisi.

M ä r k u s. Käesoleva paragrahvi punktides a ja g loetletud kitsendused ei laiene vanematele, olgu siis et nad on vaimuhaiged.

§ 78. Eestkostmisest ja hooldamisest ei või keelduda peale käesolevas paragrahvis ettenähtud juhtude. Eestkostmisest ja hooldamisest on õigustatud keelduma: a) need, kes on saanud kuuskümmend aastat vanaks, b) need, kes haiguse, füüsiliste puuduste, varalise seisundi, tegevusala või ameti tõttu ei ole suutelised täitma neid kohuseid, v) isikud, kes enda juures kasvatavad kaht või rohkem lapsi, g) emad, kes

¹⁾ Vajab muutmist vastavalt VNFSV 1937. a. Konstitutsiooni § 139.

toidavad rinnaga või kelle juures on laps vanusega kuni kaheksa aastat, ja d) need, kes on juba eestkostjateks või hooldajateks.

*§ 79. Alaealise eestkostja on kohustatud hoolitsema eestkostetava kasvatamise ja õpetamise eest ja valmistama teda ette ühiskondlik-kasulikule tegevusele. Vaimuhaige või vaimunõrga eestkostja on kohustatud tarvitusele võtma abinõusid eestkostetava ravimiseks ja hoidmiseks seesugustes tingimustes, mis vastavad eestkostetava tervislikule seisundile.

§ 80. Neil juhtudel, mil eestkostja või hooldaja on määratud käesoleva koodeksi § 74 alusel ühiskondliku organisatsiooni poolt selleks nimetatud isikute hulgast, teostab ühiskondlik organisatsioon järelevalvet eestkostja või hooldaja tegevuse ning tema eestkoste- ja hooldusalaste kohuste õige täitmise üle, annab temale selles kaasabi ja avaldab eestkostja ja hooldusorgani ülesandel seisukohti.

§ 81. Eestkoste- ja hooldusalaseid kohuseid täidetakse tasuta. Tulutoova vara olemasolul, mis on eestkoste- ja hooldusorgani korralduses, võib nimetatud organ määrata eestkostjale või hooldajale tasu mitte enam kui kümme protsenti tulust, mida saadakse sellest varast.

*§ 82. Eestkostetava või hooldatava ülalpidamise kulud, mis eestkoste- ja hooldusorgani poolt on tunnustatud vajalikeks ja kasulikeks, kaetakse eestkostetava või hooldatava vara tuludest, nende mittejätkumise või täieliku puudumise korral — eestkostetava või hooldatava varast, mis võõrandatakse eestkoste- ja hooldusorganite loal.

M ä r k u s. Kui eestkostetaval või hooldataval vara üldse ei ole, siis esitab eestkoste- ja hooldusorgan sotsiaalkindlustusorganile taotluse aineliste vahendite saamiseks eestkostetava või hooldatava ülalpidamiseks.

§ 83. Eestkostjal on õigus eestkostetavat välja nõuda igalt isikult, kes eestkostetavat enda juures seadusliku aluseta kinni peab.

§ 84. Vaimuhaigetele eestkoste määramise igast juhust teatavad eestkoste- ja hooldusorganid vastavatele tervishoiuorganitele eestkostetava seadmiseks alalise arstliku järele vaatuse alla, mida teostatakse kooskõlas Tervishoiu Rahvakomissariaadi juhendiga.

§ 85. Nende VNFSV kodanikkude eestkoste- ja hooldus- asju, kes asuvad ise või kelle vara on väljaspool NSV Liitu, toimetavad NSVL välisesindused.

Eestkoste määramist varale, mis on jäänud pärast VNFSV kodaniku surma välismaale, korraldatakse eriseadustega¹⁾. [20. juunil 1930 (VSKK 1930, nr. 30, art. 391).]

2. peatükk.

Eestkostjate ja hooldajate õigused ja kohused.

*§ 86. Eestkostja võib teostada kõiki toiminguid, mida võiks teostada eestkostetav ise, kui ta oleks teovõimeline, või eestkostetava vara valdaja, välja arvatud: a) vara võõrandamine, b) vara pantimine, v) vekslite ja teiste võlakohustuste väljaandmine, g) seadus- või testamendijärgsest pärandist loobumine, d) vara andmine pikaajalisele (tähtajaga üle aasta) rendile, e) eestkostetavale kuuluva ettevõtte tegevuse lõpetamine,

¹⁾ NSVL KTK ja RKN 13. märtsi 1930. a. määrus „Pärast NSVL kodanike surma välismaale jäänud varale eestkoste seadmise kord“ (LSKK 1930, nr. 18, art. 194) ja VNFSV VKTK ja RKN 20. juuni 1930. a. määrus „Pärast VNFSV kodanike surma välismaale jäänud varale eestkoste seadmise kord“ (VSKK 1930, nr. 30, art. 391).

ž) seltsilepingute sõlmimine. Nende tegude teostamiseks on nõutav eestkoste- ja hooldusorganite nõusolek. Eestkostetava vara kinkimine, samuti käenduslepingu sõlmimine eestkostetava nimel ei ole üldse lubatav.

M ä r k u s. Ilma eestkoste- ja hooldusorganite loata võib toimuda kiiresti rikneva või oma iseloomu järgi müügiks määratud vara müük, samuti tarvitamiskõlbmatuks muutunud vara müük, kui viimase väärtus ei ületa viitkümme rubla.

§ 87. Lubades vara võõrandamise või pantimise võib eestkoste- ja hooldusorgan eestkostjale ära näidata, missuguste vajaduste rahuldamiseks tuleb saadud summat kasutada.

§ 88. Eestkostja ei või teostada toiminguid eestkostetava endaga ega esindada teda toimingute sõlmimisel või kohtuasjade ajamisel, kui need toimuvad ühelt poolt eestkostetava enda ja teiselt poolt eestkostja abikaasa või lähemate sugulaste vahel, ega omandada eestkostetava võlakohustusi; eestkostetava võlgasid eestkostjale, eestkostja abikaasale või sugulastele, millised on tekkinud enne, kui antud isik eestkostjaks määrati, võidakse tasuda ainult eestkoste- ja hooldusorgani loal.

§ 89. Alaealise eestkostetava kasvatada või õpetada andmiseks, samuti vaimuhaige eestkostetava teise isiku ülal pidada andmiseks peab eestkostja nõutama eestkoste- ja hooldusorgani loa.

§ 90. Isikud, kes on käesoleva koodeksi § 70 alusel seatud hoolduse alla, vajavad toimingu teostamiseks hooldaja nõusolekut. Käesoleva koodeksi § 86 loetletud kitsendused laienevad ka hooldajatele. Toimingute teostamiseks nende esemete ja summade kohta, mis on omandatud hooldatava isikliku tööga, ei nõuta eestkoste- ja hooldusorganite nõusolekut.

§ 91. Eestkostjad ja hooldajad teostavad eestkostetavate ja hooldatavate õiguste ja huvide kaitset kõigis asutistes, sealhulgas ka kohtutes, samuti varaliste lepingute sõlmimisel.

*§ 92. Eestkostjat ja hooldajat võidakse tema hoolitsematuse või võimukuritarvituse korral kõrvaldada tema ülesannete teostamisest eestkostetava või hooldatava enda, riigiasutiste, ühiskondlike organisatsioonide või üksikute kodanikkude taotlusel, samuti eestkoste- ja hooldusorgani enda algatusel.

§ 93. Eestkostjate ja hooldajate tegevuse peale võivad vastavatele eestkoste- ja hooldusorganitele kaevata eestkostetavad ja hooldatavad, riigi- ja ühiskondlikud asutised ning kolmandad isikud.

§ 94. Kaebused eestkoste- ja hooldusorganite määruste ja korralduste peale esitatakse vastava täitevkomitee presiidiumile, kusjuures krai, oblasti ja kubermangu täitevkomitee otsustab küsimuse lõplikult.

3. peatükk.

Eestkoste- ja hooldusasjade menetlus.

§ 95. Eestkoste- ja hooldusasjade läbivaatamisele kutsub eestkoste- ja hooldusorgan avaldajad, kaebajad, eestkostjad ja hooldajad, asjast huvitatud isikud, tunnistajad, eksperdid, samuti vajaduse korral eestkostetavad ning hooldatavad või isikud, kes peaksid kuuluma eestkostmisele või hooldamisele. Avaldajate, kaebajate ja teiste isikute mitteilumine ei takista asja läbivaatamist, kui organ, kes need isikud on välja kutsunud, ei tunnusta nende ilmutist kohuslikuks.

§ 96. Eestkoste ja hoolduse seadmise ning selle lõpetamise kohta, eestkostjate ja hooldajate määramise ning nende ametist kõrvaldamise kohta, vara võõrandamise ja pantimise lubamise kohta, õigustest loobumise kohta, kaebuste, aruannete ja igasuguste lapse kasvatamisega seoses olevate küsimuste läbivaatamise kohta teevad eestkoste- ja hooldusorganid määrusi, mis kuulutatakse huvitatud isikutele.

§ 97. Kui eestkostetaval või hooldataval on vara mõne teise eestkoste- või hooldusorgani tegevuspiirkonnas, siis võidakse sellele teisele eestkoste- või hooldusorganile teha ülesandeks valitseda ja müüa vara ning teostada teisi toimetusi, mis on seoses eestkostetava või hooldatava varaliste õiguste või huvidega.

*§ 98. Alaealise eestkoste alla seadmise (käesoleva koodeksi § 69) ning eestkostja määramise vajadusest on kohustatud kolme päeva jooksul teatama: a) majavalitsused, majade valdajad ja rentnikud, kui majas on alaealisi, kes peaksid kuuluma eestkoste alla, b) maa-asulate nõukogud, v) perekonnaseisusorganid, kui nad surma registreerimisel saavad teada eestkosteta jäänud alaealistest vaeslastest, samuti registreeritud heitlastest ja vaeslastest, g) kohtutäiturid, kui nad vara üleskirjutamisel leiavad alaealisi, kes peaksid kuuluma eestkostmisele, d) kohtuorganid ja miilits seesuguste isikute vahistamisel või nende mõistmisel vabaduskaotusele, kellede hoole all oli alaealisi, kes jäävad seetõttu vajaliku hoolitsuseta, e) kodanikud, kes on seotud eestkoste või hoolduse alla kuuluvate isikutega sugulussidemete või ühise majapidamise kaudu.

M ä r k u s. Eestkoste- ja hooldusorgan määrab alaealistele eestkoste ka omal algatusel, kui talle saab teatavaks vajadus selle järele.

§ 99. Eestkostetava või hooldatava vara müük toimub eestkoste- ja hooldusorgani määruse alusel kas avalikul enampakkumisel või vabahinna eest, mis vajaduse korral määratakse ekspertide poolt. Enampakkumine kuulub järgnevalt kinnitamisele eestkoste- ja hooldusorgani poolt.

M ä r k u s. Maa-asulate nõukogudel on õigus eestkoste- ja hooldusasjus maal määrata eestkostjate ja hooldajate ettepanekul enampakkumisi eestkostetava vara müügiks vajaduse korral, kui vara väärtus ei ületa 15 rubla. Seejuures pannakse valla (rajooni) täitevkomiteele üldine juhtimine eestkoste- ja hooldusasjus ning enampakkumiste määramine eestkostetava või hooldatava vara müügiks vajaduse korral, kui vara väärtus ületab 15 rubla.¹⁾ [26. septembril 1927 (VSKK 1927, nr. 105, art. 705).]

§ 100. Rahasummad, väärtpaberid ja eestkostetava väärtused, välja arvatud raha, mis on vajalik eestkostetava ülalpidamiseks ja tema vara valitsemiseks, paigutatakse riigiasutistesse (töö-hoiukassad, Riigipanga osakonnad jts.) ja neid ei või eestkostja hoida enda käes.

§ 101. Eestkostjad ja hooldajad esitavad iga aasta hiljemalt 1. veebruariks vastavale eestkoste- ja hooldusorganile kirjaliku aruande eelnenud aasta kohta. Eestkostja või hooldaja aruanne peab sisaldama mitte ainult andmeid eestkostetava või hooldatava vara valitsemise, tema tulude ning tehtud väljaminekute kohta, vaid ka andmeid selle kohta, kuidas hoolitseti eestkostetava või hooldatava isiku eest, andmeid tema tervise,

¹⁾ Üksikute maa-asula nõukogude jaoks piirsumma kõrgendamise kohta 50 rublani vt. Eestkoste- ja hooldusorganite määrustiku § 11 ja 23, 8. oktoobri 1928. a. redaktsioonis (VSKK 1928, nr. 129, art. 828).

alaealise eestkostetava kasvatamise ja õpetamise kohta, samuti tema ettevalmistamise kohta kasulikule tegevusele, jms.

Eestkoste või hoolduse lõppemisel esitab eestkostja või hooldaja üldaruande vara valitsemise kohta.

§ 102. Aruanded kontrollitakse sisuliselt ning õigeks tunnustamise korral nad kinnitatakse; vastupidisel juhul nõutakse eestkostjalt või hooldajalt seletuste, õigustavate dokumentide jms. esitamist.

4. peatükk.

Vaimuhaigete ja vaimunõrkade läbivaatus.

§ 103. Kraide, oblastite, kubermangude, ringkondade ja maakondade eestkoste- ja hooldusorganid määravad juhtudel, kui neil on küllaldasi andmeid eestkoste määramise vajadusest vaimuhaigete ja vaimunõrkade üle, nende läbivaatamiseks erikomisjoni krai, oblasti, ringkonna või maakonna täitevkomitee tervishoiu osakonna juhataja või tema poolt volitatud isiku eesistumisel ning vähemalt kahe arsti kaasistumisel, kellest vähemalt üks peab olema vaimuhaigustearst.¹⁾

§ 104. Komisjoni istungi ajast ja kohast teatatakse isikuile ja asutistele, kes taotleavad läbivaatuse teostamist.

§ 105. Käesoleva koodeksi § 103 tähendatud komisjonil on õigus läbivaatusele kuuluv isik paigutada eriraviasutisse kuni kaheks kuuks või teostada tema üle järelevaatust kodus. Komisjon pärib vajaduse korral seletusi arstilt, kes haiget ravis, või isikuilt, kelledele viitab haige.

§ 106. Läbivaatuse tulemuste kohta koostatakse üksikasjaline akt, millele kirjutavad alla kõik läbivaatusest osavõtnud

¹⁾ Kehtiva administratiiv-territoriaalse jaotuse juures käib see ka rajooniorganite kohta.

isikud; aktis tuleb märkida, kas läbivaadatu on vaimuhaige või vaimunõrk ja kas ta vajab eestkostet.

§ 107. Vaimuhaige tervenenuks tunnustamise ja eestkoste lõpetamise taotluse võivad esitada peale isikute ja asutiste, kes on loetletud käesoleva koodeksi § 98, ka raviautis, kuhu haige oli paigutatud ravimisele, ning haige ise.

§ 108. Vaimuhaige tervenenuks tunnustamise või eestkoste alt vabastamise asjas teostatav läbivaatus toimub käesoleva koodeksi § 103—106 ettenähtud korras.

§ 109. Läbivaatuse kulud kaetakse läbivaadatud isiku varast; seesuguse vara puudumisel langevad need kulud riigi kanda.

Märkus. Terveks tunnustatud isiku läbivaatuse kulud kannavad isikud, kes esitasid läbivaatuse taotluse.

§ 110. Arstliku komisjoni määruse peale, millega tunnustati isik vaimuhaigeks või vaimunõrgaks, võib iga huvitatud isik või asutis kaevata ühe kuu jooksul vastava täitevkomitee presiidiumile.

IV OSA.

PEREKONNASEISUAKTIDE SISSEKANDMINE.¹⁾

1. peatükk.

Üldeeskirjad.

§ III. Perekonnaseisuaktide (sündide, surmajuhtumite, abiellumiste, abielulahutuste ja lapsendamiste) registreerimine toimub: linnades ja rajoonikeskustes — linnade ja rajoonide

¹⁾ Perekonnaseisuorganite töö juhtimist kogu NSVL-s teostab praegusel ajal NSVL SiseRK Perekonnaseisuaktide Osakond (PerO) NSVL KTK 10. juuli 1934. a. määruse (LSKK 1934, nr. 36, art. 283), NSVL RKN ja ÜK(b)P KK

perekonnaseisuaktide büroodes (PerB), maal ja töölisalevites — maa-asulate ja alevite nõukogudes.

Perekonna- ja eesnimede muutmiste registreerimine toimub:

linnades — linnade PerB-des,

töölisalevites ja maal — rajoonide PerB-des. [20. septembril 1936 (VSKK 1936, nr. 20, art. 132).]

M ä r k u s. Käesolevas paragrahvis tähendatud sissekannete tegemine väljaspool NSVL piire pannakse NSVL täievolilistele esindustele ja konsulaatidele. [26. septembril 1927 (VSKK 1927, nr. 105, art. 705); 20. juulil 1933 (VSKK 1933, nr. 42, art. 159).]

***§ 112.** Sündide, surmajuhtumite ja lapsendamiste sissekandmine, avalduste esitamine isaduse kindlaksmääramiseks, samuti tehtud sissekannetest esmatunnistuste väljaandmine toimub tasuta ning on vabastatud igasugustest maksudest.

Abiellumis-, lahutus- ja ees- ning perekonnanime muutmise aktide registreerimise eest võetakse maksu, mis on määratud VKTK ja RKN erimäärusega.¹⁾ [30. detsembril 1929 (VSKK 1930, nr. 5, art. 54).]

§ 113. Perekonnaseisuraamatuid peetakse kahes eksemplaris.

21. septembri 1935. a. määruse (LSKK 1935, nr. 53, art. 432) ja NSVL KTK ja RKN 27. juuli 1936. a. määruse (LSKK 1936, nr. 44, art. 369) alusel. Linnade ja rajoonide perekonnaseisuaktide bürood võtavad vastu ja vormistavad lasterikaste emade avaldusi riikliku toetuse saamise kohta NSVL KTK ja RKN 27. juuni 1936. a. määruse (LSKK 1936, nr. 34, art. 309) ja NSVL RKN 22. mai 1937. a. määruse (LSKK 1937, nr. 35, art. 145) alusel.

¹⁾ Lahutusmaksu määr on kindlaks määratud NSVL KTK ja RKN määrusega 27. juunist 1936 (LSKK 1936, nr. 44, art. 369).

§ 114. Iga sissekanne, mis tehakse vastavasse perekonnaseisuraamatusse, tuleb avalduse esitajatele ette lugeda; sissekandele peavad alla kirjutama avalduse esitajad, kui nad on kirjaoskajad, kui nad aga on kirjaoskamatud, — kaks kirjaoskajat tunnistajat, ja mõlemal juhul veel — akti teostaja ametiisik.

§ 115. Kui on vajadus perekonnaseisuraamatu sissekannete parandamiseks, siis tehakse seda vaidluse puudumise korral kõrgema astme perekonnaseisuorganite loal.

§ 116. Perekonnaseisuraamatu sissekannete vastu võivad huvitatud isikud vaielda kohtukorras.

§ 117. Perekonnaseisuraamatute pidamist korraldatakse Siseasjade Rahvakomissariaadi poolt kokkuleppel Kohtu Rahvakomissariaadiga antava juhendiga.¹⁾

§ 117-a. Ametiisikud, kes on aluseta keeldunud perekonnaseisuaktide registreerimisest, kes ei ole õigeaegselt registreerinud sünde ja surmajuhtumeid, kes ei ole seatud tähtajal esitanud andmeid elanikkonna loomuliku liikumise arvestuseks või on esitanud selleks ebaõigeid andmeid, langevad kriminaalvastutuse alla Kriminaalkoodeksi § 111 alusel.

Vastutus sündide ja surmajuhtumite õigeaegse ja õigeviisilise registreerimise tagamise eest (registreerimistähtaegade ja -korra teatavakstegemine elanikkonnale, registreerimisest hoidumise juhtude väljaselgitamine, perekonnaseisuraamatute õige pidamine jms.) pannakse: linnades — rajoonide ja linnade PerB-de juhatajatele isiklikult, maal aga — vastavate maa-asulate ja alevite nõukogude sekretärile isiklikult. [20. septembril 1936 (VSKK 1936, nr. 20, art. 132).]

¹⁾ Praegusel ajal korraldatakse perekonnaseisuaktide registreerimist NSVL SiseRK juhendiga.

2. peatükk.

*a) Sündide sissekandmine.

§ 118. Sünnijuhtumist tuleb teatada hiljemalt ühe kuu jooksul arvates sündimise päevast, surnud lapse sündimise juhtudel¹⁾ aga hiljemalt 24 tunni jooksul arvates sünnitamise hetkest. [20. septembril 1936 (VSKK 1936, nr. 20, art. 132).]

Märkus. Avalduse esitamiseks kohustatud isikut, kes on registreerimisest kõrvale hoidunud või kes kaaluva põhjusega²⁾ ei ole kinni pidanud registreerimistähtajast, karistatakse rahatrahviga 25 rublast kuni 100 rublani, mille määravad rajoonide täitevkomiteed, linnade, maa-asulate ja alevite nõukogud. [20. septembril 1936 (VSKK 1936, nr. 20, art. 132).]

§ 119. Sünnijuhtumist teatavad suuliselt või kirjalikult sünnikoha või ükskõik kumma vanema elukoha perekonnaseisu-organitele mõlemad vanemad või üks neist; vanemate haiguse või surma korral, samuti neil juhtudel, kui vanematel on mõnel muul põhjusel võimatu sünni registreerida, võivad seda teha sugulased või lähemad naabrid või selle sünnitusabiasutise administratsioon, kus viibis ema lapse sünnitamise ajal.

§ 120. Sünnijuhtumi sissekandes peab olema märgitud: sündimise aeg ja koht, lapse sugu, temale antav ees- ja pere-

¹⁾ Vastavalt NSVL SiseRK 1937. a. juhendile kuuluvad registreerimisele surnultsündinud, kes on sündinud mitte varem kui pärast kuuekuulist rasedust. Loodet, kes on sündinud enne kuut kuud rasedust, loetakse nurisünnitiseks ja see registreerimisele ei kuulu.

²⁾ Kaaluvaiks põhjusteks võidakse NSVL SiseRK juhendi kohaselt lugeda: a) vanemate või sugulaste haigust, mis teeb võimatuks kodunt väljatuleku, b) vanemate või sugulaste surma, või stiihilist takistust, mis katkestab ühendused perekonnaseisuorgani asukoha ja vanemate elukoha vahel.

konnanimi, vanemate ees-, isa- ja perekonnanimed, alaline elukoht, tegevusala ja vanus.

§ 121. Kui avaldus tehakse ema poolt, siis on viimane kohustatud nimetama isa ees- ja perekonnanime või teatama, et ta ei saa või ei taha anda nõutavaid andmeid.

§ 122. Surnud lapse¹⁾ sünni kohta tehakse vastav märke sünniregistri erilahtrisse. [20. septembril 1936 (VSKK 1936, nr. 20, art. 132).]

§ 123. Heitlaps tuleb registreerida tema leidja, lastekodu (lastesõime) administratsiooni või Töölis-Talupoegade Miilitsa organite avalduse põhjal hiljemalt kolme ööpäeva jooksul arvates tema leidmisest; avaldusele tuleb lisandada miilitsa või selle puudumisel maa-asula nõukogu poolt koostatud protokoll, milles on märgitud lapse leidmise aeg, koht ning olustik. [20. septembril 1936 (VSKK 1936, nr. 20, art. 132).]

b) Surmajuhtumite sissekandmine.

§ 124. Surmajuhtumite registrisse kantakse surmajuhtumid ja isiku surnuks tunnustamised notariaal- või kohtukorras. [27. mail 1929 (VSKK 1929, nr. 40, art. 422).]

§ 125. Surmajuhtumist tuleb teatada hiljemalt kolme ööpäeva jooksul; neist surmajuhtumitest aga, mis on toimunud vägivalda, enesetapmise või õnnetusjuhu tagajärjel, samuti laiba leidmisest tuleb teatada hiljemalt 24 tunni jooksul arvates suremisest või laiba leidmisest, kusjuures nende viimaste juhtude registreerimiseks on nõutav arstitunnistus surma põhjuse kohta. [20. septembril 1936 (VSKK 1936, nr. 20, art. 132).]

Märkus. Avalduse esitamiseks kohustatud isikut, kes on registreerimisest kõrvale hoidunud või kes kaaluva

¹⁾ Vt. 1. joonealust märkust lk. 36.

põhjusteta¹⁾ ei ole kinni pidanud registreerimistähtajast, karistatakse rahatrahviga 25 rublast kuni 100 rublani, mille määravad rajoonide täitevkomiteed, linnade, maaasulate ja alevite nõukogud. [20. septembril 1936 (VSKK 1936, nr. 20, art. 132).]

§ 126. Surmajuhtumist peavad kirjalikult või suuliselt teatama isikud, kes elasid koos surnuga, kui aga neid pole, siis majavalitsus, naabrid või selle asutise (haigla, parandusliku tööasutise jts.) administratsioon, kus isik suri, või miilits, kes laiba leidis.

§ 127. Surmajuhtumi avalduses märgitakse ära kõik avaldajale teadaolevad andmed surnu kohta, eriti: surnu ees-, isa- ja perekonnanimi, sünniaasta ja viimne elukoht, tema perekondlik seis, surma aasta, kuu ja päev, surma põhjus, samuti avaldaja ees-, isa- ja perekonnanimi ning elukoht.

§ 128. Surmajuhtum peab olema tõendatud arstitunnistusega, seal aga, kus see võimatu, kahe tunnistaja poolt.

§ 129. Laiba leidmise avaldusele lisandatakse miilitsa poolt koostatud protokoll.

*§ 130. Kohtumäärus isiku surnuks tunnustamise kohta registreeritakse neil juhtudel, kui surmajuhtum kindlaks tehakse kohtu poolt, surnuks tunnustatava isiku viimase teadaoleva elukoha järgi; registreerimisel märgitakse ära kohtu nimetus ja kohtumääruse tegemise aeg.

v) Abielude ja abielulahutuste sissekandmine.

§ 131. Isikud, kes soovivad abielu registreerida, teevad selle kohta avalduse ühe avaldaja elukoha perekonnaseisuorganile.

¹⁾ Vt. 2. joonealust märkust lk. 36.

§ 132. Abielu registreerijad peavad avalduse tegemisel esitama oma isikut tõestavad dokumendid, allkirja selle kohta, et neil ei ole abiellumiseks käesoleva koodeksi I osa 2. peatükis tähendatud takistusi ning et nad on vastastikku teadlikud teineteise tervislikust seisundist, eriti sugu-, vaimu- ja tuberkuloosahaiguste suhtes, ning teatama, arvult mitmendasse registreeritud või registreerimata abiellu kumbki neist astub ja kui palju on neil kummalgi lapsi.

§ 133. Vastutav ametiisik, kes abielu registreerib, on kohustatud abiellujatele ette lugema käesoleva koodeksi § 4, 5 ja 6 ning neid hoiatama, et nad langevad valeandmete esitamise eest kriminaalvastutuse alla. Tehtud sissekanne loetakse pärast seda läbi, kirjutatakse abiellujate poolt alla ning kinnitatakse ametiisiku poolt.

§ 134. Abielu sissekandmine võib abiellujate soovil toimuda ka tunnistajate juuresolekul.

§ 135. Kui enne abielu sissekande allakirjutamist saabub kelleltki avaldus registreerimist keelavate seaduslike takistuste kohta, siis on ametiisik kohustatud registreerimise peatama ning nõudma avaldajalt vastavate dokumentaalsete tõendite esitamist perekonnaseisuorgani juhataja poolt määratud tähtajaks.

§ 136. Välismaalaste ja nõukogude kodanikkude vahelised abielud, samuti NSVL territooriumil välismaalaste vahel sõlmitud abielud registreeritakse üldistel alustel.

Märkus. Vastastikkuse alusel lubatakse välismaalastevahelisi abielusid registreerida NSVL territooriumil tegutsevate vastavate riikide konsulaatides ja saatkondades käesoleva koodeksi I osa 2. peatükis ettenähtud tingimuste silmaspidamisel.

§ 137. Välismaalaste abielud, mis on sõlmitud väljaspool NSVL territooriumi vastavate riikide seaduste kohaselt, tunnustatakse NSVL territooriumil käesoleva koodeksi I osa 1. peatüki mõtte kohaselt nõutaval viisil vormistatuiks.

§ 138. Abielu lõpetamise registreerimine abikaasade avalduse põhjal (abielu lahutus) toimub perekonnaseisuorganismõlema abikaasa juuresolekul, välja arvatud § 140 ettenähtud juhud. [10. mail 1937 (VSKK 1937, nr. 6, art. 40).]

§ 139. Abielu lõpetamise avaldus esitatakse kirjalikult või suuliselt ükskõik kumma abikaasa elukoha perekonnaseisuorganile koos lõpetatava abielu registreerimist tõendavate dokumentidega.

Kui avaldajail seesuguseid dokumente pole, siis nad esitavad selle kohta allkirja, ära tähendades abielu registreerimise aja ja koha, ning võtavad endale vastutuse esitatud andmete tõlevastavuse eest. [10. mail 1937 (VSKK 1937, nr. 6, art. 40).]

§ 140. Kui abielu lõpetamise avalduse esitab ainult üks abikaasa, siis kutsutakse teine abikaasa kutselehega perekonnaseisuorganisse lahutuse registreerimiseks. Kui aga teine abikaasa vaatamata temale saadetud kutsele perekonnaseisuorganisse määratud ajaks ei ilmu, siis registreeritakse lahutus tema äraolekul pärast seda, kui temalt on saadud kinnitus eelseisva lahutuse kohta käiva teate kättesaamise kohta.

Kui teise abikaasa elukoht on teadmata, siis saadetakse kutse tema viimasesse teadaolevasse elukohta.

Kui teise abikaasa elukohta ei lähe korda kindlaks teha kuue kuu jooksul, registreeritakse lahutus igal juhul. [10. mail 1937 (VSKK 1937, nr. 6, art. 40).]

§ 140¹. Perekonnaseisuorganid nõuavad lahutuvalt abikaasadelt nende passide esitamist, maal aga isikult, kellel

passse pole, sünnitunnistuse esitamist, milledele tehakse märke toimunud lahutuse kohta. [10. mail 1937 (VSKK 1937, nr. 6, art. 40).]

§ 140². Neil juhtudel, mil lahutuse registreerimine on toimunud ainult ühe abikaasa juuresolekul (§ 140), saadetakse teisele abikaasale selle kohta teade; selle abikaasa passile teeb märkme lahutuse registreerimise kohta tema elukoha perekonnaseisuorgan eeltähendatud lahutusteate kätteandmisel.

Kui ta ei ilmu perekonnaseisuorganisse lahutuse kohta käiva märkme sissekandmiseks, siis see märke tehakse Töölis-Talupoegade Miilitsa passiosakonna poolt perekonnaseisuorgani teadaande põhjal. [10. mail 1937 (VSKK 1937, nr. 6, art. 40).]

§ 141. Välismaalastele väljaantud dokumendid abielu lahutuse kohta, mis on toimunud vastavate riikide seaduste kohaselt, loetakse võrdseteks abielude lõppemise registreerimise raamatute väljavõtetega.

g) Muud sissekanded.

§ 142. Vastavate organite määrused lapsendamise, perekonnanime muutmise, isaduse või emaduse tunnustamise või sünnisissekannete parandamise või täiendamise kohta tuleb esitada perekonnaseisuorganitesse vastavate sissekannete tegemiseks kahenädalase tähtaja jooksul.

§ 143. Ära muudetud. [20. juulil 1933 (VSKK 1933, nr. 42, art. 159).]

TÄHTSAMAD KOODEKSI RAKENDAMISSE PUUTUVAD SEADUSANDLIKUD JA AMETKONDLIKUD MATERJALID.

§ 2.

Abielu registratsioon on abielu olemasolu vaidlematuks tõendiks. Kui abielu on registreeritud, võib abieluliste vahetkordade puudumist tõendada ainult kohtukorras. [VNFSV ÜK TsKK määr. — „Sud. pr.“ 1927. a. nr. 19.]

§ 2 märkus.

Abielu, perekonna ja eestkoste seaduste koodeksi § 2 märkuse arendamiseks tuleb registreeritud abieludega ühejõulisteks lugeda ka need abielud, mis olid sõlmitud kiriklikult pärast 20. dets. 1917. a.: a) kohtades, kus nõukogude võim hakkas kehtima pärast seda tähtaega, — kuni nõukogude tekkimise hetkeni ja tsiviilkorras abielu registreerimise tege-liku alguseni, ja b) kohtades, kus perekonnaseisuorganid katkestasid ajutiselt oma tegevuse nende kohtade okupeerimise tõttu valgete poolt, — kuni nende organite tegevuse uuesti alustamiseni. [VNFSV KohtuRK ringk. 1924. a. nr. 64 (Koh- tuRK ringkirjade kogu, 1934. a. väljaanne, lk. 74).]

§ 4.

a) Naisisiku sundimine abielluma või jätkama abielulist kooselu, samuti naisisiku riisumine abiellumiseks toob kaasa vabaduskaotuse kuni kahe aastani.

Märkus. Seejuures toimepandud sama naisisiku vägistamine toob kaasa Kriminaalkoodeksi § 151 või 153 ettenähtud vahendid. [VNFSV Kriminaalkoodeksi § 197.]

[On rakendatav kohtades, kus käesolevas paragrahvis tähendatud teod esinevad sugukondliku olustiku pärimustena.]

b) Peigmehe, tema vanemate, sugulaste või hõimlaste poolt pruudi vanematele, sugulastele või hõimlastele lunahinna maksmine pruudi eest (kalõm) rahas, loomadega või muu varaga või isikliku tööga, toob kaasa vabaduskaotuse või paranduslikud tööd kuni ühe aastani.

Lunahinna vastuvõtmine — samad vahendid, ühes rahatrahviga lunahinna suurus. [VNFSV Kriminaalkoodeksi § 196.]

[On rakendatav kohtades, kus käesolevas paragrahvis tähendatud teod esinevad sugukondliku olustiku pärimustena.]

v) 1. Vanemad, sugulased või eestkostjad, kes omakasu, sugukondlike või muude isiklike kaalutluste pärast takistavad abiellumast abieluikka jõudnud naisisikut, langevad kriminaalvastutuse alla analoogia alusel Kriminaalkoodeksi § 197 järgi.

2. Vanemad, sugulased või eestkostjad, kes taga kiusavad naisisikut, kes nende tahte vastaselt on juba abiellunud, tuleb vastutusele võtta Kriminaalkoodeksi VI peatüki vastavate paragrahvide järgi (kuriteod isiku vastu) vastavalt taga kiusamisvõtteile (näiteks solvamine, peksmine jne.). [VNFSV ÜK sel., prot. nr. 17, 15. okt. 1928 (VNFSV ÜK seletuste kogu, 1935. a. väljaanne, lk. 320).]

§ 5.

a) Reageerida neile abieludele (14—17-aastaste vahel) alaealiste kriminaalvastutusele võtmisega ei või mingil juhul.

Mis puutub alaealiste faktilistesse abieludesse täisealis-tega, siis viimaseid tuleb võtta kriminaalvastutusele juhul, kui faktiline abieluline kooselu leidis aset mittesuguküpse alaealisega (KrK § 151). Seejuures vanemad, kes sundisid oma alaealisi lapsi astuma faktilisse abiellu, langevad KrK § 17 põhjal kui kihutajad sama vastutuse alla. [NSVL Proku-ratuuri ringk. 8. juun. 1935. a. nr. 1/722 („SJ“ 1935, nr. 23, lk. 25).]

b) Abiellumiseasse mittejõudnud isikuga abiellumine toob kaasa vabaduskaotuse kuni kahe aastani.

Mittesuguküpse isikuga abiellumine või niisugusele abi-ellumisele sundimine — Kriminaalkoodeksi § 151 ettenähtud vahendid. [VNFSV Kriminaalkoodeksi § 198.]

[On rakendatav kohtades, kus vara-jased abielud esinevad sugukondliku olustiku pärimustena.]

v) Usulise abielusõlmimise talituse toimetamine isikute suhtes, kes ei ole saanud abieluealisteks, toob usukultuse teenrite suhtes kaasa kriminaalvastutuse VNFSV KrK § 125 järgi. [VNFSV ÜK pleen. määr. 23. juul. 1929 (VNFSV ÜK seletuste kogu, 1935. a. väljaanne, lk. 299).]

§ 6.

a) Abielu olemasolu küsimuse lahendamisel peab nõu-kogude seadusandluse järgi lähtuma põhialusest, et otsusta-vaks faktiks on tegelik abielu.

Kõigil juhtudel, mil registreeritud abielus olev isik on selle abielu faktiliselt lõpetanud ja astunud faktiliselt teise abiellu ning on ka selle registreerinud (esimest abielu perekonnaseisuorganites varjates), on uue abielu sissekanne kõigiti jõuline. Toodud asjaolu selgumisel peab esimese abielu tunnustama lõpetatuks ja perekonnaseisuorganid peavad registreerima lahutuse. Isik, kes on abielu registreerimisel varjanud fakti, et ta on juba registreeritud teise abiellu, kannab vastutust KrK § 88 järgi, kuid mitte kaksikabielu eest, vaid ainult perekonnaseisuorganitele valeteadete andmise eest. [KohtuRK sel. 26. okt. 1934.]

b) Mullade poolt toimetatud abielu sõlmimise usutalitust isikute suhtes, kes on juba abielus ja astuvad teise abiellu (kaksikabielu), peab kvalifitseerima KrK § 17 ja 199 järgi. [VNFSV ÜK pleen. määr. 1. apr. 1929 (VNFSV ÜK seletuste kogu, 1935. a. väljaanne, lk. 321).]

v) Abielu kahe või mitme naisega toob kaasa paranduslikud tööd kuni ühe aastani või rahatrahvi kuni ühe tuhande rublani.

Märkus. Kahe ja mitme naisega abielu ettenägevate kriminaalseaduste jõud ei laiene nende abieluliste kooselude peale, mis on sõlmitud enne nende seaduste andmist. [Kriminaalkoodeksi § 199.]

[On rakendatav kohtades, kus käesolevas paragrahvis nimetatud teod esinevad sugukondliku olustiku pärimustena.]

§ 9.

Abielus olemine ei tekita abikaasadele kohust kooseluks. [VNFSV ÜK TsKK määr. — „Sud. pr.“ 1931. a. nr. 2.]

§ 10.

a) Ühenduses sellega, et linnas elav perekond peale abikaasade kaasomandi ei tunne ühist perekonnavara, nagu see on kehtiv Maakoodeksi järgi talupoegade perekondades, laiendavad kohtud väga sagedasti Maakoodeksi põhimõtet ka linnaperekondadele. Muidugi pole see õige, kuna ei Tsiviilkoodeks ega Abieluseaduste koodeks ei tunne perekonna ühisvara mõistet peale uues koodeksis ettenähtud, abielu kestel soetatud abikaasade ühisvara. [VNFSV ÜK TsKK juhendk. 1927. a. nr. 1 (VNFSV ÜK seletuste kogu, 1935. a. väljaanne, lk. 49).]

b) Asjad, mis on määratud ühe abikaasa eriliseks kasutamiseks, ei kuulu jagamisele. [VNFSV ÜK määr. — „Sud. pr.“ 1930. a. nr. 9.]

v) Kooselu kestel soetatud toredusesemed on abikaasade ühisvara, kuigi nad olid ühe abikaasa individuaalsel kasutamisel. [VNFSV ÜK määr. — „Sud. pr.“ 1928. a. nr. 23.]

g) Ühisvara jagamise puutuva abikaasadevahelise vaidluse lahendamisel pole kohus kohustatud teostama jaotust kaheks võrdseks osaks, vaid võib olenevalt asjaoludest suurendada ühe abikaasa osa teise abikaasa arvel. [VNFSV ÜK määr. — „Sud. pr.“ 1927. a. nr. 20.]

d) Tööga ja aineliselt hoonestamisest osavõtnud abikaasal on õigus, et tema omaks tunnustatakse teatav osa hoonestusest, kuigi hoonestusleping on sõlmitud teise abikaasa nimel. [VNFSV ÜK määr. — „Sud. pr.“ 1929. a. nr. 19.]

e) Abikaasade poolt ühiselt kui ka kummagi poolt eraldi tehtud võlgade eest vastutavad abikaasad oma ühisvaraga. [VNFSV ÜK määr. — „Sud. pr.“ 1927. a. nr. 12.]

ž) Üleelanud abikaasa kuulub isikute hulka, keda kutsutakse surnud abikaasa vara pärimisele niihästi seaduse järgi kui ka testamendi alusel. [TsK § 418 järgi.]

z) Surnud abikaasa poolt kogu abikaasade ühisvara kohta tehtud testament on kehtiv vaid surnud abikaasale langeva varaosa kohta. [VNFSV ÜK TsKK määr. — „Sud. pr.“ 1928. a. nr. 22.]

i) § 85. Tasu sissenõudmisel kahjude eest, mis on tekitatud riigiasutiste ja -ettevõtete, kolhooside, kooperatiiv- ning ühiskondlike organisatsioonide vara riisumisega, raiskamisega ja omastamisega, võib sissenõuet pöörata ka varale, mida süüdimõistetu (kostja) valdab ühes teiste isikutega, sealhulgas ka selle talundipere ühisvarale, kelle koosseisu kuulub süüdimõistetu (kostja), samuti ka abikaasade ühisvarale, kui kohtu poolt on kindlaks tehtud, et ühisvara on kuriteo tagajärjel suurenenud.

Käesolev paragrahv kehtib ainult neil juhtudel, kui raiskamise, omastamise või riisumise toimepaneku hetke ja kriminaaljälitamise algatamise hetke vahel ei ole möödunud üle kahe aasta. [VSKK 1934, nr. 39, art. 243.]

§ 86. Eelmistes paragrahvides tähendatud sissenõudmise kord riigiasutiste, -ettevõtete, kolhooside, kooperatiiv- ja ühiskondlike organisatsioonide vara riisumisest, raiskamisest ja omastamisest tekkinud kahju tasumise asjus on rakendatav mitte ainult raiskamises ja varguses süüdistamise korral (Kriminaalkoodeksi § 116 ja § 162 p. g ja d), vaid ka kõigil juhtudel, mil võlgnik on kuritegelikul teel saanud endale mingi riigi- või ühiskondliku vara (näiteks süüdimõistmise korral Kriminaalkoodeksi § 109 teise lõike, § 169, 129 jt. järgi). [VNFSV KohtuRK 25. nov. 1934. a. juh. nr. 177 kohtuotsuste täitmise korra kohta.]

§ 11.

a) Kohtul pole õigust tunnustada faktiliste abielusuhete olemasolu, kui samaaegselt on olemas registreeritud abielu. [VNFSV ÜK pres. määr. 16.—17. sept. 1935, prot. nr. 35 („SJ“ nr. 31, lk. 24).]

b) Juhul, kui tõendatakse, et pärandaja oli surma päevaks tegelikult kahes faktilises abielus, on mõlemal faktilisel naisel õigus pärida tema vara. [VNFSV ÜK TsKK määr. — „Sud. pr.“ 1929. a. nr. 16.]

v) Faktilise naise pärimisõiguste tunnustamisel pole vajalik tõendada seda, et ta oli pärandaja ülalpidamisel. [VNFSV ÜK TsKK määr. — „Sud. pr.“ 1927. a. nr. 7.]

§ 12.

a) Faktiliste abielusuhete või isaduse kindlakstegemise küsimus pärast mehe või isa surma, kui need vahekorrad polnud tema eluajal registreeritud, lahendatakse kohtu poolt hagikorras, kuid hagiavalduses peab hageja näitama, milliseks otstarbeks või missuguse asutise nõudmisel peab seda fakti kindlaks tegema. Nende asjade otsustamiseks kutsub kohus asjast osa võtma huvitatud isikuid või huvitatud asutiste (näiteks sotsiaalkindlustusasutiste jt.) esindajaid. [VNFSV ÜK sel., prot. nr. 4, 6. veebr. 1928 (VNFSV ÜK seletuste kogu, 1935. a. väljaanne, lk. 163).]

b) Vt. § 6 kohta käivat p. a.

§ 14 ja 15.

a) Perekonnaliikmetele aineline abi andmise kohus, mis on ette nähtud meie abielu-perekonnakoodeksis, pole mingil määral mingi heategevus, mis on põhiliselt võõras

meie vaadetele ja meie õigusele. Alimentideõigust ei tohi mingil määral kasutada vahendina, mis soodustaks mõne perekonnaliikme tööpõlgust, tegevuseta logelemist teiste perekonnaliikmete töö ja aineliste vahendite arvel. Ainult need isikud, kes kas vanuse tõttu (lapsed) või tervislikel põhjustel (vanad inimesed, haiged) tegelikult ei suuda töötada, võivad arvestada alimentide saamist seaduses ettenähtud suuruse ja tähtaegade piires.

Abielu-perekonnasuhete valdkonnas, mis kujunevad mitmesuguselt, olenevalt sotsiaalsest keskkonnast, ümbruskonnast, abielu kestusest, kohalikkudest eritingimustest (rahvuslikest jt.), on nõutav rohkem kui mõnesuguses muus õigussuhete valdkonnas, et kohus oleks eriti painduv, tähelepanelik ja hoolas iga poolte poolt kohtusse esitatava konkreetasja eriolustiku uurimisel. [VNFSV ÜK TsKK juhendk. 11. juun. 1929 (VNFSV ÜK seletuste kogu, 1935. a. väljaanne, lk. 137).]

b) Töövõimetute abikaasade ülalpidamise asjus on mõned kohtud teinud järgmise vea. Olles arvamusel, et Abieluseaduste koodeksi § 14 ja 15 põhjal on töövõimetul abikaasal vaid siis õigus ülalpidamisele, kui töövõimetus on tekkinud abielu tõttu või selle kestel, on kohtud mõnikord asjades, kus kindlaks tehakse, et hageja haiglane olek ja töövõimetus on saanud pärast abielu lahutust, jätnud hagi rahuldamata. See vaatepunkt tuleb tunnustada ebaõigeks. Abieluseaduste koodeksi § 14 ja 15 ettenähtud õigused ei põhjene mitte kahju tasumise tsiviilõiguslikul põhimõttel, vaid sootu teistsugusel põhimõttel, — siin tekib iselaadne sotsiaalkindlustuse aseaine, mille puhul ei oma tähtsust põhjuslik side abielusuhete ja töövõimetus fakti vahel. Sellelt vaatepunktilt on igal abikaasal seaduses ettenähtud kogu tähtaja jooksul õigus ülal-

pidamisele, olenemata sellest, kudas (kas või enne abiellumist või pärast abielulahutust) ja millest oli töövõimetus tekkinud. [Punktis a tähendatud juhendkirjast.]

v) Ühenduses sellega, et NSVL-s on tööpuudus kaotatud ja TööRK organite poolt on tööpuudusetoetuse andmine lõpetatud, seletada, et Abieluseaduste koodeksi § 14 ja 15 rakendamisel peavad kohtud tööta abikaasale välja mõistma kostjalt toetuse ainult juhul, kui tõendatakse, et hagejale tööd ei antud. [VNFSV ÜK sel., prot. nr. 2, 26. veebr. 1931 (VNFSV ÜK seletuste kogu, 1935. a. väljaanne, lk. 131).]

g) Abikaasadele mõistetavate alimentide algushetke küsimuses osutab praktika suurt ebakindlust ja kõikumust. Kahtlused tekivad kohtutel eriti neil juhtudel, kui Abieluseaduste koodeksi § 14 ja 15 järgi hagi esitatakse märksa hiljem abielu lõppemisest. Mõned kohtud mõistavad alimente välja aja eest 6 kuni 12 kuud arvates abielu lõppemise päevast. Teised kohtud mõistavad välja samade tähtaegade eest, kuid arvates hagi esitamise päevast. Lõpuks on ka otsuseid, kus kohtud on alimente välja mõistnud ka hagi esitamise päevast arvates, kuid ainult selle ajavahemiku eest, mis üle jäi hagi esitamise ja 6- või 12-kuise tähtaja lõpu vahel arvates abielu lõppemise päevast. Viimane vaatepunkt vastab enam seaduse mõttele (Abieluseaduste koodeksi § 14 ja 15). See seisukoht tuleb ka kohtutel oma praktikas läbi viia selle täiendusega, et üksikutel juhtudel võib kohus alimente välja mõista ka möödunud aja eest, vastavalt Ülemkohtu pleenumi 18. jaanuari 1926. a. seletusele möödunud aja eest väljamõistetavate alimentide kohta, kui ilmneb, et hageja on enda ülalpidamiseks teinud laenu või et hagi mitteesitamine oli seletatav kostja poolt abiandmise lubaduse mittetäitmisega või muude kaaluvate põhjustega. [VNFSV ÜK TsKK juhendk., kinnitatud VNFSV

ÜK presiidiumi poolt 11. juunil 1929 („Sud. prakt.“ 1929. a. nr. 14, lk. 6).]

§ 17.

Vt. § 130 juurde kuuluvat lisa.

§ 19.

Kehtivate abielu, perekonna ja eestkoste seaduste muutmiseks, selleks et võidelda kergemeelse suhtumise vastu perekonnasse ja perekondlikesse kohustesse, panna kehtima abielulahutuse menetlemisel mõlema lahkumineva abikaasa isiklik väljakutse perekonnaseisuorganisse ning lahutusmärkme sissekandmine lahutuvate abikaasade passile. [NSVL KTK ja RKN 27. juuni 1936. a. määruse § 27 (LSKK 1936, nr. 34, art. 309).]

§ 20.

Vt. § 6 juurde kuuluva lisa p. a.

§ 24.

a) Lahutusega seotud küsimuste lahendamisel ainsaks asjaks, mis peab kohtunikku neis asjus huvitama, on lapse huvid, küsimus, kus on lapse normaalne kasvatus enam tagatud. Kuid selle küsimuse lahendamisel pole mingit vajadust muuta kohtulikku arutust väikekodanlikuks tuhnimiseks abikaasadevaheliste intiimsuhete üksikasjades, nende „kõlblike käitumise“ jm. hindamiseks, nagu seda kohtud veel sagedasti teevad.

Ülemkohus rõhutab veel kord seda näpunäidet, mille ta on juba kord andnud kohtute analoogiliste vigade puhul: „Kuna meie kohus on organ, mis on kutsutud selleks, et

massidele sisendada revolutsioonilist vaadet, uue elu-olu põhimõtteid ja naisesse seltsimehelikku suhtumist, siis on kohtuotsustes sootuks lubamatud väljendused, mis tõendavad, et kohus ei sammu tema poolt teenitavate masside ees, vaid sörgib väikekodanlike vanast korrast päritud meeleolude sabas.“ [VNFSV ÜK pleen. määr. 26. veebr. 1931 (VNFSV ÜK seletuste kogu, 1935. a. väljaanne, lk. 131).]

b) TsPK § 2 annab hagejale õiguse loobuda tema poolt esitatud hagist. Kuid laste huvides esitatud hagist loobumist loeb Tsiviilkolleegium lubamatuks. Sellest hoolimata esineb kohtupraktikas seniajani alimendiasjade lõpetamisi hageja loobumise tõttu hagist, ilma et oleks isegi selgitatud loobumise põhjusi. Kohtud võtavad sagedasti isadusehagist loobumise vastu, kui hageja põhjendab oma loobumist soovi puudumisega veeretada kostjale alimentide maksmise kohust, sest ta ei tea, kas on kostja ka tõelikult tema lapse isa, või motiveerib seda sellega, et hagi on esitatud isikute pealekäimisel, kes on kostjaga vaenulises vahekorras. On selge, et sedalaadi hagist loobumistesse peab kohus suhtuma suurimal määral kriitiliselt ja et neid tuleb hoolikalt kontrollida, sest seda tehakse väga sagedasti kostja enda või teiste isikute mõjustusel „konflikti“ rahulise lahendamise ettekäände all, kuid ikka lapse kahjuks ... Muidugi on hagejal õigus loobuda hagist poolte perekonnaelu uuesti algamise tõttu. ... Kooselu uuesti alustamise tõttu lõpetatud asjade suhtes pole mingit kahtlust, et kooselu uuel lõppemisel on hagejal õigus esitada uut alimentide hagi. [VNFSV ÜK TsKK juhendk., kinnitatud VNFSV ÜK presiidiumi poolt 11. juun. 1929 (VNFSV ÜK seletuste kogu, 1935. a. väljaanne, lk. 146).]

v) Tuleb laiemalt rakendada VNFSV Abielu, perekonna ja eestkoste seaduste koodeksi § 24 ja teiste liiduvabariikide

sama koodeksi vastavaid paragrahve. Lubada selle paragrahvi eeskirjade rakendamist ka nendele laste ülalpidamise hagidele, kus lapse põlvnemine kostjast on kindlaks tehtud seaduses ettenähtud korras (sissekanneperekonnaseisuahtides või kohtuotsus). [Tsiviilasjade üleliidulise nõupidamise otsus („SJ“ 1937, nr. 4, lk. 22).]

g) Ülalpidamise (alimentide) hagsid võib esitada ka hageja elukoha järgi. [VNFSV TsPK § 25 märk. 1.]

d) Protsessuaalne soodustus, mis on kehtima pandud TsPK § 25 märkusega — alimentide hagide esitamise võimaluse kohta ka hageja elukoha järgi, laieneb ainult alimentide nõudmise hagidele. Alimentide vähendamise või neist vabastamise hagnid kuuluvad esitamisele üldeeskirjade järgi. [VNFSV ÜK pleen. määr. 22. dets. 1927 (VNFSV ÜK seletuste kogu, 1935. a. väljaanne, lk. 161).]

e) Lapse ülalpidamise hagnasjas peab kohus asja arutamise ettevalmistuse korras välja nõudma: a) perekonnaseisuraamatu väljavõtte lapse sündimise kohta, kui vaieldakse isaduse vastu; b) kostja isadust tõendavad tunnistajad ja kirjalikud tõendid; v) teatised poolte varalise ja perekondliku seisundi kohta. [VNFSV ÜK määr. 1. apr. 1929 (VNFSV ÜK seletuste kogu, 1935. a. väljaanne, lk. 175).]

ž) Ülalpidamise (alimentide) nõudeis varatule ja töövõimetule abikaasale ja töötasu nõudeasjus võib kohus määrata kostjat sundkorras kohtusse tuua, siiski ainult juhul, kui kohus tunnustab tema isikliku ilmumise vajalikuks ja ainult pärast teistkordset kutset ühes vastava hoiatusega. [TsPK § 101.]

z) Lõivu ega asja menetluse kulusid ei nõuta: ... b) hagejalt ülalpidamise (alimentide) nõuete suhtes. [VNFSV TsPK § 43 p. b.]

i) 2. Kolhoosnikutelt alimentide väljamõistmisel tööpäevades sisse nõuda riigilõivu 3 rubla suuruses vastavalt NSVL RKN 3. septembri 1933. a. määruse § 1 p. b (LSKK 1933, nr. 56, art. 329).

3. Varem väljamõistetud alimentide muutmise asjades tuleb võtta riigilõivu ainult sellelt alimentide summalt, mille võrra need suurenevad või vähenevad võrreldes alimentide summaga, mis on määratud eelnenud kohtuotsusega.

4. Kui vastavalt 27. juuni 1936. a. seadusele (LSKK 1936, nr. 34, art. 309) taotletakse alimentide väljamõistmist teatava protsendi ulatuses kostja töötasust, siis neis asjus toimetab kohus riigilõivu arvestamist selliste protsendiarvutuste rahasummalt, lähtudes kostja töötasust otsuse tegemise päeval. [NSVL KohtuRK ringk. 1937. a. nr. 4.]

k) Kohtute praktika on vahel kõikuv ka küsimuses, kas võivad alaealised 14—18 a. vanuses iseseisvalt esitada ülalpidamise hagiid, kui nende eest hoolitsema kohustatud isa, ema või teised isikud vastavat hagi ei esita. Säärastel juhtudel alaealiste poolt esitatavate hagiavalduste vastuvõtust keeldumine, nagu seda mõned kohtud teevad, pole õige, sest see jätab laste seaduslikud nõuded kaitsest ilma. [VNFSV ÜK TsKK juhendk. 11. juun. 1929 (VNFSV ÜK seletuste kogu, 1935. a. väljaanne, lk. 138).]

§ 27.

Vaidluse puudumisel ei allu rahvakohtule sünni ja vanemate kohta käivate sissekannete parandamise või täiendamise asjad. [VNFSV ÜK pleen. määr. 6. veebr. 1928 (VNFSV ÜK seletuste kogu, 1935. a. väljaanne, lk. 136).]

§ 28.

Perekonnaseisuorganitele avalduse esitamine lapse isa kohta raseduse ajajärgul on ema õigus, kuid mitte kohus. Selle õiguse kasutamata jätmine ei võta emalt õigust pöörduda kohtusse isaduse kindlakstegemise hagiga pärast sünnitamist. [VNFSV ÜK määr. — „Sud. pr.“ 1930. a. nr. 9.]

§ 29.

Juhul, kui seatud tähtjal (Abielu, perekonna ja eestkoste seaduste koodeksi § 29) ei ole vaieldud perekonnaseisuorganis isaduse sissekande vastu ning on tõendatud, et kostja on saanud selle kohta perekonnaseisuorgani teadaande, ei või kohus isa vastu esitatud alimentide hagi ületada selle küsimuse piiriga arutada, kas kostja tunnustamine lapse isaks on põhjendatud. [VNFSV KohtuRK 7. juuli 1937. a. käskk. nr. 45 („SJ“ 1937, nr. 16, lk. 51).]

§ 30.

a) Isaduse küsimus esineb tavaliselt vaieldavana alimentideasjade valdavamas osas. Silmas pidades, et kõigis neis asjus on puudutatud lapse huvid, mis nõuavad erilist kaitset, ja seda, et isaduse kindlaksmääramise küsimus laialdastes rahvakihtides olevate olustikuliste kujutluste tingimustes ei paku lapsele mitte ainult materiaalset huvi, peab kohus neis küsimustes ilmutama erilist initsiatiivi. Hagi tagasilükkamine seejärel, et hageja pole hagi tõendanud, on täiesti lubamatu; kohus peab pooltele andma igasugust kaasabi; selgitades vaidluse põhilised momendid peab kohus pooltele seletama ka seda, millised faktid omavad olulist tähtsust ja nõuavad kindlakstegemist ning milliste tõenditega neid võib kinnitada, samuti

peab ta aitama pooli nende tõendite ülesleidmisel ja kui see osutub võimalikuks, neid tõendeid iseseisvalt välja nõudma. Seesuguste asjade lahendamisel on kohtule põhijuhiseks aktiivne osavõtt ja initsiatiiv asjasse puutuva materjali kogumisel. Tuleb aga ütelda, et mitte veel kõik kohtud pole omaks võtnud seda põhireeglit. Veel praegugi esineb vahetevahel hagi tagasilükkamise otsuseid ainult selle põhjendusega, et hageja „avaldas, et hagi tõendeid tal ei ole“, või et ta ei esitanud „tõendeid, mis kinnitaksid tema kooselu kostjaga“ jne. Ühes asjas kohus, välja mõistes alimendid, motiveris seda järgmiselt: „hageja küll ei tõendanud oma hagi, kuid arvestades tema armetut seisukorda tuli kostja tunnustada lapse isaks“; teisel juhul rahuldati hagi tõendite puudumisel sel põhjusel, et „keegi peab ju ometi last ülal pidama...“

Nende asjade keerukus seisab pealegi selles, et isaduse fakti enese kindlaksmääramine juhul, kui kostja selle vastu vaidleb, osutub vahel kaunis raskeks; püüdes üle saada sellest raskusest asub kohus mõnikord nn. isaduse „otseste tõendite“ uurimisele ja kontrollimisele, perekonnaelu intiimkülgede tundmaõppimisele jne., unustades, et meie õigus täiesti kõrvaldab vaidlevate poolte enesetunnet alandavad eelrevolutsioonilised konsistooriumikombed koos nende paratamatute kaaslasega — terve rea valetunnistajatega, „skandaalsete abielulahutuse protsessidega“ jne. Sellepärast peavad kohtud, kõrvaldades vanad isaduse tõendamise meetodid, piirduma poolte elu faktilise olukorra selgitamisega, mis annab aluse rääkida, vähema või suurema kindlusega, poolte lähedasest vahekorra sigitamise ajal. Asja kohta oluline on kooselu, abieluliste suhete väljendamine kolmandate isikute ees, materiaalne toetus jne. [VNFSV ÜK TsKK juhendk. 11. juun. 1929 (VNFSV ÜK seletuste kogu, 1935. a. väljaanne, lk. 144).]

b) Vaidluse korral isaduse kohta võib kohus, välja minnes asja konkreetsetest oludest, tunnustada lapse isaks ka isiku, kelle isadust lapse ema eitab, ning kui ema keeldub vastu võtmast ülalpidamist sellelt isikult, üles tõsta eestkoste määramise küsimuse. [VNFSV ÜK määr. — „Sud. pr.“ 1930. a. nr. 2.]

v) Ka pärast isa surma on isaduse küsimus olulise tähtsusega, kuivõrd temaga on seotud tõsised varalis-õiguslikud tagajärjed lastele: pärimisõigus, sotsiaalkindlustuse õigus, õigus saada alimente vanaisalt jne. Vastavalt Ülemkohtu pleenumi 27. septembri 1924. a. ja 6. veebruari 1928. a. seletusele vaadatakse kõik isadusehagid läbi hagikorras; seoses sellega on praktikas tekkinud küsimus, kelle vastu peab hagid esitatama. Neil juhtudel peavad kohtud kinni pidama järgmisest korrast: läbi vaadates surnud isiku isaduse hagi, peab kohus kostjaks asjasse kaasa tõmbama isiku või asutise, kes on huvitatud selle küsimuse lahendamisest, näit. sotsiaalkindlustusorgani esindaja, kui kõne on pensionist, vanaisa, kui surnult nõutakse alimente, isiku, kellele läks üle surnu vara, kui küsimus on pärandist, jne. [VNFSV ÜK TsKK juhendk. 11. juun. 1929 (VNFSV ÜK seletuste kogu, 1935. a. väljaanne, lk. 139—140).]

g) Kui esitatud hagist isaduse kindlakstegemise kohta loobutakse poolte kokkuleppel, peab kohus kindlaks tegema kokkuleppe tõelikud tingimused ja keelduma asja lõpetamast, kui kokkuleppe tingimused viivad hageja või lapse õiguste vähendamisele. [VNFSV ÜK määr. — „Sud. pr.“ 1928. a. nr. 22.]

d) Üksikud tõendite liigid isaduse kindlaksmääramisel.

Lapse sünni sissekanne. Tõendite reas, mis esitatakse isaduse ja alimentide asjus, omab tõsist tähtsust välja-

võtte perekonnaseisuaktidest lapse sünni kohta. Eelkõige see dokument selgitab sünni täpse kuupäeva. Sel kuupäeval on tähtsust niipalju, kuivõrd ta annab võimalust suurema või vähema täpsusega kindlaks teha sigitamise aega asjus, kus see moment on vaieldav. Erilise tähtsuse omandab sissekanne, kui temas on märges selle kohta, kes on lapse isa. Kui lapse isana on sisse kantud kostja ja registreerimine on toimunud tema enda poolt, siis on olemas kostja poolt isaduse õigeksvõtmine registratsiooni momendil.

... Lapse registreerimise korral mitte kostja, vaid kolmanda isiku nimele, on kohus kohustatud tõmbama ka teda asjasse kaaskostjana selgitamiseks, millistes tingimustes on sissekandmine toimunud ja miks kostjana on asjasse tõmmatud mitte see isik, kes on märgitud sissekandes, ja asja olude kohaselt Abieluseaduste koodeksi § 32 korras kindlaks tegema, kes on lapse isa.

See dokument tuleb juurde lisada igale asjale, kus isadus on vaieldav. Kohapealsed kohtud ei anna sellele dokumendile alati tarvilikku tähtsust ja otsustavad sageli asja ilma seda dokumenti välja nõudmata, või siis lepivad teatisega lapse registratsiooni kohta, kus tavaliselt ei ole kõiki nõutavaid andmeid ja mille vastu hiljem tihti vaieldakse. Sellele veale on Ülemkohus korduvalt tähelepanu juhtinud. Ometi, kuivõrd tähtis ongi see dokument, ei maksa ülehinnata tema tähtsust: esineb näiteks selliseid otsuseid, kus hagi kostja vastu rahuldatakse ainuüksi sellel alusel, et tema on märgitud sünniregistris lapse isana, või jälle lükatakse hagi tagasi ainult sel põhjusel, et lapse isana ei ole sisse kantud kostja, vaid teine isik; on esinenud isegi juhtumeid, mil hagi tagasi lükatakse seepärast, et laps on sisse kantud ainult ema nimele ja märges lapse isa kohta registris ei ole. Selline talitusviis ei ole õige. Sissekanne

ei ole isaduse vaidlematu tõend; ta loob vaid eelduse selle isiku isaduse kasuks, kes sissekandes on registreeritud lapse isana, kuid edaspidi võib selle eelduse vastu vaielda ja seda ümber lükata. Õigus vaielda sissekande vastu ei kuulu mitte ainult kostjale, vaid ka hagejale, kes võib esitada hagi mitte selle isiku vastu, kes on sisse kantud lapse isana, kusjuures on aga tingimuseks, et viimane kaaskostjana kohuslikult asjasse tõmmatakse.

Poolte seletused. Mõningatel juhtudel, kui igasugused tõendid puuduvad, rahuldavad kohtud või keelduvad rahuldama isaduse hagi, toetudes ainuüksi isiklikule usaldusele hageja või kostja seletuste suhtes. Sealjuures aga ei arvestata, et poolte isiklike seletuste alusel võib hagi rahuldada või tagasi lükata ainult juhul, kui see on küllaldaselt tõendatud objektiivsete tingimustega, mis on ühel või teisel teel kohtu poolt kindlaks tehtud, mille kohta peab otsuses olema ka vastav motiveering.

Tunnistajate ütlused. Enamik isaduse asju otsustatakse tunnistajate ütluste alusel, mis selgitavad poolte elu faktilist olukorda, nende vastastikuseid suhteid ja teisi asjale olulisi fakte. Arvesse võttes, et tunnistajate seletused ei ole isendast kaugeltki mitte täiuslikud tõendid, peab kohus eriti hoolikalt suhtuma nende seletuste kontrollisse, silmas pidades, et neil ainult siis on tähtsus, kui nad kindlaks teevad mõningaid objektiivseid fakte, mis tunnistajaile on isiklikult teada; ei ole sellepärast tähtsad näit. „tunnistaja arvamine sellest, et lapse isaks on kostja“, viide sellele, et „kuulu järgi“ laps kuulub sellele, tunnistaja seletus kolmandate isikute ütlustest („üks vanaeit rääkis, et hageja ja kostja elasid koos“) jne. Eriti ettevaatlikult tuleb suhtuda tunnistajate seletusse poolte avaldustest, mis tehtud väljaspool kohut.

Vere ja sarnasuse ekspertiis. Kohus, püüdes ehitada otsust enam püsivaile ja kindlaile aluseile kui tunnistajate ütlused, võtab tarvitusele isaduse kindlaksmääramise sarnasuse või vere ekspertiisi teel. Peab ainult ütleva, et kohtud mõnikord ülehindavad seda liiki tõendite tähtsust. Ei sarnasuse ekspertiisil ega eriti vere ekspertiisil ei ole vastuvaidlematut teaduslikku alust. Mitte omades iseseisvat tähtsust võivad need ekspertiisi liigid olla abistava tähendusega ainult sel juhul, kui ekspertiisi tulemusi kinnitavad teised kohtu poolt kindlakstehtud andmed. Üldse peab isaduse küsimustes ekspertiisi tarvitusele võtma ainult neil juhtudel, kui seda tingib äärmine hädatarvilikkus ja kui antud rajoonis on küllaldaselt kõrge kvalifikatsiooniga ekspert. Lõpuks peab veel tähendama, et ei saa anda tõenduslikku tähtsust sellele faktile, et kostja väliselt sarnaneb lapsega, milline sarnasus on ilma ekspertiisita kindlaks tehtud kohtu enda poolt.

Kirjad. Sageli figureerib kohtutes isaduse asjus kirjavaetus. Juhtub, et sel tõendite liigil on otsustav tähtsus; kirja, milles kostja nimetab last omaks, muretseb tema pärast jne., ei saa kohus jätta arvestamata. Kuid tervel real juhtumeil ei hinda kohtud neid tõendeid küllaldaselt tähelepanuga. Kirjavahetuse faktil ei või näit. olla tähendust antud asja kohta, kui see leidis aset kaua aega enne või pärast lapse sigitamise aega.

Lõpuks peab ära märkima mõnede kohtute ebaõiget talitusviisi, kes püüdes lapse huvide suurima kaitse poole, suhtuvad vahel tähelepanematult kostjate vastuväidetesse, kes oma mitteisaduse tõendamiseks nõuavad üht või teist ekspertiisiliiki. [VNFSV ÜK TsKK juhendk. 11. juun. 1929 (VNFSV ÜK seletuste kogu, 1935. a. väljaanne, lk. 145—146).]

e) Vere uurimise teel isaduse või mitteisaduse kindlakstegemise meetodi rakendamise enneaegsusest. [KohtuRK ja TervisRK ringk. 1925. a. nr. 120.]

ž) Arstliku ekspertiisi rakendamise mittelubatavusest juhtudel, mil seda kasutatakse tõendina isaduse kindlaksmääramise asjade lahendamisel. [KohtuRK ringk. 1926. a. nr. 34 ja 81 (KohtuRK ringkirjade kogu, 1934. a. väljaanne, lk.214).]

z) Isaduse kindlaksmääramise asjus peavad kohtud esiteks nõudma vastavalt asutistelt dokumentaalsete andmete esitamist lapse sünni kohta (kui aga hagi on esitatud enne lapse sündi, siis raseduse fakti kohta) ja teiseks kontrollima poolte ja tunnistajate küsitlemise jm. kaudu olusid, mis määravad antud isiku isadust.

Igakülgselt kaitstes naise ja lapse huve, peavad kohtud rajama oma otsused isaduse tunnustamise kohta kindlatele faktidele ja oludele. [VNFSV ÜK pres. määr. 5. apr. 1935, prot. nr. 20 („SJ“ 1935, nr. 12, lk. 15).]

i) Vt. § 29 juurde kuuluvat lisa ja § 50 kohta käivaid p. e—k.

§ 32.

Eriti tuleb ära märkida asjad, milledes kohtud jätavad hagi rahuldamata põhjendusega, et hageja on kokku elanud mitme isikuga. Ka need otsused kuuluvad sootuks põhjendamata otsuste hulka. Hageja kokkuelamine mitme isikuga kohustab kohut neid kõiki kaaskostjatena asjasse tõmbama, välja selgitama, kellega neist on hageja kokku elanud sigitamise ajal, ja panema ühele neist Abielu, perekonna ja eestkoste seaduste koodeksi § 32 kohaselt lapse ülalpidamise kohuse. [VNFSV ÜK TsKK juhendk. 11. juun. 1929 (VNFSV ÜK seletuste kogu, 1935. a. väljaanne, lk. 144).]

§ 33.

a) Juhtudel, kui toimepandud kuriteo iseloom ei võimalda laste jätmist süüdimõistetute hoole alla, näiteks KrK § 156 ja § 158 teises lõikes ettenähtud kuritegude puhul, ei ole kohus seotud KrK § 34 eeskirjaga ja võib süüdimõistetult ära võtta vanemlikud õigused olenemata tema suhtes rakendatud sotsiaalse kaitse vahendist ja selle tähtajast; seejuures tuleb lubada eestkosteorganite esindajail esineda tsiviilhagejatena. [VNFSV ÜK sel., prot. nr. 8, 19. apr. 1927 (VNFSV ÜK seletuste kogu, 1935. a. väljaanne, lk. 231).]

b) Alimentide maksmata jätmine annab aluse vanemlike õiguste äravõtmise hagi esitamiseks. [VNFSV ÜK määr. — „Sud. pr.“ 1930. a., nr. 17 — 18.]

§ 35 ja 36.

Praegusel ajal lahendatakse kodakondsuse küsimusi NSVL Ülemnõukogu teise istungjärgu poolt 19. augustil 1938. a. kinnitatud NSVL Kodakondsuse seaduse alusel.

§ 40.

a) Kooskõlas nõukogude perekonnaõiguse ühe põhialusega teostatakse vanemlike õigusi eranditult laste huvides. Seepärast vaidluse lahendamisel, kumma vanema juurde peab laps jäetama kasvatamiseks, peab kohtul olema täielik selgus vanemate aineliste võimaluste kohta, selle ümbritseva olustiku ja perekonna kohta, milles vanemad elavad, ja lapse vanuse kohta. [VNFSV ÜK TsKK määr. — „Sud. pr.“ 1930. a. nr. 7.]

b) Küsimus lapse edaspidise üleandmise kohta kasvatamiseks ühelt vanemalt teisele (kui sama küsimuse kohta on olemas varem tehtud ja jõustunud otsus) juhul, kui on muutu-

nud kasvatuslikud (kuid sugugi mitte ainelised) tingimused ja vanemate võimalused, tuleb lahendada üldises hagikorras. [„Sud. pr.“ 1927. a. nr. 6.]

v) Vt. § 44 juurde kuuluvat lisa.

§ 41.

a) Kuritahtlikult lastele elatise mitteandmine, samuti ka vanemate poolt laste jätmise kuni nende täisealiseks saamiseni igasuguse toetuseta, on karistatav — türmiga kuni kahe aastani, ühes alimentide maksmisest kõrvalehoiduja otsimisega seoses olevate kulude panemisega tema kanda. [Kriminaalkoodeksi § 158.]

b) Alaealiste kihutamine või ahvatlemine kuritegudest osavõtmisele, samuti alaealiste sundimine tegutsemisele spekulatsiooniga, prostitutsiooniga, kerjamisega jms., toob kaasa vabaduskaotuse mitte alla viie aasta. [Kriminaalkoodeksi § 73².]

v) 5. Laste koolisaatmise kohus ... lasub vanematel ja kõigil kodanikel, kellede ülalpidamisel lapsed on, samuti ka vastavatel isikutel ja asutistel, kellede hooldamisel lapsed on. Kõigi kodutute ja isa-ematute laste koolitamise kohus, kui nad ei ole mitte kellegi ülalpidamisel, lasub kohalikel rahvahariduse organitel ja seda korraldatakse VNFSV ja autonoomsete vabariikide Hariduse Rahvakomissariaatide poolt antavate erijuhenditega.

7. Laste koolisaatmisest keeldumise eest vastutavad § 5 tähendatud isikud ja asutised administratiivkorras alustel, mis ette nähtud vastavate kohalikkude täitevkomiteede poolt antavates sundmäärustes, kusjuures võetakse arvesse antud rajooni rahvuslikke ja kultuurilis-olustikulisi iseärasusi. [VKTK ja RKN määr. 10. aug. 1930 (VSKK 1930, nr. 39, art. 479).]

g) Anda miilitsaorganitele õigus trahvida vanemaid administratiivkorras kuni 200 rubla ulatuses laste jultumuse ja uulitsaulakuse eest.

Panna kehtima vanemate ja eestkostjate ainealine vastutus laste tegude eest, mis on tekitanud ainelist kahju. [NSVL RKN ja ÜK(b)P KK 31. mai 1935. a. määr. § 18 ja 19 (LSKK 1935, nr. 32, art. 252).]

§ 42.

a) See asjaolu, et meie tööseadusandluse kohaselt võivad üle 16 aasta vanused lapsed iseseisvalt astuda töövahekordadesse, ei või olla aluseks nendele isikutele alimentide väljamõistmisest keeldumiseks, kui nad tegelikult palgalisena veel ei tööta (näiteks jätkavad õpinguid jms.). Arvesse võttes, et nende isikute palgalisele tööle asumise fakt võib põhjustada küsimuse tõstmist väljamõistetud alimentide vähendamise või täieliku ärajätmise kohta seoses poolte ainelise seisundi muutumisega, seletab Ülemkohtu pleenum, et Abielu, perekonna ja eestkoste seaduste koodeksi § 42 kohaselt peab laste ülalpidamiseks alimente makstama kuni nende 18-aastaseks saamiseni. [VNFSV ÜK sel., prot. nr. 12, 2. juul. 1928 (VNFSV ÜK seletuste kogu, 1935. a. väljaanne, lk. 132).]

b) Vastutuse kohta alimentide maksmata jätmise eest vt. § 41 kohta käivat p. a.

§ 44.

a) 6. Lapse ülendamise asjus ühelt isikult teisele tuleb, kaasa tõmmates eestkosteorganid, tingimata toimetada uurimist lapse elu-olutingimuste ja temale antava kasvatuse kohta kostja juures, samuti ka lapse võimalike elu- ja kasvatustingimuste kohta hageja juures, ja lahendada asi lähtudes üksnes

lapse huvidest. Seejuures tuleb arvestada ka lapse enda soove, eriti siis, kui ta on jõudnud teadlikumasse ikka, kuivõrd need soovid vastavad lapse elulistele huvidele. Neis asjus tuleb kohuslikult juurde kutsuda prokuratuuri esindaja, VNFSV TsPK § 12 ja teiste liiduvabariikide TsPK vastavate paragrahvide korras. [Tsiiviilasjade üleliidulise nõupidamise otsusest („SJ“ 1937, nr. 4, lk. 22).]

b) Vanemate hagide lahendamisel laste tagasinõudmise asjus isikutelt, kes ebaseaduslikul alusel hoiavad lapsi enda juures, ei ole kohus Abielu, perekonna ja eestkoste seaduste koodeksi § 44 kohaselt vormiliselt seotud isaduse tunnustega ja lahendab need hagid lähtudes laste huvidest. [VNFSV ÜK sel., prot. nr. 2, 17. dets. 1928 (VNFSV ÜK seletuste kogu, 1935. a. väljaanne, lk. 133).]

§ 46.

a) Lapse ühe vanema juurde jätmise küsimuse lahendamisel ei ole kohus vormiliselt seotud vanemate õigustega ja võib, silmas pidades lapse huvisid, lapse ära võtta mõlemalt vanemalt ja ta üle anda kasvatusasutisele. [VNFSV ÜK TsKK määr. — „Sud. pr.“ 1927. a. nr. 19.]

b) 1. Hagid laste ülalpidamise kulude kohta lastekodudes tuleb kohtutes üldreeglina läbi vaadata üheaegselt asjadega, mis on HaridusRK asjaomaste organite poolt algatatud laste sundäravõtmise kohta vanematelt.

2. Kohustus kanda lapse ülalpidamise kulusid lastekodus tuleb panna mõlema vanema kanda võrdeliselt nende materiaalse seisundiga. Seejuures, kui ühelt vanemalt olid juba varemalt välja mõistetud alimendid teise vanema juures asuva lapse ülalpidamiseks, kes aga hiljem selle vanema juurest ära võeti ja lastekodusse paigutati, siis alimentide sissenõudmine edaspidi

peatub kuni lapse tagasipöördumiseni lastekodust vanemate juurde. [NSVL KohtuRK käskk. 1937. a. nr. 24 („SJ“ 1937, nr. 7, lk. 55).]

§ 48.

Lapse ülalpidamise hagi võib esitada nii lapse isa kui ka ema vastu. Kui laps ei ela koos emaga (jäi pärast lahutust isa juurde, on ema poolt hüljatud jne.) ja emal on teenistust või muid tulusid, võib lapse ülalpidamise hagi esitada lapse ema vastu, kuivõrd Abielu, perekonna ja eestkoste seaduste koodeksi § 48 kohaselt laste ülalpidamise kohus lasub mõlemal vanemal. [VNFSV ÜK TsKK juhendk., kinnitatud VNFSV ÜK preesiidiumi poolt 11. juun. 1929 (VNFSV ÜK seletuste kogu, 1935. a. väljaanne, lk. 139).]

§ 49.

Kuivõrd vanemate ülalpidamise kohus lasub kõigil lastel, peavad alimente maksma kõik hageja töövõimelised lapsed. Seepärast peab kohus alimentide asja läbivaatamisel selgitama hageja perekonna koosseisu ja olles kindlaks teinud, et peale kostjate on hagejal teisi töövõimelisi lapsi, need kõik asjasse kaasa tõmbama ja nendele panema alimentide maksmise kohuse, seejuures muidugi arvestades igaühe ainelist seisundit. See on üldreegel. Üksikutel juhtudel aga, kui kohus peab seda otstarbekaks, võib ta alimente välja mõista ühelt lapselt; viimane võib esitada regresshagisid teiste laste vastu.

Juhtudel, kui hageja, esitades hagi ühe oma lapse vastu, loobub mingisugustel isiklikel kaalutlustel nõudmast teistelt lastelt, siis kohus, välja selgitanud kõigi laste ainelise seisundi ja arvestanud, et puudustkannatavate vanemate ülalpidamise kohus lasub neil kõigil, mõistab välja kostjalt üksnes nii palju,

kui langeb tema osale. [VNFSV ÜK TsKK juhendk., kinnitatud VNFSV ÜK presiidiumi poolt 11. juun. 1929 (VNFSV ÜK seletuste kogu, 1935. a. väljaanne, lk. 144.)]

§ 50.

a) Tuleb võidelda 27. juuni 1936. a. seadusest möödahiihimise vastu, mis väljendub lavastatud hagide esitamises kostja juures elavate laste kasuks (kostjast eraldi elavatele lastele välja mõistetavate alimentide vähendamiseks) ja need hagid tagasi lükata. [Tsiiviilasjade üleliidulise nõupidamise otsusest („SJ“ 1937, nr. 4, lk. 22).]

b) Praktikas tekib mõnikord raskusi alimentide asjus, mis on algatatud kodutute laste huvides või nende laste huvides, kes on vanemate poolt maha jäetud, kuid on sugulaste või kõrvaliste isikute hoole all, kui nad pole seatud eestkoste alla. Kes võib esitada neil juhtudel ülalpidamise hagi? Juhtudel, kui kodutud lapsed viibivad lastekodudes, lastekolooniates või teistes lasteasutistes, esitatakse alimentide hagi harilikult kohalikkude rahvahariduse osakondade, sotsiaalse abi nõukogude jt. poolt. Sellist praktikat tuleb lugeda õigeks, kuna asutised ja organisatsioonid, kellede hooldamisel on alaealised, on nende seaduslikud esindajad (vt. näiteks KrPK § 23). Keerulisem on asi siis, kui vanemate poolt mahajäetud lapsed on eraisikute hoole all. Sagedasti kohtud ei tunnusta nende isikute õigust laste ülalpidamise hagi esitamiseks ja lõpetavad need asjad hagejal hagiõiguse puudumise tõttu. Küsimuse sellist lahendust ei saa igakord lugeda õigeks. On lubamatu niisugune äärmiselt vormiline lähtekoht, mis takistab last saamast vanematelt ülalpidamist, kuigi temale kahtlemata kuulub õigus selle saamiseks; lapse ülalpidamise hagi peab kohtu poolt läbi vaadatama isegi säärasel juhul, kui ta on esitatud mitte vanemate

ja ka mitte eestkostjate poolt. [VNFSV ÜK TsKK juhendk. 11. juun. 1929 (VNFSV ÜK seletuste kogu, 1935. a. väljaanne, lk. 138).]

Vt. ka § 57 kohta käivat p. b.

v) Alimendid kuuluvad väljamõistmisele alates hagi esitamise hetkest. [VNFSV ÜK TsKK juhendk. 11. juun. 1929 (VNFSV ÜK seletuste kogu, 1935. a. väljaanne, lk. 142).]

g) Ühe vanema poolt teise vastu hagi esitamine tema poolt möödunud ajal tehtud kulutuste pärast pole üldreeglina lubatav, peale juhtude, mil hageja tõendab, et tema on nendeks kulusteks, mis olid pealegi vajalikud, teinud laenu, sest see asjaolu, et tema võis neid kulutusi kanda ilma kohtu poole pöördumata, tõendab, et ta võis minevikus üksinda täita temal lasuvat laste ülalpidamise kohust, ja hagi, mis on sihitud teise vanema osavõtule ülalpidamisest, ei tohi olla vara soetamise vahendiks; samadel kaalutlustel võib möödunud aja suhtes igatahes kõne alla tulla ainult küsimus vastava osa vajalikkude kulutuste sissenõudmise kohta, kuid mitte suuremal määral kui tegelikult kantud kulude ulatuses. [VNFSV ÜK pleen. määr. 18. jaan. 1926 (VNFSV ÜK seletuste kogu, 1935. a. väljaanne, lk. 135).]

d) Alimentide sissenõudmine möödunud aja eest täitelehe järgi võib toimuda ainult sel juhul, kui kohtulikult kindlaks tehakse, et hageja on alimentide mittesaamise tõttu sattunud võlgadesse ja et möödunud aja eest alimentide väljamõistmine on temale vajalik selleks, et neid võlgu likvideerida. Eriti on ebaõige täitelehe järgi sissenõudmine pikema aja eest, ilma et oleks kindlaks tehtud hageja ülaltähendatud võlgnevuse olusid, neil juhtudel, kui kostjatena esinevad töötajad, sest et neilt suurte summade sissenõudmine võib osutada neile üle jõu

käivaks. [VNFSV ÜK TsKK juhendk. 11. juun. 1929 (VNFSV ÜK seletuste kogu, 1935. a. väljaanne, lk. 147).]

e) Vanematelt laste ülalpidamise (alimentide) nõudmise asjad ja isaduse kindlaksmääramise asjad võetakse kohtutes menetlusele vanemate või eestkostjate avaldusel või perekonna-seisuaktide osakonna teadaandel, samuti ka kohtu algatusel, prokuröri, emade- ja lastekaitse organi, eestkosteorgani või ametiühingu hagemisel.

Prokurör, kes on saanud avalduse või andmed alimentide mittemaksmise kohta, on kohustatud asja algatama ja juhtudel, mis nõuavad uurimist, hoolitsema asja üleandmise eest koh-tule hiljemalt § 53-b ettenähtud tähtaegade jooksul. [TsPK § 2-a.]

ž) ... Vanematelt laste ülalpidamise (alimentide) nõud-mise asjus ja isaduse kindlaksmääramise asjus, kui kostja elukoht ei ole teada, teeb prokuratuur kohtumääruse põhjal korralduse kostja otsimiseks Siseasjade Rahvakomissariaadi organite kaudu.

Otsimise kulud nõutakse sisse kostjalt ühel ajal tema vastu kohtuotsuse tegemisega. [TsPK § 26.]

z) Kohtuorganid peavad asja otsustamisel laste ülalpidami-se kulude sissenõudmise kohta ja kostja kriminaalvastutusele võtmise kohta nende kulude maksmisest kõrvalehoidumise pärast, ühtlasi otsustama tähendatud seaduste alusel (NSVL KTK ja RKN määrus 27. juunist 1936. a. ja TsPK § 26) küsimuse kostjatelt ja süüalustelt neis asjus nende tagaotsimise kulude sissenõudmise kohta riigitulusesse.

Need kulud mõistetakse välja järgmisel määral: tähendatud isikute leidmise korral kohaliku tagaotsimise teel — 100 rubla, üleliidulise tagaotsimise teel — 150 rubla.

Miilitsaorganid peavad asja kohtusse saatmisel teatama, millist liiki tagaotsimine oli. [NSVL SiseRK ja NSVL Koh-tuRK käskk. 3. veebr. 1938. a. nr. 70/12 („SJ“ 1938, nr. 5, lk. 59).]

i) Alimentide ja isaduse kindlaksmääramise asjad vaatab kohus läbi hiljemalt kümne päeva jooksul pärast asja saabumist, kui kostja elab kohtu asukohas, teistel juhtudel — hiljemalt kahekümne päeva jooksul. [TsPK § 53-b.]

k) Vanematelt laste ülalpidamise (alimentide) nõudmise asjus, samuti ka isaduse kindlaksmääramise asjus on kohtusse ilmumine kohuslik. Kostja mitteilmumise korral teeb kohus määruse tema sundtoomiseks miilitsa organite kaudu. Olene-mata sundtoomisest võib kohus määrata kostjale, kes ilma kaa-luvate põhjusteta jäi kohtusse ilmumata, trahvi kuni 100 rublani ja võtta talt allkirja elukohast mittelahkumise kohta kuni asja otsustamiseni.

Kohtusse ilmumise kohusest neis asjus võib kostja vaba-neda kohtu igakordse määruse põhjal ainult tema elukoha suure kauguse tõttu kohtu asukohast, kus asi on menetlusel, või teiste kaaluvate põhjuste tõttu. [TsPK § 101-a.]

1) Arvesse võttes, et alimendiasjus ja vigastuse eest tasu nõudmise asjus, milledes on välja mõistetud perioodilised maksed mitte möödunud, vaid tulevase aja eest, võivad tekkida uued ja ettenägematud olud, mis mõjustavad sissenõutavate summade suurust ja sisuliselt sissenõudmise alust, kuid ei või põhjustada otsuse uuesti läbivaatamist TsPK § 250 jj. põhjal, seletab pleenum, et säärase uute olude alusel võib üksnes esi-tada üldises korras hagi tulevase aja eest väljamõistetud mak-sete suurendamise, vähendamise või täieliku lõpetamise kohta, mitte aga jõustunud otsuse uuesti läbivaatamise taotlust.

[VNFSV ÜK pleen. määr. 16. veebr. 1924 (VNFSV ÜK seletuste kogu, 1935. a. väljaanne, lk. 134).]

m) Kohtu poolt väljamõistetud alimentide ... sissenõudmine isikutelt, kes kannavad karistust kinnipidamiskohtades, toimub TsPK XXXIII peatükis ja teiste liiduvabariikide TsPK vastavates peatükkides väljendatud üldistel alustel sellest vahialuse töötasusummast, mis talle arvestatakse pärast temale antud toidu hinna kinnipidamist. TsPK § 289 p. a ettenähtud töötasumiinimum vahialuse töötasust mahaarvamisele ei kuulu. [NSVL ÜK ja NSVL prokuröri sel. 13. apr. 1936. a. nr. 26/19 („Sots. zak.“ nr. 5, lk. 86).]

n) Paranduslikel töödel olevate väikejaotikaubanduse võrgu töötajate töötasust kinnipidamise kohta nende alalise töökoha järgi — vt. NSVL KohtuRK käskk. 27. okt. 1937. a. nr. 119 („SJ“ 1937, nr. 23, lk. 53).

Alimentide sissenõudmise tagamise abinõud.

o) Otsused alimentide hagides kuuluvad viivitamata täitmisele. [TsPK § 187 järgi.]

p) Alimentide nõuete asjus rahvakohtunik, kes menetleb asja, või prokurör, kes uurib asja, on kohustatud võtma tarvitusele hagi tagamise abinõusid, arestides kostja töötasu-osa, samuti üles kirjutades ja arestides kostja vara. [TsPK § 83-a.]

r) 1. Asutis, ettevõtte või organisatsioon, kus töötab alimentide maksmiseks kohustatud isik, peab teatama selle isiku töökoha muutumisest ja tema töötasu suurendamisest nii sissenõudmist toimivale organile (kohtutäiturile, maa-asula nõukogule jt.), kui ka alimente saavale isikule. Olenemata sellest peavad alimentide maksmiseks kohustatud isikud teatama kõigist oma ainelise seisundi, elukoha ja töökoha muudatustest

nii alimente saavale isikule või tema eestkostjale kui ka vastavale kohtutäiturile või maa-asula nõukogule. Selle kohuse mittetäitmine toob kaasa kriminaalvastutuse.

Märkus. Nende isikute tuluks, kellede ülalpidamise peallikaks ei ole palgaline töö, loetakse käesoleva paragrahvi järgi aastane tulusumma, mis kindlaks tehakse tulumaksuga maksustamisel.

2. Isikutel, kes on mõistetud alimentide maksmisele ja kellede ülalpidamise allikaks ei ole töötulu, keelatakse võõrandada nendele kuuluvaid ehitisi ja ettevõtteid ilma alimente saava isiku või tema eestkostja või hooldaja eelneva nõusolekuta või ilma küllaldast tagatist esitamata korras, mis on määrustatud HaridusRK poolt kokkuleppel KohtuRK-ga antava erijuhendiga.

Alimentide maksmiseks kohustatud isiku ja eestkostja või hooldaja vahel käesoleva paragrahvi rakendamise alal tekkinud vaidlus lahendatakse kohtukorras.

3. Kõigile laste kodutuse ja järelevalvetuse vastu võitlevatele asutistele ja organisatsioonidele tehakse kohuseks viivitamata teatada prokuratuurile kõigist nendele teatavaks saanud juhtudest, mil lastele ülalpidamise andmise ja alimentide maksmise kohused on jäänud täitmata isikute poolt, kellel need kohused seaduse järgi lasuvad. [VNFSV VKTK ja RKN määr. 11. juun. 1928 (VSKK 1928, nr. 68, art. 487), muudatustega 10. mai 1937. a. määruse järgi (VSKK 1937, nr. 6, art. 40).]

s) Iga venitamine otsuse täitmisel, TsPK XXXIV peatüki korras kohtutäituri poolt nõutava avalduse mitteandmine, samuti ka töötasust vastavate maksete mittekinnipidamine peab selles süüdlastele kaasa tooma ettenähtud surveabinõud. Kohatud peavad laialdaselt rakendama TsPK § 295, trahvides kuni

100 rublani nimetatud rikkumiste eest, tarbe korral aga kriminaalvastutusele võtma ametiisikuid KrK vastavate paragrahvide järgi, mis käsitlevad ametialaseid kuritegusid. [VNFSV ÜK pres. määr. 5. apr. 1935, prot. nr. 20 („SJ“ 1935, nr. 12, lk. 15).]

t) Kui ametiisik ei pea kinni kostja töötasust viimaselt saadaolevat summat täitelehe järgi või alimentide kokkuleppe akti järgi (Abielu, perekonna ja eestkoste seaduste koodeksi § 22), samuti kui ta ei saada täiteorganile seaduse järgi nõutavaid teateid kostja aadressi muutmise või töötasu kohta, siis on rahvakohtunik õigustatud tegema määrust süüdlase ametiisiku karistamiseks trahviga kuni 100 rublani. [TsPK § 291.]

u) Alimentide sissenõudjanna, kes sai kahju kostja töötasu mittekinnipidamise tõttu, võib esitada kahju tasumise hagi nende asutiste ja ettevõtete vastu, kellele süü tõttu kinnipidamine jäi toimumata. [NSVL ÜK 58. pleen. määr. 19/23. sept. 1937 („SJ“ 1937, nr. 22, lk. 41).]

f) Arvesse võttes, et maal on alimentide maksmise tagamine sagedasti seotud perekonnavara jagamise juhtudega, tuleb kõigil neil perekonnavara jagamise juhtudel kaasa tõmmata alimentide saamisest huvitatud isikud ja asutised (emade ja lastekaitse organid ning eestkosteorganid) sellest jagamisest osavõtjatena. Kõik säärasead perekonnavara jagamise asjad, mis on seotud alimentide maksmise tagamisega, peab läbi vaadata mitte maa-asula ühiskondlikus kohtus, vaid rahvakohtus. [VNFSV ÜK pres. määr. 5. apr. 1935, prot. nr. 20 („SJ“ 1935, nr. 12, lk. 15).]

§ 51-a.

a) Arvesse võttes, et on saabunud järelepärimisi selle kohta, kuidas kohtuorganitel tuleb rakendada NSVL KTK ja RKN 27. juuni 1936. a. määrust abortide keelu, sünnitajatele

ainelise abi suurendamise jne. kohta (LSKK 1936, nr. 34, art. 309), teatab KohtuRK alimentide sissenõudmise suhtes, et selle seaduse rakendamisel tuleb juhtnõõriks võtta alljärgnevaid juhatusi:

1. Kõik seniajani juhtivate kohtuorganite poolt antud juhatused selle kohta, et on keelatud laste ülalpidamise (alimentide) maksete suurust määrata teatavas kindlas vahekorras kostja töötasuga, on kaotanud oma jõu. Tähendatud alimentide määra kindlakstegemine peab toimuma uue seaduse eeskirjade järgi. [NSVL KohtuRK ringk. 1936. a. nr. 3 („SJ“ 1936, nr. 28, lk. 24).]¹⁾

b) Juhtudel, kui väikejaotikaubanduse võrgu töötaja, kes on üle viidud uuele töötasuviisile, maksab alimente, millede määr on kindlaks määratud teatava protsendina töötasust, ei arvutata alimente kindla tariifitasumäära järgi, nagu see toimub maksude maksmisel, mahaarvamisel sotsiaalkindlustuseks jne., vaid kaubandus-organisatsiooni poolt (üheskoos vastava ametiühingu organiga) arvestatud tingimuslikust puhastöötasust, s.t. üldisest töötasust, millest on maha arvatud töötaja kulud, olgu need tõendatud dokumentidega või arvestatud kaubandus-organisatsiooni poolt. [NSVL KohtuRK ja NSVL Sisekaubanduse RK ringk. 1936. a. nr. 13/15135 („SJ“ 1937, nr. 2, lk. 48).] Vt. § 50 kohta käivat p. n.

¹⁾ NSVL KohtuRK ringkirja 1936. a. nr. 3 — „Alimentide sissenõudmisest“, samuti ka selle täienduseks antud NSVL KohtuRK ringkirja 1936. a. nr. 16 („SJ“ 1937, nr. 2, lk. 48) ja NSVL KohtuRK käskkirja 1937. a. nr. 94 („SJ“ 1937, nr. 20, lk. 48) tekste pole toodud, kuna NSVL KohtuRK 1938. a. käskkirja nr. 28 kohaselt („SJ“ 1938, nr. 9, lk. 36) need ringkirjad ja käskkiri kuuluvad ümbertöötamisele NSVL Ülemkohtu poolt.

§ 52.

Vt. § 49 juurde kuuluvat lisa.

§ 55.

a) Alimentide väljamõistmine vanaisalt või vanaemalt on võimalik üksnes sel juhul, kui nende vastu on esitatud iseseisev hagi või kui nad on asjasse tõmmatud kaaskostjatena. Seda TsPK põhialustest tulenevat nõuet ei täideta alati koha peal. Vanaisalt mõistetakse alimente välja ilma teda asjasse kaasa tõmbamata; on märgatud juhtumeid, mil kohtutäiturid siis, kui isal, kellelt on alimente välja mõistetud, pole vahendeid nende tasumiseks, pööravad sissenõude mehaaniliselt vanaisa varale.

Edasi lubavad kohtud üheaegset alimentide sissenõudmist isalt ja vanaisalt juhuks, kui lapse isa alimente ei maksa. Seda laadi otsused pole õiged TsPK § 176 seisukohalt, mis ei luba tingimuslikke otsuseid, ning rikuvad ilmselt Abieluseaduste koodeksi § 55. Sellest ei järeldu aga, et kohus peab igas olukorras tegema kõigepealt otsuse isa suhtes, et siis uuesti esitatud hagi alusel teha uus otsus vanaisa suhtes. Kui kohus kindlaks teeb, et isal ainelised võimalused puuduvad või et muudel põhjustel on faktiliselt võimatu isalt alimente saada, võib kohus kaaskostjana asjasse tõmmata vanaisa ja temalt alimendid välja mõista, jättes need välja mõistmata lapse isalt. Juba sellest faktist, et isa on jätnud alimendid maksmata, võib kohus asja olude kohaselt jõuda järeldusele, et isalt pole võimalik alimente saada, ja välja mõista ülalpidamise vanaisalt või vanaemalt. Alimentide saamise faktilise võimatuse all tuleb siin mõista mitte üksnes võimaluste puudumist isal, vaid ka niisugust juhtu, kus kohus kindlaks teeb, et hagejannal on teadmata kostja — lapse isa — asukoht, jne. [VNFSV ÜK TsKK ju-

hendk. 11. juun. 1929 (VNFSV ÜK seletuste kogu, 1935. a. väljaanne, lk. 139).]

b) Küsimus — kellelt, s.t. missuguselt vanaisalt või vanaemalt (kas lapse isa või ema sugulusjoones) välja mõista ülalpidamine lapselastele — lahendatakse kohtu poolt olenevalt iga antud asja konkreetsetest oludest (vanavanemate elukoht, nende aineiline seisund jne.). [VNFSV ÜK pleen. määr. 5. märts. 1928 (VNFSV ÜK seletuste kogu, 1935. a. väljaanne, lk. 135).]

v) 27. juuni 1936. a. seadus kohustab maksma laste ülalpidamist protsentuaalselt $\frac{1}{4}$ või $\frac{1}{3}$ osas vanemate töötasust, mitte aga vanaisa või vanaema omast ... lapselaste ülalpidamise sissenõudmine vanaisalt või vanaemalt peab toimuma mitte 27. juuni 1936. a. seaduse alusel, vaid Abielu, perekonna ja eestkoste seaduste koodeksi § 55 põhjal olenevalt vanaisa või vanaema ainelisest seisundist. [VNFSV ÜK TsKK määr. („SJ“ 1938, nr. 1, lk. 62).]

§ 57.

a) Lapsendamine ei või lapsendatult võtta õigust pärida pärast tema vanemate surma järelejäänud vara. [KohtuRK sel. 1927. a.]

b) Lapsendamine ei vabasta lapse isa lapsele ülalpidamise andmise kohusest. [KohtuRK sel. 1927. a.]

v) Lapsendatuid loetakse võrdseiks lihaste lastega. Juhitudel, kui olude kohaselt kindlaks tehakse, et lapse kasvatada võtnud isiku ja kasulapse vahelised suhted faktiliselt sisaldavad lapsendamise seaduses ettenähtud materiaaltunnuseid, võib kohus TsPK § 4 põhjal rakendada nendele asjadele lapsendamise seadust ühes kõigi sellest tulenevate õiguste ja kohustega.

[VNFSV ÜK sel., prot. nr. 2, 1. veebr. 1926 (VNFSV ÜK seletuste kogu, 1935. a. väljaanne, lk. 136).]

§ 61.

1. Vanemate nõusolekut nende lapse lapsendamiseks pole vaja juhtudel: kui vanematelt on kohtulikult ära võetud vanemlikud õigused, kui nende viibimiskoht on teadmata üle ühe aasta või nad ise on eestkoste all vaimuhaiguse tõttu. Kõik see peab olema tõendatud vastava dokumendiga.

2. Laste lapsendamisel, kes viibivad emade- ja lastekaitse või rahvahariduse osakondade asutistes ning kellede vanemate lukoht on teadmata ja vanemad ise ei anna enesest ühe aasta jooksul mingeid teateid, võib lapsendamine toimuda ilma vanemate nõusolekuta. Neil juhtudel on vajalik vaid selle asutise vastav teatis, kus laps viibib, ja asutise administratsiooni nõusolek lapsendamiseks.

Märkus. Kui asutisel on mõningaid oletusi vanemate lukoha kohta, siis tuleb võtta tarvitusele abinõud vanemate ülesotsimiseks ja ainult siis, kui otsimine ei anna tagajärgi, võib vanemaid lugeda teadmata äraolijaiks.

3. Kui on olemas ühe vanema nõusolek tema lapse lapsendamiseks, ei nõuta teise vanema nõusolekut, kui ta elab eraldi ega võta osa lapse kasvatuses ja ülalpidamisest. Viimane olu peab olema tõendatud lapsendamiseks nõusoleku andnud vanema kirjaliku avaldusega, tunnistajate ütlustega ja uurimismaterjaliga.

4. Kui lapsendatul on peale vanemate veel eestkostja või hooldaja, siis on lapsendamiseks vajalik mitte üksnes eestkostja või hooldaja, vaid ka vanemate nõusolek, kui nad ei kuulu p. 1, 2 ja 3 tähendatute hulka. [HaridusRK poolt kokkuleppel

KohtuRK-ga antud ringk. 1934. a. nr. 20/102 („Bjull. NK-Prossa“ 1934. a. nr. 23/24.)]

§ 64.

a) Lapsendatu pole kohustatud andma ülalpidamist lapsendaja lastele, samuti viimase lapsed ning vanemad pärast tema surma — lapsendatule. [KohtuRK sel. 1928. a.]

b) Lapsendajal ei või olla taotlusi pärandile, mille on saanud lapsendatu oma vanematelt. [KohtuRK sel. 1927. a.]

§ 69 ja 70.

a) **Kolhoosnikute ja muude töötajate perekondadesse vaeslaste ja lastekodude kasvandike kasvatada (patronaadile) andmise kord maal ja linnades.**

1. Laste patroneerimine toimub üksnes vabatahtlikkuse alusel.

2. Töötajate perekondadesse antakse kasvatada vaeslapsed ja lastekodude ning rinnalastekodude lapsed-kasvandikud vanusega 5 kuust kuni 14 aastani.

Patroneerimise korras laste kasvatamine kestab kuni patroneeritava 16-aastaseks saamiseni.

3. Laste kasvatada andmine toimub:

a) linnades ja töölisalevites — tervishoiu organite poolt (kes annavad kasvatada lapsi vanusega 5 kuust kuni 4 aastani) ja rahvahariduse organite poolt (kes annavad kasvatada lapsi vanusega 4 aastast kuni 14 aastani);

b) maal — maa-asulate nõukogude esimeeste poolt kolhooside vastastikuse ühiskondliku abistamise kassade kaudu.

Märkus. Lastekodude ja rinnalastekodude lapsed-kasvandikud antakse patronaadile nii linnades kui ka maal rahvahariduse või tervishoiu organite poolt.

4. Laste kasvatada andmine toimub erilise patroneerimis-
lepinguga, milles määratakse kindlaks kohused, mis lasuvad
organil, kes lapse kasvatada annab, kui ka isikul, kes patroneer-
itava kasvatada võtab.

Märkus. Kolhooside vastastikuse abistamise kas-
sade kaudu laste patronaadile andmisel kirjutavad patro-
neerimislepingule alla ühelt poolt kassa juhatus ja teiselt
poolt isik, kes patroneeritava kasvatada võtab.

5. Kui patroneeritavale oli määratud pension sotsiaalkind-
lustuse või sotsiaalhoolekande korras või alimendid, siis jäävad
need talle alles ja makstakse välja isikule, kes lapse kasvatada
võttis.

6. Erilepingu alusel lapse kasvatada võtnud isik on patro-
neeritava eestkostjaks (hooldajaks); ta peab hoolitsema lapse
kasvatamise ja ülalpidamise eest kooskõlas eestkoste ja hoolduse
kohta kehtivate seadustega.

7. Lapsi ei või anda kasvatada isikutele, kes Abielu, pere-
konna ja eestkoste seaduste koodeksi § 77 põhjal ei või olla
eestkostjateks ega hooldajateks (isikud, kellel VNFSV Konsti-
tutsiooni § 69 põhjal puudub valimisõigus¹⁾); isikud, kellel
on kohtulikult ära võetud vanemlikud õigused; isikud, kellede
huvid on vastupidised eestkostetavate või hooldatavate huvi-
dele, samuti isikud, kes on viimastega vaenulises vahekorras;
alaealised).

8. Lapsi patronaadile võtnud kolhoosnike perekondade
soodustamiseks annavad kolhooside vastastikuse ühiskondliku
abistamise kassad neile esmajärjekorras abi suur- ja väifeloo-
made omandamisel ja maja ehitamisel, tagasimaksu kohustuseta
toetuste või soodustatud tingimustel laenude andmise teel.

¹⁾ VNFSV 1937. a. Konstitutsiooni § 139 põhjal vajab
see eeskiri muutmist.

9. Rahvahariduse ja tervishoiu osakondadele pannakse linnades ja maal patroneeritavate laste arvelevõtmine ja nende ainelise olukorra ja kasvatustingimuste süstemaatiline kontrollimine.

Laste patroneerimise kontrollimisele rakendatakse ka kolhooside vastastikuse ühiskondliku abistamise kassade juhatused ja nõukogude seksioonid.

10. Isik, kes võttis lapse kasvatada (patronaadile) ja kes patronaati kasutas omakasupüüdlike eesmärkide saavutamiseks või kes patroneeritava jättis järelevalveta ja vajaliku ainelise abita, kannab kriminaalvastutust VNFSV Kriminaalkoodeksi § 158¹ põhjal.

11. Isik, kes võttis lapse kasvatada, saab lepinguga kindlaksmääratud igakuulist ainelist toetust summadest, mis seks otstarbeks on ette nähtud rahvahariduse ja tervishoiu organite eelarvetes, samuti kolhooside vastastikuse ühiskondliku abistamise kassadel olevatest vahenditest. [VNFSV VKTK ja RKN määr. 1. apr. 1936 (VSKK 1936, nr. 9, art. 49).]

b) VNFSV VKTK ja RKN 1. aprilli 1936. a. määruse — „Töötajate perekondadesse laste kasvatada (patronaadile) andmise kord“ — rakendamise kord.

1. Vaeslaste, lastekodude ja rinnalastekodude kasvandike kui ka kohtumääruse põhjal perekonnalt äravõetud laste kasvatada andmine töötajate perekondadesse toimub nendele lastele normaalsete elu- ja kasvatustingimuste tagamise eesmärgil.

Märkus 1. Maal teostavad perekondadesse laste kasvatada andmist maa-asulate nõukogud kolhooside vastastikuse ühiskondliku abistamise kassade kaudu, kes tagavad patroneeritavatele süstemaatilise ainelise abi nende käsutuses olevate summade arvel.

Märkus 2. Linnades ja töölisalevites teostavad 5 kuni 4 aasta vanuste laste kasvatada andmist tervishoiu organid patronaadipunktide kaudu, mis asuvad nõuandlate, karanteen-jaotuspunktide ja rinnalastekodude juures.

2. Kasvatada ei anta lapsi, kes põevad ägedaid ja kroonilisi nakkushaigusi, samuti lapsi, kes on vaimselt maha jäänud.

3. Asutised, kes annavad lapsi patronaadile, peavad sõlmitavate lepingute registreerimise raamatut järgneva vormi kohaselt:

1. lepingu sõlmimise kuupäev,
2. patroneeritava perekonna-, ees- ja isanimi,
3. tema sünniaasta,
4. tema lähemad sugulased, nende aadressid,
5. lapse patronaadile võtja perekonna-, ees- ja isanimi ning aadress,
6. patronaadilt äravõtmise kuupäev ja
7. kuhu saadetud.

4. Patroneeritavaid lapsi võtavad arvele: kuni 4 aasta vanuseid — rajoonide ja linnade tervishoiu osakonnad, ja 4 kuni 16 aasta vanuseid — rajoonide (linnade) rahvahariduse osakonnad. Rajoonide (linnade) tervishoiu ja rahvahariduse osakonnad saadavad iga veerandaasta tagant andmed nende laste arvu kohta kuuluvuse järgi kas kraide (oblastite) tervishoiu või rahvahariduse osakondadele, kes hiljemalt järgneva kuu 20. päevaks saadavad veerandaasta-kokkuvõrted patroneeritavate kohta vastavatele rahvakomissariatidele.

Märkus. Maa-asulate nõukogud saadavad andmed patroneeritavate laste arvu kohta iga veerandaasta tagant kuuluvuse järgi kas rajooni (linna) rahvahariduse või tervishoiu osakonnale hiljemalt järgneva kuu 4. päevaks.

5. Asutis, kes annab lapse patronaadile, peab eelnevalt koguma andmeid perekonna kohta, kuhu kavatsetakse last kasvatada anda, ja andmete kogumise tulemused vormistama vastava aktiga.

6. Ühte perekonda antakse üldreegli kohaselt ainult üks laps. Mitme lapse andmine on lubatud ainult lastele eriti soodsate tingimuste olemasolul, rinnalaste andmine aga siis, kui nad on kaksikud.

7. Lapsi ei anta patronaadile perekondadesse : a) kus patronaaditasu osutuks peamiseks perekonna ülalpidamise allikaks ; b) kus on alkohoolikuid, narkomaane jne. ; v) kus on perekonna liikmeid, kes põevad ägedaid ja nakkavaid haigusi või langetõbe ; g) perekondadesse, kus elatakse sellistes korteri- või tervishoiuvastastes tingimustes, mis ohustavad lapse normaalset arengut.

8. Isik, kes võttis lapse patronaadile, peab tagama patroneeritavale toidu ja riietuse samavõrdselt omade lastega, peab panema tema kooli ja valvama tema edasijõudmise ja distsipliini järele ning õpetama teda töötama aladel, mis talle jõukohasteks osutuvad.

9. Patroneeritavad lapsed seatakse kohuslikult ühendusse vastavate arstlikekude asutistega või nõuandlatega, kuuluvuse järgi. Kui nad haigestuvad haigustesse, mis vajavad haiglaravi, siis nad paigutatakse vastavatesse raviasutistesse kuni nende täieliku tervenemiseni.

10. Selleks et abistada patroneeritavate laste kasvatamist, olenevalt nende eest, seatakse patronaadiperekonnad ühendusse lähemate lasteaedade, lastesõimede, koolide või lastekodude töötajatega.

11. Patronaadile andmisel tervishoiu ja rahvahariduse orgaanite poolt varustatakse lapsed pesu, riietuse, jalanõudega ja magamistarvetega, edaspidi aga saab lapse patroneerija igakuu-

list lepingus ettenähtud abiraha lapse ülalpidamiseks ja kasvatamiseks summadest, mis rahvahariduse ja tervishoiu osakondadele kohaliku eelarve korras määratud, kuid mitte vähem kui 25 rubla kuus.

Kolhooside vastastikuse ühiskondliku abistamise kassade poolt antavate igakuuliste toetuste (rahas ja natuuras) määrad ja liigid aga määratakse viimaste poolt kindlaks vastavalt SotsiaalRK poolt antud juhatastele.

12. Nelja-aastaseks saamisel antakse patroneeritav laps, kui ta seks ajaks ei ole lapsendatud, tervishoiu organite poolt üle rahvahariduse organite hoolde, kes selle isikuga, kelle juures last kasvatati kuni 4-aastaseks saamiseni, uuesti sõlmivad patroneerimislepingu vastavalt tingimustele, mis on kehtima pandud 4- kuni 16-aastaste laste patroneerimise kohta.

M ä r k u s. Tervishoiu organid teevad igal aastal hiljemalt aprillikuus rahvahariduse organitele teatavaks nende patroneeritavate nimekirjad, kes nelja-aastaseks saanutena kuuluvad järgneva eelarveaasta algul üleandmisele rahvahariduse organite korraldusse.

13. Maal asuvast perekonnast iseseisvasse ellu siirdumisel astub patroneeritav kolhoosi liikmeks, kusjuures talle antakse vastavat ainelist abi kolhoosi juhatuse või kolhoosi vastastikuse ühiskondliku abistamise kassa poolt, või ta paigutatakse maa-asula nõukogu ja rahvahariduse osakonna kaasabil tööle või vastavasse õppeasutisse.

14. Rahvahariduse ja tervishoiu osakondadele pannakse kohus süstemaatiliselt, vähemalt kaks korda aastas, kontrollida patroneeritavate laste kõiki elu- ja kasvatustingimusi.

15. Patroneerimislepingu lõpetamise aluseks on: a) lepingujärgsete kohustuste rikkumine; b) patroneeritavale eba-

soodsad muudatused selle isiku perekondlikus, varalises või sotsiaalses seisundis, kes lapse patronaadile võttis.

16. Patroneerimislepingud ja kogu kirjavahetus laste patronaadile võtmise kohta on vabastatud ühtsest riigilõivust (NSVL RahaRK 5. oktoobri 1933. a. juh. § 71).

T ü ü p l e p i n g .

193... a..... kuu päeval sõlmiti käes-
olev leping
(asutise täpne nimetus ja aadress)
ja kodaniku vahel, kes elab
..... ,
(täpne aadress)
tema perekonda lapse
(perekonna-, ees- ja isanimi, sünniaasta)
kasvatada (patronaadile) andmise kohta, kes elas käesoleva
lepingu sõlmimiseni
(aadress)

Kodanik, olles patroneeritava lapse eestkostjaks, k o h u s t u b: kindlustama patroneeritava le toidu, jalanõud ja riietuse samavõrdselt kui omaenda lastele, hoolitsema tema kasvatus eest, panema teda kooli ja valvama tema edasijõudmise ja distsipliini järele ning õpetama teda töötama aladel, mis talle jõukohasteks osutuvad.

Asutis (rahvahariduse osakond, patronaadipunkt, maa-asula nõukogu vm.) kohustub:

1) patronaadile andmisel lapsele varustuseks andma ühe vahetuse riideid, pesu, jalanõusid ja magamistarbeid;

2) patroneeritava ülalpidamiseks maksuma igakuulist abiraha rubla suuruses või andma naturaalfonde järgmisel hulgal:

3) mitte harvemini kui 2 korda aastas teostama patroneeritava seisundi uurimist, samuti ka abistama patroneeritava kasvatamist temaga ühendusse seatud lähema lasteaia, laste-sõime, rinnalastekodu, kooli või lastekodu töötaja kaudu ja sel teel, et ta patroneeritava suhtes esmajärjekorras tarvitusele võtab tervendamisinõud.

Lepingu kehtivuse tähtaeg

Leping jõustub poolte poolt allakirjutamisega.

Lapse patronaadile andva asutise allkiri.

Lapse patronaadile võtva isiku allkiri.

Lapse kasvatada (patronaadile) võtva perekonna kohta andmete kogumise akt.

Patroneeritav
(perekonna-, ees- ja isanimi)

1. Patronaadiperekonna vanemate perekonna-, ees- ja isanimed: isa, ema

2. Isa vanus, ema vanus

3. Amet ja töökoht: isal, emal

4. Perekonna kuuteenistus

5. Perekonna koosseis

6. Haridus: isal, emal

7. Parteiline kuuluvus: isa, ema

8. Perekonna rahvus

9. Perekonna elamu- ja olustikulised tingimused:
- a) umbkaudne kubatuur
 - b) toa sisustus: puhas, räpane
 - v) perekonna sotsiaal-olustikuline iseloomustus

10. Andmete koguja märkused ja arvamus

M ä r k u s. Andmete kogumise akti juurde lisatakse arsti teatis, et last patronaadile võtvas perekonnas ei ole nakkushaigusi.

Andmete koguja allkiri

„.....“ 193... a.

[HaridusRK, TervisRK, SotsiaalRK ja KohtuRK juh. 2. juun. 1936 (VNFSV HaridusRK käskkirjade ja korralduste kogu 1936. a. nr. 14).]

v) Arvesse võttes, et üksikjuhtudel on vajalik tunnistuse esitamine, mis tõendab isiku eestkostjaõigusi, kes last patrooneerib, paneb VNFSV Hariduse Rahvakomissariaadi Laste-kodude Talitus ette välja anda neid tunnistusi juurdelisatud vormi järgi.

T u n n i s t u s n r.

Käesolev tunnistus on välja antud kodanikule

....., kes elab

selle kohta, et vastavalt patroneerimislepingule

..... rahvahariduse osakonnaga „.....“

.....193... a., nr., ja VNFSV VKTK ja RKN

1. aprilli 1936. a. määruse „Töötajate perekondadesse laste kasvatada (patronaadile) andmise kord“ § 6 alusel tema on määratud eestkostjaks hooldajaks patroneeritavale , kes on sündinud

Abielu, perekonna ja eestkoste seaduste koodeksi § 68 ja 69 põhjal pannakse kodanikule kohus kaitsta patroneeritava isiklikke ja varalisi õigusi ning esindada teda kohtus ja teistes asutistes, esitamata muid volikirju peale käesoleva tunnistuse.

Linna rahvahariduse osakonna juhataja
Inspektor

„.....“ 193... a.

[VNFSV HaridusRK Lastekodude Talituse korr. 31. märts. 1937. a. nr. 20/003.]

g) 1. Emade- ja lastekaitse talitus (krai, oblasti, ANSV TervisRK) on kohustatud nii patronaadil kui ka rinnalastekodudes olevate nende laste nimekirjad, kes oma vanuse tõttu kuuluvad uuel eelarveaastal üleandmisele Hariduse Rahvakomissariaadi organitele, esitama HaridusRK krai- ja oblasti-organitele hiljemalt eelneva aasta 1. aprilliks.

2. Laste vanuseks, kes TervisRK süsteemi patronaadilt kuuluvad üleandmisele HaridusRK süsteemi patronaadile, on 4 aastat (incl.), rinnalastekodudest tulevatel lastel — 3 aastat.

3. Üleandmisel sõlmivad HaridusRK organid patroneeritavate laste kohta uuesti lepingud nende patroonide-kasvatajatega, viimaste keeldumise korral aga teiste töötajate pere-

kondadega, kes soovivad võtta vaeslapsi kasvatada. Laste patronaadile mittejätmise korral paigutatakse nad HaridusRK eelkoolialiste laste kodudesse.

4. Nii patronaadil kui ka rinnalastekodudes olevate laste üleandmisel koostatakse üleantavate dokumentide nimekiri (meetrikatunnistus, dokument lapse tervisliku seisundi kohta, andmed perekonna- ja eesnime kohta, mille all laps oli tervishoiu osakonna poolt vastu võetud, jne.) ja lapse ümbrik, mille kohta üleandvad ja vastuvõtavad asutised teevad märkme üleandmise aktile, mis koostatakse 2 eksemplaris. Akti üks eksemplar jääb üleandvale asutisele, teine — vastuvõtvale.

5. HaridusRK süsteemi antakse lapsed üle ainult uue eelarveaasta 1. aprillil ja 1. septembril. HaridusRK süsteemi üleantavate laste patroneerimislepingute uuestisõlmimine teostatakse enne lapse üleandmist (enne uue eelarveaasta 1. aprilli või 1. novembrit).

6. Lapsed antakse üle aastaajale vastavas riietuses.

7. Üleandmise ajaks ja üleandmisel haigestunud või sel ajal raviasutistes asuvad lapsed jäävad TervisRK süsteemi kuni nende täieliku tervenemiseni ja nende ülalpidamise kulud kannavad tervishoiu organid. [VNFSV TervisRK ja VNFSV HaridusRK vaheline kokkulepe 13. veebr. 1937.]

d) Rahvahariduse osakondade praktikas esineb juhtumeid, mil patroneerimislepingute järgi abirahade väljamaksmine viibib, eriti patronaadiperekondade ühest rajoonist teise ümberasumise korral. Seda silmas pidades paneb VNFSV HaridusRK Lastekodude Talitus Teile ette valjult valvata selle järele, et patronaadiperekonna ühest rajoonist teise üleviimise korral summad, mis rajooni rahvahariduse osakonna eelarves on määratud abiraha maksmiseks patroneerimislepingu

järgi, enne jooksva aasta lõppu üle kantaks selle rajooni rahvahariduse osakonnale, kuhu patronaadiperekond ümber asus, ning et tehtaks ettepanek makstav abiraha sisse võtta uuest eelarveaastast rajooni eelarvesse. Vastutus patroneerimislepingute järgi abirahade õigeaegse väljamaksmise eest pannakse kraide (oblastite) rahvahariduse osakondade lastekodude sektorite juhatajaile ja rajoonide rahvahariduse osakondade juhatajaile. [VNFSV HaridusRK Lastekodude Talituse korr. 22. juul. 1936.]

e) 1. Patronaadi jaoks assigneeritud summasid kulutada ainult määratud otstarbeks. Juhtudel, kui rajooni või oblasti (krai) organisatsioonid seda ettekirjutust rikuvad, viivitamata protestida tehtud otsuste vastu ja neist teatada VNFSV HaridusRK Lastekodude Talitusele vastavate abinõude tarvitusele võtmiseks.

2. Tagada, et oblastite (kraide) rahvahariduse osakondade rahandus-plaanisektorite ja lastekodude sektorite poolt teostataks patronaadisummade õigeaegse kulutamise süsteematilist kontrolli selleks, et aasta peale assigneeritud summad täielikult ära kasutataks. [VNFSV HaridusRK käskk. 22. apr. 1937. a. nr. 20/003.]

ž) 3. Kategooriliselt ära keelata patronaadiks määratud summade kulutamine mitte määratud otstarbeks või summade kinnipidamine, mis patronaadi otstarbeks määratud.

Selliste juhtude avastamisel võtab rajooni rahvahariduse osakonna juhataja süüdlased valjule vastutusele. [VNFSV HaridusRK käskk. 21. jaan. 1937. a. nr. 103.]

z) 1. Vaeslastele ja järelevalveta alaealistele, kes rahvahariduse organite poolt on sovhoosidesse tööle paigutatud, peab sovhooside arvel kindlustatama elamisvõimalused, ülalpidamine

ja riietus, kuni nad õppimise lõpetavad ja vastava kvalifikatsiooni saavad.

2. Peale vanemate-sovhoositöölise surma järelejäänud alla 14-aastased vaeslapsed saadetakse rajooni rahvahariduse osakonna poolt kas üleandmiseks patronaadile või kokkuleppel krai (oblasti) rahvahariduse osakonnaga paigutamiseks lastekodusse neil juhtudel, kui vaeslapsed ei ole pärit lähedalasuvatest kolhoosidest või kui neil ei ole lähedaid sugulasi, kes seaduse järgi on kohustatud neid kasvatama. Viimastel juhtudel nad saadetakse vastavate maa-asula nõukogude esimeeste korraldusse patronaadile andmiseks kolhooside vastastikuse abistamise kassade kaudu või antakse sugulastele kasvatada.

3. Peale vanemate — sovhoosi hooajatöölise surma sovhoosidesse jäänud vaeslapsed saadetakse nende alalise elukoha järgi maa-asula nõukogude esimeeste korraldusse, paigutamiseks kooskõlas ÛK(b)P KK ja NSVL RKN 31. mai 1935. a. määrusega „Laste kodutuse ja järelevalvetuse likvideerimisest“, neil juhtudel, kui nad on pärit samast või naaberblastist. Kaugemalt päritolevad vaeslapsed antakse rajoonide rahvahariduse osakondade kaudu patronaadile või paigutatakse selle oblasti lastekodusse, kus asub sovhoos. [VNFSV HaridusRK Lastekodude Talituse korr. 3. juun. 1937. a. nr. 20/003.]

i) Nende laste eest hoolitsemise sihiga, kellede ainus vanem on vahi all või paranduslikel töödel, VNFSV VKTK ja RKN määravad:

1. Kui isiku suhtes, kes on üle nelja-aastase lapse ainsaks vanemaks, valitakse tõkkeabinõuna vahi all pidamine, siis organid, kes tõkkeabinõu määravad, on kohustatud sellest viivitamata teatama linna rahvahariduse osakonnale, kui laps alaliselt elab linnas, ja maa-asula nõukogule, kui laps

alaliselt elab maal, juhtudel aga, kui vahistatu on kolhoosi liige, peale selle veel kolhoosi juhatusel.

2. Linnade rahvahariduse osakonnad või maa-asula nõukogud kuuluvuse järgi, olles saanud § 1 nimetatud teadaanded, peavad viivitamata järele uurima lapse seisundi ja silmas pidades Abielu, perekonna ja eestkoste seaduste koodeksi eeskirju temale määrama eestkostja või hooldaja ajavahemikuks kuni asja lõpetamiseni.

Juhul, kui vahistatu on kolhoosi liige, on kolhoosi juhatus kohustatud viivitamata tarvitusele võtma abinõud lapse eest vajalikult hoolitsemiseks, samuti ka valima kolhoosi liikmete hulgast isiku, kellele on soovitatav panna eestkostja või hooldaja kohused ajavahemikuks kuni asja lõpetamiseni. Kolhoosi otsus eestkostja või hooldaja määramise kohta esitatakse kin- nitamiseks maa-asula nõukogule.

3. Kui isiku suhtes, kes on lapse ainsaks vanemaks, on kohtus läbivaatamisel süüdistus kuriteo toimepanekus, mis kaasa toob vabaduskaotuse, ja asja arutatakse kohtus kaebel- aluse elukoha järgi, siis kutsutakse kohuslikult kohtuistungile vastavalt kas linna rahvahariduse osakonna või maa-asula nõukogu esindaja.

Neis asjus otsuse tegemisel, millega kaebelune mõiste- takse vabaduskaotusele, teeb kohus määruse lapse eest hoolit- semise viisi kohta, ära kuulanud vastavalt kas rahvahariduse osakonna või maa-asula nõukogu esindaja arvamuse. Selle määruse viib ellu see organ, kelle esindaja oli kohtusse kutsutud.

Neil juhtudel, mil süüdimõistetud on kolhoosi liikmeks, jäetakse laps kohtuotsusega kolhoosi hoolde, kusjuures kol- hoosi juhatus kannab vastutust selle eest, et lapse eest vaja- likult hoolitsetaks.

4. Lapse ainsaks vanemaks oleva isiku mõistmisel paranduslikele töödele tähtajaga üle ühe kuu, mis ära kanda tulevad väljaspool alalist elukohta (VNFSV Parandusliku töö koodeksi § 15 p. b ja g), peab kohus otsuses ära tähendama, et paranduslikud tööd kuuluvad antud süüdimõistetu suhtes kohuslikult täitmisele lapse elukoha järgi, kui kuriteo iseloomu järgi võib lubada süüdimõistetu viibimist selles kohas.

5. Kui laps on jäänud kodutuks ühe vanema vabaduskaotuse ajal teise vanema surma tagajärjel, siis lasub lapse eest hoolitsemise kohus vastavalt Abielu, perekonna ja eestkoste seaduste koodeksi eeskirjadele linna rahvahariduse osakonnal või maa-asula nõukogul, kuuluvuse järgi.

Teha Vabariigi Prokuratuurile kohuseks korraldada süstemaatilist kontrolli käesoleva määruse täitmise järele. [VKTK ja RKN määr. 10. nov. 1934 (VSKK 1934, nr. 40, art. 252).]

k) Kõigil juhtudel, mil vahi alla võetakse isikuid, kel on alaealisi lapsi, tuleb prokuröril, kui ta tõkkeabinõuks valib vahistamise, ja kohtunikul, kui ta teeb otsuse vabaduskaotuse või türmikaristuse kohta, eriti kaaluda vanematest pärast nende vahistamist või süüdimõistmist mahajäävate laste seisundi küsimust, selleks et ükski alaealine ei jääks ilma järelevalveta. Selles küsimuses tehtavas erilises määrukses näidatagu ära abinõud, mis tulevad tarvitusele võtta järelevalveta jäänud laste suhtes, kooskõlas ÜK(b)P KK ja NSVL RKN määrusega 31. maist 1935. a. (lasteasutisse paigutamine, eestkoste määramine jne.). Valvatagu selle järele, et seda määrust vastavate organite (rahhahariduse osakondade, maa-asula nõukogude jt.) poolt täidetak ja et tähendatud lapsed õigeaegselt antaks kasvatada. [NSVL KohtuRK ja NSVL Prokuratuuri ringk. 3. sept. 1936. a. nr. 4/56 („SJ“ 1936, nr. 29, lk. 24).]

1) Ette panna kohtutele ettevalmistaval istungil või asjaga tutvumisel enne selle arutamist kohuslikult välja selgitada, kas kaebealusel on alaealisi lapsi ja kelle ülalpidamisel nad on.

Asjade läbivaatamisel, milledes on vajalik teha otsust süüdimõistetute laste eest hoolitsemise kohta, kutsuda kohuslikult välja kohtuistungile emade- ja lastekaitse osakonna esindaja. [VNFSV ÜK pres. määr. 16. dets. 1934.]

§ 72.

a) Eestkoste- ja hooldusorganite määrustik.

I. Ü l d e e s k i r j a d.

1. Eestkoste- ja hooldusorganiteks on:

a) kraide ja oblastite (rajoonidesse jaotatud oblastites) täitevkomiteede presiidiumid — käesolevas määrustikus ettenähtud juhtudel;

b) oblastite (autonoomsetes oblastites), kubermangude, ringkondade, maakondade ja rajoonide täitevkomiteede ja linnanõukogude presiidiumid, samuti linnade täitevkomiteede presiidiumid maakonnata linnades;

v) rajooni ja valla täitevkomiteed;

g) maa-asula nõukogud.

2. Käesoleva määrustiku § 1 p. a ja b tähendatud täitevkomiteede presiidiumid, samuti ka linnanõukogude presiidiumid panevad eestkoste ja hoolduse funktsioonide vahenditu teostamise vastavatele täitevkomiteede osakondadele ja jaoskondadele.

Tähendatud funktsioonide teostamine linna piirides pannakse täitevkomiteede vastavate osakondade linnajaoskondadele.

Maal pannakse käesolevas määrustikus ettenähtud ulatuses eestkoste ja hoolduse funktsioonide vahenditu täitmine maa-asulate nõukogudele.

M ä r k u s. Juhul, kui tekib vajadus määrata eestkostet ja hooldust käesolevas paragrahvis tähendatud mitmesuguste organite poolt, seatakse eestkoste ja hooldus vastavate osakondade kokkuleppel.

3. Eestkoste- ja hooldusorganid võtavad oma tegevuses juhtnööriks Abielu, perekonna ja eestkoste seaduste koodeksi vastavaid paragrahve, käesolevat määrustikku ja kõrgema astme täitevkomiteede juhendeid.

Organid, kes vahenditult teostavad käesoleva määrustiku § 2 ettenähtud eestkoste ja hoolduse funktsioone, võtavad peale selle veel juhtnööriks vastavate rahvakomissariaatide poolt antavaid juhendeid ja korraldusi.

4. Kraide, oblastite, kubermangude, ringkondade ja maakondade täitevkomiteede presiidiumid on järelevalve- ja juhtimisorganiteks kõigi organite suhtes, kes krai, oblasti, kubermangu, ringkonna ja maakonna piirides vahenditult teostavad eestkoste ja hoolduse funktsioone; selleks nemad:

a) annavad vajalikel juhtudel juhendeid ja korraldusi alluvate eestkoste- ja hooldusorganite tegevuse kooskõlastamiseks ja ühtlustamiseks;

b) kutsuvad vajaduse ja võimaluse piirides sama sihiga kokku eestkoste- ja hooldusorganite töötajaid nõupidamistele;

v) vaatavad läbi kaebusi alama astme eestkoste- ja hooldusorganite määruste ja korralduste peale;

g) määravad vastavate eestkoste- ja hooldusorganite revideerimisi ja uurimisi ja võtavad tarvitusele abinõusid nende tegevuses avastatud ebaõigsuste kõrvaldamiseks;

d) vaatavad läbi vastavate rahvahariduse, tervishoiu ja sotsiaalkindlustuse organite aastaaruanded eestkoste ja hoolduse alal ja samuti alama astme täitevkomiteede presiidiumide aastaaruannete kokkuvõtted.

5. Lubade andmist eestkoste või hoolduse all oleva isiku vara võõrandamiseks summas üle kolmesaja rubla ja Abielu, perekonna ja eestkoste seaduste koodeksi § 86—88 ettenähtud teiste toimingute teostamiseks, samuti sama koodeksi § 99 ettenähtud enampakkumiste kinnitamist toimetavad maal ja rajoonide või valdade keskusteks olevates linnades ringkondade või maakondade täitevkomiteed, muudes linnades aga linna- või rajooninõukogude presiidiumid või linnade täitevkomiteed.

Märkus. Vastutus vaeslasteks jäänud isikute, samuti ka lapsendajad, eestkostjad või hooldajad kaotanud isikute vara alalhoiu eest kuni uute eestkostjate või hooldajate määramiseni pannakse: linnades — majavalitsustele, majavaldajaile ja -üürijaile, maal — maa-asulate nõukogude esimeestele ja maa-asulate nõukogude vasta-vaile volinikele.

6. Juhul, kui eestkostetaval on vara, mis annab sissetulekut ning on eestkoste- ja hooldusorganite korralduses (Abielu, perekonna ja eestkoste seaduste koodeksi § 81), võib eestkostjale või hooldajale määrata tasu. Selle tasu suurus, piirides, mis igal juhul ei või ületada kümnet protsenti varast saadavast puhastulust, määratakse vastavate kraide, oblastite ja kubermangude täitevkomiteede juhendite kohaselt.

7. Rahvahariduse osakondade (linnajaoskondade) võimkonda kuulub eestkoste kuni neljateistaastaste alaealiste üle ja hooldus neljateistkümnepäevaste kuni kaheksateistaastaste alaealiste üle; tervishoiu osakondade (linnajaoskondade) võim-

konda kuulub eestkoste vaimunõrkade ja vaimuhaigete üle, olenemata viimaste vanusest; sotsiaalkindlustuse organite võimkonda — eestkoste teadmata äraolijate vara üle, seaduses ettenähtud juhtudel eestkoste surnud isikute vara üle ja hooldus alaealiste üle, kui viimased oma füüsilise seisundi tõttu ei saa iseseisvalt kaitsta oma õigusi.

8. Maakonnata linnades, kus Linnanõukogude määrustiku (VSKK 1925, nr. 91, art. 662)¹⁾ § 17 märkuse korras on asutatud rahvahariduse, tervishoiu ja sotsiaalkindlustuse osakonnad, pannakse eestkoste ja hoolduse funktsioonide vahenditu täitmine nimetatud osakondadele, ühes kohuste nende vahel jaotamisega käesoleva määrustiku § 7 kohaselt. Tähen- datud osakondade tegevuse juhtimist ja järelevalvet eestkoste ja hoolduse alal teostavad vastavad linna täitevkomiteed.

9. Rajoonide ja valdade täitevkomiteede võimkonda kuuluvad kõik eestkoste ja hoolduse liigid linnades, mis on rajoonide ja valdade keskusteks, samuti üldine järelevalve maa-asulate nõukogude tegevuse üle eestkoste- ja hooldus- asjus. Aastaruanded oma tegevuse kohta eestkoste ja hool- duse alal esitavad rajoonide ja valdade täitevkomiteed vasta- vate ringkondade või maakondade täitevkomiteede presiidiu- midele.

II. Eestkoste ja hooldus alaealiste üle.

10. Ringkondade ja maakondade rahvahariduse osa- kondadele (maakonna- ja ringkonnalinnade suhtes) ja kuber- mangude rahvahariduse osakondadele (kubermangulinnade suhtes) pannakse alaealiste eestkoste ja hoolduse alal alljärg-

¹⁾ Vt. Linnanõukogude määrustikku 20. jaanuarist 1933. a. — VSKK 1933, nr. 29, art. 103.

nevad funktsioonid, mis ette nähtud Abielu, perekonna ja eestkoste seaduste koodeksi alltähendatud paragrahvides:

a) eestkostmisele või hooldamisele kuuluvate alaealiste vara nimekirjade koostamine;

b) hiljemalt seitsme päeva jooksul arvates vanemate või eestkostjate ja hooldajate surmast alaealistele eestkoste ja hoolduse määramine, samuti ka vastavatel juhtudel selle eestkoste või hoolduse lõpetamine (§ 69, 70 ja 74);

v) eestkostjate ja hooldajate määramine ja kinnitamine ja neile vastavate tunnistuste väljaandmine (§ 74 ja selle märkus);

g) eestkostjate ja hooldajate vabastamine nende kohustest ja nende tagandamine (§ 77, 78, 92);

d) eestkostjate ja hooldajate tegevuse järelevalve ja nende peale antavate kaebuste läbivaatamine (§ 93);

e) eestkoste ja hoolduse all olevate alaealiste vara, samuti ka eestkostjate ja hooldajate aruannete perioodiline kontrollimine (§ 101);

ž) vanemate vahel laste perekonnanime või nende kasvatamise kohta tekkinud lahkarvamuste lahendamine (§ 34, 39);

z) laste äravõtmine vanematelt ja teistelt isikutelt, kellele hoole all lapsed on (§ 46 märkus);

i) lapsendamine ja lapsendamise tühistamine (§ 59 ja 65);

k) loa andmine alaealiste eestkostetavate üleandmiseks teistele isikutele kasvatada ja õpetada (§ 89);

l) loa andmine eestkostetava või hooldatava ülalpidamiseks kulutuste tegemiseks ja taotluste algatamine samaks otstarbeks summade määramiseks (§ 82 ja selle märkus);

m) rahvakohtule arvamuste avaldamine lahuselavate vanemate vaidluste korral selle kohta, kumma juures lapsed peavad elama (§ 40), samuti ka vanemlike õiguste äravõtmise asjus (§ 46) ja lapsendamise tühistamise asjus (§ 66);

n) loa andmine alaealiste vara võõrandamiseks summas kuni kolmesaja rublani.

11. Maal pannakse käesoleva määrustiku § 10 p. a, b, v, g, d, e, k, l tähendatud funktsioonide täitmine maa-asulate nõukogudele. Samuti juhtudel, kus see vajalik, antakse viimastele õigus eestkostjate ja hooldajate esitusel määrata enam-pakkumisi vara müügiks summas mitte üle viieteistkümne rubla. Funktsioone, mis loetletud käesoleva määrustiku § 10 p. ž, z, i, m, n, samuti loa andmist vara võõrandamiseks summas üle viieteistkümne rubla ja kuni kolmesaja rublani teostavad maal vastavad valla ja rajooni täitevkomiteed.

Maa-asulate nõukogudele pannakse kohus võtta maa-ühingute ja talupoegade vastastikuse abistamise ühingute kaudu tarvitusele abinõud vaeslaste maa harimiseks ja nende majapidamiste toetamiseks.

Ringkondadesse jaotamata autonoomsete vabariikide kesk-täitevkomiteed, autonoomsete oblastite oblastitäitevkomiteed, samuti ka kubermangude ja ringkondade täitevkomiteed võivad anda maa-asulate nõukogudele, kes asuvad rajooni või valla täitevkomiteest kaugemal kui 25 kilomeetrit, õiguse määrata vajalikel juhtudel enampakkumisi eestkostetavate vara müügiks summas kuni 50 rublani. [8. oktoobril 1928 (VSKK 1928, nr. 129, art. 828).]

12. Maakonnata linnades ja alevites pannakse alaealiste eestkoste ja hoolduse funktsioonide, samuti ka teiste käesoleva määrustiku § 10 näidatud funktsioonide teostamine linnanõukogu aparaadile, kusjuures linnades ja alevites, mis on rajoonide keskusteks, nende funktsioonide teostamine pannakse rajooni täitevkomitee rahvahariduse osakonnale.

13. Rahvahariduse osakondades pannakse eestkoste- ja hooldusalane töö isikutele, kes koosseisu järgi selleks eriti

määratud, samuti laste sotsiaalse kasvatuse inspektoritele ja uurijatele-kasvatajatele; peale selle tõmbavad rahvahariduse osakonnad kaasa otsesele tööle eestkoste ja hoolduse alla kuuluvate alaealiste uurimise, samuti ka nende vara hoiu, üleskirjutuse ja kontrolli alal, isikute valiku alal, kes oleksid kohased kandma eestkostja või hooldaja kohuseid, alaealiste eestkostetavate ja hooldatavate ülalpidamise tingimuste järelevalve alal jne., töölis-talupoegade ühiskondluse esindajaid, nagu: naistööliste ja maanaiste saadikute koosolekutest osavõtjaid, Üleliidulise Kommunistliku (bolševikkude) Partei kohalikkude komiteede naistööliste ja maanaiste seas töötamise osakondade naistöötajaid, Üleliidulise Lenini Kommunistliku Noorsooliidu liikmeid, ühingu „Drug detei“ („Laste sõber“) liikmeid, talupoegade vastastiku abistamise ühinguid, maa-asulate nõukogusid, koolitöötajaid jt.

III. Eestkoste vaimunõrkade ja vaimuhaigete üle.

14. Linnades, mis on rajoonide või valdade keskusteks, pannakse rajooni või valla täitevkomiteele järgmised funktsioonid vaimunõrkade ja vaimuhaigete eestkoste alal:

a) vajalikel juhtudel taotluste algatamine vaimuhaigetele eestkoste määramiseks;

b) eestkoste alla kuuluvate vaimuhaigete vara nimekirjade koostamine ja teiste abinõude tarvitusele võtmine nende vara kaitseks;

v) eestkostjate leidmine;

g) eestkostjate tegevuse järelevalve ja vajalikel juhtudel maakondade ja ringkondade täitevkomiteede ees motiveeritud taotluste algatamine eestkostjate vabastamiseks nende kohustest;

d) vaimuhaige ülalpidamise ja tema eest hoolitsemise järelevalve;

e) eestkoste lõpetamise taotluste algatamine;

ž) taotluste algatamine, et eestkostjal lubataks anda vaimuhaiget teistele isikutele ülal pidada (Abielu, perekonna ja eestkoste seaduste koodeksi § 89).

15. Maal pannakse käesoleva määrustiku § 14 loetletud funktsioonid maa-asulate nõukogudele, kusjuures neis asjus maa-asulate nõukogude tegevuse üldine järelevalve kuulub vastavale rajooni või valla täitevkomiteele.

16. Jaoskonna arstlikule personaalile pannakse kaasabi andmine eestkostjale abinõude tarvitusele võtmisel eestkostetava ravimiseks ja ülalpidamiseks tingimustes, mis vastavad viimase tervisele (§ 79), ja nimelt: eestkostja ja nende isikute, kellele eestkostja annab haige ülal pidada (§ 89), instrueerimine, kuidas tuleb vaimuhaigeid õieti kohelda, perioodilised haige külastamised, temale arstiabi andmine, vajalikel juhtudel tema saatmine statsionaarsele ravile jne.

17. Linnades teostavad käesoleva määrustiku § 14 ja 16 ettenähtud funktsioone vaimunõrkade ja vaimuhaigete eestkoste alal: vastava täitevkomitee tervishoiu osakonna linna-jaoskonnad, kus sellised jaoskonnad on moodustatud, ja muudes linnades, välja arvatud maakonnata linnad, — vastava täitevkomitee tervishoiu osakond.

Märkus. Linnanõukogud, kellede eelarves on ette nähtud vaimuhaigustearsti amet, teostavad vaimunõrkade ja vaimuhaigete eestkoste funktsioone ulatuses, mis ette nähtud käesoleva määrustiku § 18.

18. Maakonnas ja ringkonnas pannakse rahvatervishoiu osakondadele järgmised Abielu, perekonna ja eestkoste sea-

duste koodeksi alltähendatud paragrahvides ettenähtud funktsioonid vaimunõrkade ja vaimuhaigete eestkoste alal:

a) eestkoste seadmine hiljemalt seitsme päeva jooksul ja sellest vastavalt teatamine, samuti vastavatel juhtudel eestkoste lõpetamine;

b) eestkostjate määramine ja neile vastavate tunnistuste väljaandmine (§ 74);

v) eestkostjate vabastamine nende kohustest ja nende tagandamine (§ 77, 78, 92);

g) vastavatel juhtudel eestkostjale loa andmine vaimuhaige paigutamiseks teiste isikute juurde ülalpidamisele (§ 89);

d) eestkostjate tegevuse järelevalve ja nende peale antavate kaebuste läbivaatamine (§ 93);

e) loa andmine kulutuste tegemiseks, mis on seoses eestkoste teostamisega;

ž) eestkostjate aruannete kontrollimine (§ 102);

z) loa andmine eestkostetava ülalpidamiseks kulutuste tegemiseks ja taotluste algatamine samaks otstarbeks summade määramiseks (§ 82);

i) eestkostetavate vaimuhaigete seadmine alalise arstliku järelevaatuse alla (§ 84).

19. Oblastite (autonoomsetes oblastites), kubermangude ja ringkondade täitevkomiteedele ja nende tervishoiuorganitele pannakse järgmised funktsioonid vaimunõrkade ja vaimuhaigete eestkoste alal:

a) eestkoste seadmise ja lõpetamise asjus vaimunõrkade ja vaimuhaigete läbivaatuste ala organiseerimine kooskõlas Abielu, perekonna ja eestkoste seaduste koodeksi III osa 4. peatükiga;

b) vaimuhaigete arvelevõtmise ja registreerimise organiseerimine, samuti ka nende üle alalise arstliku järelevaatuse organiseerimine;

v) kõigis eestkosteküsimustes nõuandelise abiandmise organiseerimine ja sel alal maakondade tervishoiu osakondade ja jaoskondade arstliku personaali instrueerimine;

g) aastaaruannete koostamine vaimunõrkade ja vaimuhaigete eest hoolitsemise ala seisundi kohta oblastis, kubermangus ja ringkonnas;

d) eestkoste- ja hooldusorganite viitamisel revideerimiste toimepanemine vaimunõrkade ja vaimuhaigete eest hoolitsemise alal.

Märkus. Kraide ja oblastite (rajoonidesse jaotatud oblastites) täitevkomiteedele antakse õigus vajaduse korral asutada kraide (oblastite) komisjone vaimuhaigete ja vaimunõrkade läbivaatusteks.

20. Vaimunõrkade ja vaimuhaigete eestkoste teostamiseks asutatakse kraide, oblastite, kubermangude ja ringkondade tervishoiu osakondade juures krai, oblasti, kubermangu ja ringkonna vaimuhaigustearsti ametikohad, kellele pannakse nende tööde vahenditu teostamine, mis loetletud käesoleva määrustiku § 19.

21. Otsesele tööle eestkostmisele kuuluvate vaimunõrkade ja vaimuhaigete sotsiaalse uurimise alal, nende vara hoiu, üleskirjutuse ja kontrolli alal, isikute valiku alal, kes oleksid kohased kandma eestkostja kohuseid või kes sooviksid võtta eestkostjalt haiget ülalpidamisele, samuti järelevalve teostamiseks haige ülalpidamise tingimuste üle, haigele võimaliku töö muretsemiseks jne., tõmbavad vaimunõrkade ja vaimuhaigete eestkoste organid kaasa töölis-talupoegade ühiskondluse esindajaid, nagu: naistöliste ja maanaiste saadikute

koosolekutest osavõtjaid, Üleliidulise Kommunistliku (bolševikkude) Partei naistöoliste ja maanaiste seas töötamise osakondade naistöötajaid, Üleliidulise Kommunistliku (bolševikkude) Partei kohalikke komiteesid, talupoegade vastastikuse abistamise ühingute liikmeid, maa-asulate ja linnade nõukogusid, arstlikul alal töötajaid, linnades — kohalikkude nõukogude tervishoiusektsioonide liikmeid, töö- ja elutingimuste parandamise komisjone, sanitaarrakukesi jt.

IV. Eestkoste teadmata äraolijate või surnud isikute vara üle ja hooldus täisealiste üle, kes ei suuda iseseisvalt kaitsta oma õigusi.

22. Rajoonide või valdade keskusteks olevates linnades ja alevites pannakse rajoonide ja valdade täitevkomiteedele järgmised Abielu, perekonna ja eestkoste seaduste koodeksi alltähendatud paragrahvides ettenähtud kohused teadmata äraolijate või surnud isikute vara eestkoste alal ja oma õiguste kaitsmiseks võimetute täisealiste isikute hoolduse alal:

a) teadmata äraolijate või surnud isikute vara üle eestkoste seadmine ja lõpetamine (seaduses ettenähtud juhtudel), samuti ka oma õiguste iseseisvaks kaitsmiseks võimetute täisealiste üle hoolduse seadmine ja lõpetamine, ja sellest vastavalt kuulutamine (§ 69, 70 ja 98);

b) tähendatud juhtudel eestkostjate või hooldajate määramine ja neile vastavate tunnistuste väljaandmine, samuti ka eestkostjate ja hooldajate vabastamine nende kohustest ja nende tagandamine (§ 74—78 ja 92);

v) teadmata äraolijate, surnute ja oma õiguste iseseisvaks kaitsmiseks võimetute täisealiste isikute vara nimekirjade koostamine;

g) vara eestkostjate tegevuse, samuti ka oma õiguste iseseisvaks kaitsmiseks võimetute täisealiste isikute hooldajate tegevuse järelevalve, ja nende peale antavate kaebuste läbi vaatamine (§ 93);

d) käesolevas paragrahvis tähendatud vara, samuti ka eestkostjate ja hooldajate aruannete perioodiline kontrollimine (§ 102);

e) vastavatel juhtudel eestkostjatele ja hooldajatele tasu määramine (§ 81);

ž) loa andmine vara võõrandamiseks summas kuni kolmesaja rublani.

23. Maal pannakse käesoleva määrustiku § 22 ettenähtud funktsioonid teadmata äraolijate ja surnute vara hoiu, üleskirjutuse ning eestkoste alal ja oma õiguste iseseisvaks kaitsmiseks võimetute täisealiste hoolduse alal maa-asulate nõukogudele, selle kitsendusega, et viimased võivad iseseisvalt lubada vara võõrandamist ainult 15 rubla ulatuses.

Järelevalve maa-asulate nõukogude tegevuse üle teadmata äraolijate ja surnute vara eestkoste alal, samuti ka oma õiguste iseseisvaks kaitsmiseks võimetute täisealiste hoolduse alal pannakse rajoonide või valdade täitevkomiteedele.

Ringkondadesse jaotamata autonoomsete vabariikide kesk-täitevkomiteed, autonoomsete oblastite oblastitäitevkomiteed, samuti ka kubermangude ja ringkondade täitevkomiteed võivad anda maa-asulate nõukogudele, kes asuvad rajooni või valla täitevkomiteest kaugemal kui 25 kilomeetrit, õiguse lubada iseseisvalt vara võõrandamist summas kuni 50 rublani. [8. oktoobril 1928 (VSKK 1928, nr. 129, art. 828).]

24. Valdade ja rajoonide täitevkomiteed, samuti ka maa-asulate nõukogud võivad oma töö juurde teadmata äraolijate ja surnute vara eestkoste alal ja oma õiguste iseseisvaks

kaitsmiseks võimetute täisealiste hoolduse alal kaasa tõmmata talupoegade vastastikuse abistamise ühinguid.

25. Linnades, mis on oblastite, kubermangude, ringkondade või maakondade keskusteks, täidavad teadmata äralijate ja surnute vara eestkoste kohuseid ja oma õiguste iseisvaks kaitsmiseks võimetute täisealiste hooldamise kohuseid vastavad sotsiaalkindlustuse organid ulatuses, mis on ette nähtud Abielu, perekonna ja eestkoste seaduste koodeksis, kitsendustega, mis on tähendatud käesoleva määrustiku § 5.

26. Maakonnata linnades teostavad käesolevas osas loetletud funktsioone linnade täitevkomiteede osakonnad.

V. Edasikaebamine.

27. Kaebusi eestkostjate ja hooldajate tegevuse peale vaatavad läbi organid, kes vahenditult teostavad eestkoste ja hoolduse funktsioone, s. o. rahvahariduse ja tervishoiu osakonnad (linnajaoskonnad), sotsiaalkindlustuse organid, valdade ja rajoonide täitevkomiteed, maal aga maa-asulate nõukogud.

28. Kaebusi maa-asulate nõukogude määruste ja korralduste peale eestkoste ja hoolduse asjus vaatavad läbi valdade ja rajoonide täitevkomiteed.

29. Kaebusi valdade ja rajoonide täitevkomiteede, samuti ka maakondade ja ringkondade rahvahariduse ja tervishoiu osakondade ning sotsiaalkindlustuse organite määruste ja korralduste peale eestkoste ja hoolduse asjus vaatab läbi maakonna või ringkonna täitevkomitee presiidium.

30. Kaebusi ringkondade ja maakondade täitevkomiteede presiidiumide, samuti ka oblastite (autonoomsetes oblastites) ja kubermangude rahvahariduse, tervishoiu ja sotsiaalkind-

lustuse osakondade määruste ja korralduste peale eestkoste ja hoolduse asjus vaatab läbi krai, oblasti või kubermangu täitevkomitee.

31. Kaebusi rahvahariduse, tervishoiu ja sotsiaalkindlustuse linnajaoskondade määruste ja korralduste peale eestkoste ja hoolduse asjus vaatab läbi vastava linnanõukogu presiidium, kaebusi aga viimase otsuste peale — vastava täitevkomitee presiidium.

Märkus. Seal, kus Linnanõukogude määrustiku (VSKK 1925, nr. 91, art. 662)¹⁾ § 17 märkuse korras on moodustatud linna rahvahariduse, tervishoiu ja sotsiaalkindlustuse osakonnad, vaatab kaebusi viimaste määruste peale eestkoste ja hoolduse asjus läbi vastav linna täitevkomitee.

32. Kraide, oblastite ja kubermangude täitevkomiteede presiidiumide määrused ja korraldused eestkoste ja hoolduse asjus on lõplikud ja nende peale enam edasi kaevata ei saa.

33. Eestkoste- ja hooldusorganite määruste ja korralduste peale võib kaevata kahe kuu jooksul arvates kaevatava määruse kuulutamisest kaebajale.

Märkus. Erandjuhtudel on vastava täitevkomitee või linnanõukogu presiidiumil õigus läbi vaadata kaebusi, mis on esitatud pärast määratud tähtaja möödumist.

34. Kaebusi eestkostja või hooldaja tegevuse peale võib esitada ühe aasta jooksul arvates eestkoste või hoolduse lõpetamise hetkest.

35. Käesolevas määrustikus ettenähtud tähtaja jooksul esitatud kaebus peatab kaevatud toimetuse teostamise kuni kaebuse läbivaatamiseni lähema instantsi poolt. Kaugemale edasikaebamine ei peata kaevatud toimetuse teostamist.

¹⁾ Vt. joonealust märkust lk. 96.

36. Kaebusi eestkoste- ja hooldusorganite määruste (korralduste) peale võib esitada niihästi selle organi kaudu, kelle määruse (korralduse) peale kaevatakse, kui ka vahenditult kõrgemasse instantsi.

37. Kaebus esitatakse koos toimikuga ja vajalikkude seletustega seitsme päeva jooksul vastava täitevkomitee või linna nõukogu presiidiumile, kes küsib järele selle osakonna arvamust, kellele vahenditult allub antud liiki eestkoste (hooldus), ja vajaduse korral määrab eriuurimise. [VNFSV VKTK ja RKN määr. 18. juun. 1928 (VSKK 1928, nr. 75, art. 524, ja nr. 129, art. 828).]

b) Panna vastavate linna ja maa-asula nõukogude esimeestele vastutus vaeslaste õigeaegse paigutamise ja kindlustamise eest (eestkostjate määramine, saatmine lastekodudesse, tööstustesse, kolhoosidesse jne.). [NSVL RKN ja ÛK(b)P KK määr. 31. maist 1935 (LSKK 1935, nr. 32, art. 252).]

§ 74.

Kooskõlas Maakoodeksi § 70, kui talundipere koosseisu jäävad järele üksnes alaealised, siis määrab maa-asula nõukogu neile eestkoste ja hoolduse seaduse alusel eestkostja või hooldaja. Kui ühele neist talundisse jäänud alaealistest maa-asula nõukogu on lubanud korraldada iseseisvalt majapidamist, siis temale määratakse hooldaja. Juhul aga, kui peale alaealise peremehe talundipere koosseisus on veel teisi alaealisi talundipere liikmeid, siis viimastele määratakse kehtivate seaduste alusel eestkoste. [KohtuRK ringk. 1928. a. nr. 116 (KohtuRK ringkirjade kogu, 1934. a. väljaanne, lk. 75).]

§ 79.

Vt. § 41 kohta käivaid p. b—g.

§ 82.

13. Panna kolhooside vastastikuse ühiskondliku abistamise kassadele ühe tähtsama ülesandena vaeslaste ülalpidamine ja ajutiselt puudusse langenud kolhoosnike laste abistamine . . .

14. Eraldada sotsiaalkindlustuse eelarves erisummad linnades ainelise abi andmiseks vaeslastele ja ajutiselt puudusse langenud vanemate, eriti üksikute emade lastele. [NSVL RKN ja ÜK(b)P KK määr. 31. maist 1935 (LSKK 1935, nr. 32, art. 252).]

§ 86.

Abielu, perekonna ja eestkoste seaduste koodeksi § 86 ettenähtud varakäsitlusõiguse kitsendused peavad käima eestkostjateks olevate vanemate kohta juhul, kui nad pandivad lastele kuuluvat vara. [VNFSV ÜK pleen. määr. 20. juun. 1927 (VNFSV ÜK seletuste kogu, 1935. a. väljaanne, lk. 136).]

§ 92.

Eestkoste kasutamine omakasu sihil (elamispinna äravõtmine, pärast vanemate surma järelejäänud vara ärakasutamine, jm.) ja eestkoste all olevate laste järelevalveta ning tarviliku ainelise abita jätmise toob kaasa vabaduskaotuse kuni kolme aastani.

Maa-asulate nõukogude esimeeste ja maa-asulate nõukogude poolt nimetatud eestkostjate poolt vaeslaste kasvatamiseks kaitse- ja hoolitsemisabinõude tarvitusele mittevõtmine, võimaldades oma tegevuse või tegevusetusega neil lastel minna hulkurluse teele, toob kaasa: eestkostjate suhtes — vabaduskaotuse kuni kahe aastani, maa-asulate nõukogude esimeeste suhtes — vastutuse KrK § 111 järgi. [KrK § 158¹.]

§ 98.

Vt. § 69 ja 70. juurde kuuluvat lisa.

§ 112.

a) Tõsta abielulahutuste registreerimise maksu järgmisel määral: esimene lahutus — 50 rubla, teine — 150 rubla, kolmas ja järgnevad — 300 rubla. [NSVL KTK ja RKN 27. juuni 1936. a. määruse § 28 (LSKK 1936, nr. 34, art. 309).]

b) Abielude, lahutuste ja perekonna- ning eesnimede muutmise registreerimise eest võetakse riigilõivu järgmisel määral:

1. Abielude registreerimise eest — 3 rubla.
2. Lahutuste registreerimise eest:
 - a) esimene lahutus — 50 rubla;
 - b) teine lahutus — 150 rubla;
 - v) kolmas ja järgnevad lahutused — 300 rubla.
3. Perekonna- või eesnime või mõlema koos muutmise eest — 15 rubla.

Märkus. Perekonna- või eesnime muutmise registreerimisel võetakse avaldajalt peale tähendatud summa veel tasu perekonna- või eesnime muutmise kuulutuse avaldamise eest kohalikus ajalehes ja ajalehes „Izvestija TsIK i VTsIK“.

[NSVL SiseRK juh. perekonnaseisuaktide registreerimise korra kohta, 1937. a. väljaanne.]

v) Maksusumma (50, 150 ja 300 rubla) arvutatakse välja lähtudes sellest, mitmendat lahutust registreerib see abikaasa, kellelt maksu võetakse. Seejuures võetakse arvesse nii registreeritud lahutused, kui ka registreerimata, kuid kohtu poolt kindlakstehtud või avaldaja enda poolt äranäidatud lahutused.

Ühe perekonna liikmete perekonna- või eesnimede muutmise aktide registreerimisel võetakse lõivu igalt täisealiselt perekonnaliikmelt, kes muudab perekonna- või eesnime. Alaealiste laste perekonnanime muutmise eest lõivu ei võeta. [NSVL SiseRK juh. perekonnaseisuaktide registreerimise korra kohta, 1937. a. väljaanne.]

g) Abielulahutuse registreerimise maksu võetakse abikaasalt, kes tegi lahutusavalduse. Kui abikaasa-avaldaja on selle abikaasa ülalpidamisel, kellest ta end lahutab, ja tema juurde jääb lapsealisi lapsi või kui ta on töövõimetu, siis võetakse lahutuse registreerimise maksu sellelt abikaasalt, kelle ülalpidamisel ta on. [NSVL SiseRK juh. perekonnaseisuaktide registreerimise korra kohta, 1937. a. väljaanne.]

IV osa 2. peatüki jagu a.

a) Juhend sünniaktide registreerimise korra kohta.

1. Sünniaktide registreerimise avaldused niihästi suulises kui ka kirjalikus vormis peavad vastu võtma kohalikud perekonnaseisuorganid lapse sünni koha järgi või vanemate või ühe vanema alalise elukoha järgi.

1-a. Sündide registreerimise avaldusi maal võtavad vastu maa-asulate nõukogud korras, mis on määratud käesoleva juhendiga, kusjuures vastutus sünniaktide registreerimise õigsuse ja õigeaegsuse eest pannakse vastavate maa-asulate nõukogude sekretäridele isiklikult (elanikkonnale registreerimistähtaegade õigeaegne teatavakstegemine, registreerimisest kõrvalehoidumise juhtude avastamine, sünniregistri õige pidamine jne.). [1. juunil 1933 (VSKK 1933, nr. 39, art. 145).]

2. Sünnijuhtumitest tuleb üldreeglina teatada hiljemalt ühe kuu jooksul arvates sündimise päevast. [1. juunil 1933 (VSKK 1933, nr. 39, art. 145).]

Märkus. Ära muudetud (VSKK 1936, nr. 20, art. 132).

3. Avaldus sünnijuhtumi kohta, mis tehtud pärast seatud tähtaja möödumist, kui selline möödalaskmine on toimunud kaaluvail põhjusil, tuleb viivitamata registreerida üldistel alustel.

Sel juhul märgitakse sünnijuhtumi sissekande eriliste märkmete lahtris, et tähtaja möödalaskmise põhjust loetakse kaaluvaks.

4. Avaldus sünnijuhtumi kohta, mis tehtud pärast seatud tähtaja möödumist, kui selline möödalaskmine on toimunud mittekaaluvail põhjusil, tuleb samuti viivitamata registreerida, kuid avalduse esitamiseks kohustatud isikuid võivad vastavad täitevkomiteed või nõukogud trahvida 25 kuni 100 rublaga.

Sel juhul on perekonnaseisuorgani vastutav isik kohustatud koostama protokollu ja selle hiljemalt järgmisel päeval saatma vastavale täitevkomiteele või nõukogule, administratiivtrahvi määramise küsimuse lahendamiseks. [1. juunil 1933 (VSKK 1933, nr. 39, art. 145); 20. sept. 1936 (VSKK 1936, nr. 20, art. 132).]

5. Sünnijuhtumi fakti tõestavad arst või sünnitusabi-
asutis, milles viibis ema lapse sünnitamisel, või majavalitsus, või kaks tunnistajat, arvates viimaste hulka ka avaldajat.

Märkus. Alaliste maaelanike suhtes ei ole sünnijuhtumite registreerimisel maa-asulate nõukogudes käesolev punkt kohuslik.

6. Sünnijuhtumite registreerimisel peab nõudma vanemate isikut tõestavaid dokumente: passi esitamist neis kohta-

des, kus passid on tarvitusele võetud, kohtades aga, kus passe tarvitusele võetud ei ole, miilitsa või maa-asula nõukogu poolt väljaantud isikutunnistust, tunnistust või teatist töökohalt, majavalitsuse teatist, ametiühingu tunnistust jne.

Märkus. Alaliste maaelanike suhtes ei ole sünnijuhtumite registreerimisel maa-asulate nõukogudes tähendatud dokumentide esitamine nõutav.

7. Nende laste sündide registreerimisel, kellede vanemad on faktilises abielus (mis ei ole registreeritud perekonnaseisusorganis või kindlaks tehtud kohtu poolt), toimub registreerimine vanemate avalduse põhjal samas korras kui registreeritud abielu puhul.

8. Kui avalduse teeb ema ning kui isana ülesantud isik on ära või tema nõusolek puudub, siis jätkub nende andmete esitamisest, mis seaduse järgi on nõutavad faktilise abielu kindlakstegemiseks (näiteks majavalitsuse teatis nimetatud isikute kooselamise kohta, vastastikune kirjavahetus, kolmandate isikute ütlused jm.).

Sel juhul saadetakse lapse isana ülesantud isikule teade Abielu, perekonna ja eestkoste seaduste koodeksi § 29 ettenähtud korras, kusjuures isa kohta käivate andmete lahter täidetakse pärast ühe kuu möödumist arvates ajast, mil ta teate kätte sai, olenemata sellest, kas isa poolt vastuväidet saabub või ei saabu.

9. Juhul, kui isana ülesantud isikult saabub enne ühekuise tähtaja möödumist vastuväide, on perekonnaseisusorgan kohustatud teistkordselt teatama nimetatud kodanikule, et tema kantakse Abielu, perekonna ja eestkoste seaduste koodeksi § 26 põhjal isana sisse ja et tal on õigus üheaastase tähtaja jooksul vaielda isaduse vastu kohtukorras (koodeksi § 27).

10. Kui sünnijuhtumi sissekanne teostatakse isana ülesantud isiku äraolekul või tema nõusoleku puudumisel, siis

määratakse lapse perekonnanimi kindlaks Abielu, perekonna ja eestkoste seaduste koodeksi § 34 ettenähtud korras.

11. Lapse sünnijuhtumi registreerimisel, kui avalduse teeb registreeritud abielus olev ema, teatades, et lapse isaks ei ole mitte tema abielumees, vaid teine isik, toimub registreerimine käesoleva juhendi § 8 tähendatud korras.

12. Kui isa on teadmata või ema keeldub isa nimetamast, kantakse laps sisse ema perekonnanimega, kusjuures isanimi antakse ema soovil, ja sünnijuhtumi sissekande eriliste märkmete lahtrisse märgitakse, et ema keeldus teatamast nõutavaid andmeid. Lapse isanimi kantakse samuti sellesse lahtrisse. [VKTK määr. 20. märts. 1933 (VSKK 1933, nr. 22, art. 74).]

b) Sünnitunnistuse vormi vt. NSVL RKN määr. 2. nov. 1935 (LSKK 1935, nr. 58, art. 477).

§ 130.

a) Surnuks või teadmata äraolijaks tunnustamine.

Oma elukohast äraolevat isikut võidakse tunnustada teadmata kadunud äraolijaks, kui on möödunud üks aasta viimaste teadete saamisest tema viibimiskoha kohta.

Äraolija võidakse tunnustada surnuks, kui on möödunud kolm aastat viimaste teadete saamisest tema viibimiskoha kohta, või kuus kuud arvates sõjaväevõimude poolt tõestatud tema teadmata kadumise päevast sõjategevuse ajal, või kuus kuud arvates õnnetusjuhu päevast, kui olemasolevate olude alusel võib eeldada tema hukku selle õnnetusjuhu tagajärjel.

Kui ei ole võimalik äraolija kohta viimaste teadete saamise aega täpselt kindlaks määrata, siis arvatakse tähtaega selle kuu esimesest päevast, mis järgneb viimaste kindlakstehtud teadete saamise kuule; kui ei ole võimalik kindlaks määrata ka seda kuud, siis — järgneva aasta 1. jaanuarist.

Teadmata äraolijaks ja surnuks tunnustamine toimub tunnistuse väljaandmisega huvitatud isikutele ja asutistele vastavate notariaalkontorite poolt. Äraolija eeldatava huku juhul võib notariaalkontor välja anda seesuguse tunnistuse ainult siis, kui on käepärast huku fakti tõendavad dokumentaalsed andmed (nagu: laevahuku protokoll, õnnetusjuhu akt, ametiisikute teadaanded jts.). Tähendatud dokumentaalsete andmete puudumisel toimub seesuguse isiku surnuks tunnustamine üksnes kohtu poolt hagikorras.

Surnuks tunnustatud isiku surmajuhumi sissekandmine perekonnaseisuraamatusse toimub notariaalkontori tunnistuse või kohtumääruse alusel, kusjuures surma ajaks loetakse tunnistuse väljaandmise või kohtumääruse jõustumise kuupäev.

Surnuks tunnustatud isiku tagasiilmumisel toimub surnuks tunnustamise kohta käiva tunnistuse või kohtumääruse tühistamine vastavate notariaalkontorite või kohtu poolt. [VNFSV TsK § 12.]

b) Kodaniku teadmata äraolijaks tunnustamise ja teadmata äraolija surnuks tunnustamise tunnistuse väljaandmine.

57. Teadmata äraolijaks tunnustamise ja teadmata äraolijate surnuks tunnustamise tunnistusi annavad välja äraolija viimase elukoha notariaalorganid isikutele, kel on pärimisõigus, õigus saada surnu järel pensione ja abirahasid, teadmata äraolija usaldajatele ja riigi- ning ühiskondlikele asutistele ja organisatsioonidele.

58. Notariaalorgan selgitab välja aja, mil saadi viimased teated äraolija kohta, milleks ta isiklikult või kohalike võimuorganite kaudu küsitleb avalduses ülesantud isikuid, samuti ka äraolijaile lähedasi isikuid, kes võivad anda teateid tema

kohta, samuti pärib teateid äraolija teenistus-, töö- ja viimase elukoha asutistelt (administratiivosakondadelt või -jaoskondadelt¹⁾, maa-asulate nõukogudelt, majavalitsustelt jts.) ning isiku surnuks tunnustamise korral avaldab huvitatud isikute kulul kuulutuse ajalehes „Izvestija TsIK Sojuza SSR i VTsIK“.

59. Olles välja selgitanud, et päevast, mil saadi viimased teated äraolija kohta, on möödunud üks VNFSV TsK § 12 märgitud tähtaegadest, annab notariaalorgan välja teadmata äraolijaks tunnustamise või teadmata äraolija surnuks tunnustamise tunnistuse, vara olemasolu korral aga võtab tarvitusele vara hoiu abinõud, kui ta seda riigi, pärijate või usaldajate huvides vajalikuks loeb, ja teatab vastavale organile varale eestkoste määramiseks.

60. Teadmata äraolija surnuks tunnustamisest on notariaalorgan kohustatud kolme päeva jooksul teatama vastavale perekonnaseisuorganile, saates viimasele andmed vormi kohaselt, mis kindlaks määratud KohtuRK poolt kokkuleppel Sise-RK-ga.

61. Seatud korras surnuks tunnustatud teadmata äraolija tagasiilmumisel, olenemata ilmumise ajast, notariaalorgan, tehes kindlaks, et ilmunu on tõelikult see isik, kes on surnuks tunnustatud, annab talle välja tunnistuse selle kohta, et varem väljaantud tunnistus tema surnuks tunnustamise kohta on tühistatud, ja teatab vastavale perekonnaseisuorganile tema surma sissekande tühistamiseks. [Riiginotariaadi määrustikust (VSKK 1930, nr. 38, art. 476).]

¹⁾ Praegusel ajal miilitsa organitelt.

ABORTIDE KEELUST, MATERIAALSE ABI SUURENDAMISEST SÜNNITAJAILE, RIIKLIKU ABISSESEADMISEST LASTERIKASTELE, SÜNNITUSMAJADE, LASTESÕIMEDE JA LASTEAEDADE VÖRGU LAIENDAMISEST, KRIMINAALKARISTUSE KÕRGENDAMISEST ALIMENTIDE MITTEMAKSMISE EEST NING MÕNINGAIST MUUDATUSIST ABIELULAHUTUSE SEADUSANDLUSES.¹⁾

NSVL KTK ja RKN määrus 27. juun. 1936 (LSKK 1936, nr. 34, art. 309).

Sotsialistlik Oktoobrirevolutsioon, pannes aluse iga-suguse klassiekspluatatsiooni ja klasside eneste hävitamisele, sai ühtlasi ka naiste täieliku ning lõpliku orjusest vabastamise alguseks.

Üheski riigis maailmas ei kasuta naine nii täielikku ühe-õiguslust kõigis poliitilise ja ühiskondliku elu valdkondades ning perekonnaelus kui NSVL-s.

Üheski riigis maailmas ei saa naine kui ema ja kodanik, kellel lasub suur ja vastutusrikas kodanikkude sünnitamise

¹⁾ Selle seaduse üksikud eeskirjad on ära toodud koodeksi muudetud paragrahvides. Käesolevasse väljaandesse selle seaduse teksti paigutamine on tingitud tema ainulisest tähtsusest perekonna tugevdamise ja laste huvide kaitse alal. Välja on jäetud ainult VII osa (mis käsitleb seaduses tähen-datud abinõude finantseerimist 1936. a.) ja § 29 ning 30 (need on sisse võetud koodeksi teksti — § 51-a).

ja kasvatamise kohus, sellise austuse osaliseks ega oma sellist seaduslikku kaitset kui NSVL-s.

Kuid esimesil aastail peale kodusõda ja relvastatud interventsiooni tekkinud majanduslik kokkuvarisemine riigis ja eelrevolutsioonilise ajajärgu pärandina esinev naiste kultuuritaseme madalus ei võimaldanud neil kohe täielikult kasutada neile seadusega antud õigusi ning ilma kartuseta tuleviku pärast täita oma kohuseid kodanikuna ning emana, kes on vastutav oma laste sünni ja esialgse kasvatuse eest. Seoses sellega lubas Nõukogude võim 18. nov. 1920. a. naistele abortide tegemise (raseduse kunstliku katkestuse), kuni, nagu kirjutas Tervishoiu Rahvakomissariaat ja Kohtu Rahvakomissariaat, „minevikumoraali jäänused ja oleviku rasked majanduslikud tingimused veel sunnivad osa naisi ette võtma seda operatsiooni“ (VSKK 1920, nr. 90, art. 471).

Juba 1913. a. kirjutas Lenin, et teadlikud töölised on „neomaltusianismi järeleandmatud vaenlased — selle voolu, mis on määratud eelarvamustesse tardunud ja ennastarmastavale väikekodanlikule paarikesele, kes hirmuga pomiseb: annaks jumal endilgi kuidagi hinge sees hoida, lapsi parem juba pole vaja“.

Kuid tõstes häält aborti kui sotsiaalse pahe vastu leidis Lenin, et aborti üksnes keelavad seadused on temaga võitlemiseks ilmsesti mitteküllaldased. Veel enam, ta näitas, et kapitalismi tingimustes need seadused peegeldavad ainult „valitsevate klasside silmakirjalikkust“, sest et nad „ei ravi kapitalismi paiseid, vaid muudavad nad rõhutatud massidele eriti kurjaloomulisteks ja rasketeks“ (XVI k., lk. 498—499).

Ainult sotsialismi tingimustes, kus puudub inimese ekspluateerimine inimese poolt ja kus naine on ühiskonna täieõiguslik liige ning töötajate progresseeruv majandusliku

heaolu tõus esineb ühiskondliku arengu seadusena, — võib tõsiselt päevakorrale võtta võitluse aboriga, muuhulgas ka keeluseaduste abil.

Kapitalistliku eksploatatsiooni hävitamine NSVL-s, majandusliku heaolu kasv ning töötajate poliitilise ja kultuurilise taseme hiigeltõus võimaldavad tõsta küsimust Tervishoiu Rahvakomissariaadi ja Kohtu Rahvakomissariaadi 18. nov. 1920. a. määruse muutmise kohta.

Naiste ja nende laste vajalik materiaalne kindlustamine, riiklik abi lasterikastele, sünnitusmajade, lastesõimede ja laste-aedade võrgu maksimaalne laiendamine, abikaasade lahuselu puhul lapse isa poolt lapse ülalpidamiseks makstavate summade miinimumi seadusandlik kindlaksmääramine ühelt poolt ja abortide keeld teiselt poolt, ühes karistuse kõrgendamisega kohtu poolt väljamõistetud laste-ülalpidamisraha kuritahtliku mittemaksmise eest, ning mõningate muudatuste sissevõtmine abielulahutuse seadusandlusse, selleks et võidelda kergemeelse suhtumise vastu perekonnasse ja perekondlikkusesse kohustesse, — see on tee, millele tuleb asuda selle suure, kogu elanikkonda haarava küsimuse lahendamisel. Selles suhtes tuleb Nõukogude valitsus vastu töötavate naiste rohkearvulistele avaldustele.

Seoses eeltooduga ning arvestades projekti arutlemisel kodanikkude poolt tehtud mõningaid märkusi, NSVL Kesk-äritevkomitee ja Rahvakomissaride Nõukogu määravad:

I. Abortide keelust.

1. Seoses abortide kindlakstehtud kahjulikkusega, keelata nende tegemine nii haiglates ja spetsiaalsetes raviasutistes kui ka arsti juures kodus ning rasedate erakorertes. Abordi tegemist lubada erandina vaid neil juhtudel, kui raseduse

jätkumine on rasedale naisele elukardetav või ähvardab teda raske tervisekahjustusega, samuti kui vanemal on raskeid päritavaid haigusi, ning seda lubada ainult haiglates ja sünnitusmajades.

2. Abordi tegemise eest väljaspool haiglat, või olgugi haiglas, kuid tähendatud tingimuste rikkumisega, määrata aborti teinud arstile kriminaalkaristusena türm 1 kuni 2 aastani, abordi tegemise eest aga tervishoiuvastases olukorras või isikute poolt, kel ei ole arstiteaduslikku eriharidust, määrata kriminaalkaristusena türm mitte alla 3 aastat.

3. Naise sundimise eest abordi tegemisele, määrata kriminaalkaristusena türm kuni 2 aastani.

4. Rasedatele naistele, kes aborti teevad tähendatud keeldu rikkudes, määrata kriminaalkaristusena ühiskondlik laitus, abortide keelu seaduse korduval rikkumisel aga — trahv kuni 300 rublani.

II. Riikliku materiaalse abi suurendamisest sünnitajaile ja riikliku abi sisseseadmisest lasterikastele.

5. Sotsiaalkindlustuse organeis kindlustatud sünnitajate, nii tööliste kui teenijate materiaalse seisukorra parandamiseks suurendada riikliku sotsiaalkindlustuse summadest antava toetuse määra, vastsündinu eest hoolitsemiseks vajalikkude esemete muretsemiseks, — 32 rublalt 45 rublani.

6. Suurendada emale lapse toitmiseks antava toetuse määra 5 rublalt 10 rublani kuus.

7. Mittekindlustatud töötavate naiste — kooperatiivartelide ja -ettevõtete liikmete — suhtes määrata, et tähendatud toetused maksavad välja vastastikuse abistamise kooperatiivkassad samadel alustel.

8. Kaotada naisteenijate kohta Tööseaduste koodeksiga kehtimapanud kitsendus (§ 132), asetades nad naistöolistega ühisele alusele sünnituseelse ja sünnitusele järgneva puhkuse kestuse suhtes (56 päeva enne sünnitust ja 56 päeva pärast sünnitust).

9. Panna kehtima kriminaalkaristus juhtudeks, mil keeldutakse naisi tööle võtmast raseduse motiividel või neile samadel motiividel töötasu vähendatakse, nähes seaduses ette kohuse üheaegselt raseda naise üleviimisega kergemale tööle alal hoida talle endine töötasu viimase 6 töökuu keskmise töötasu suuruses.

10. Määrata riiklikku toetust lasterikastele emadele, kellel on 6 last, iga järgneva lapse sünni korral 2000 rubla aastas 5 aasta jooksul arvates lapse sünni ajast, ja emadele, kellel on 10 last, — iga järgneva lapse sünni korral ühekordse riikliku toetusena 5000 rubla ning alates teisest aastast iga-aastast toetust 3000 rubla, mida makstakse järgneva 4 aasta jooksul arvates lapse sünni ajast; käesolevat seadusparagrahvi laiendada ka nendele perekondadele, kellel on seaduse andmise momendil vastav arv lapsi.

III. Sünnitusmajade võrgu laiendamisest.

Teha ülesandeks liiduvabariikide Tervishoiu Rahvakomissariaatidele:

11. Selleks et anda kõigile linnade, tööstus- ja rajoonikeskuste sünnitajaile sünnitusabi spetsiaalseis sünnitusmajades, tuleb soetada ja võtta kasutamisele 1. jaanuariks 1939. a. 11.000 uut sünnitusvoodit, neist: **1936. a.**, täiendavalt 1936. a. plaani järgi projekteeritud 4200 voodile, — 2000 voodit, **1937. a.** — 4000 voodit ja **1938. a.** — 5000 voodit.

12. Maal asuvaile sünnitajaile statsionaarse sünnitusabi laiendamiseks soetada ja võtta kasutamisele 32.000 sünnitusvoodit, neist 16.000 voodit riigieelarve kulul maa-asulate haiglate sünnitusosakondades ja 16.000 voodit kolhooside sünnitusmajade organiseerimise teel, pannes 75% nende organiseerimise kuludest kolhooside arvele ja võttes 25% neist riigieelarve kanda.

Tähendatud vooditest soetada ja võttes kasutamisele: **1936. a.**, täiendavalt 1936. a. plaanis ettenähtud 4300-le sünnitusvoodile maa-asulate haiglates ja 5000-le sünnitusvoodile kolhooside sünnitusmajades, — haiglates 4000 voodit ja kolhooside sünnitusmajades 4000 voodit; **1937. a.** — haiglates 6000 voodit ja kolhooside sünnitusmajades 6000 voodit; **1938. a.** — haiglates 6000 voodit ja kolhooside sünnitusmajades 6000 voodit.

13. Selleks et kindlustada sünnitajaile, kellel sünnitusmajade abi pole käepärast, ämmaemanda abi kodus, avada 1. jaanuariks 1939. a. 14.400 uut sünnitusabipunkti, neist **1936. a.** — 2700 sünnitusabipunkti maa-asulates ja 1370 ämmaemandat uutes kolhooside sünnitusmajades; **1937. a.** — 5000 sünnitusabipunkti maa-asulates ja 2000 ämmaemandat uutes kolhooside sünnitusmajades; **1938. a.** — 6700 sünnitusabipunkti maa-asulates ja 2000 ämmaemandat uutes kolhooside sünnitusmajades.

IV. Lastesõimede võrgu laiendamisest.

14. Kahekordistada 1. jaanuariks 1939. a. olemasolev lastesõimede voodite arv linnades, sovhoosides, töölisalavites ja raudteetranspordi alal, tõstes nende üldarvu 800.000 voodile, soetades ja võttes kasutamisele: **1936. a.**, täiendavalt 1936. a. plaani järgi projekteeritud 34.000 voodile, — 100.000 uut

voodit, **1937. a.** — 150.000 ja **1938. a.** — 150.000 uut voodit — kokku 400.000 uut voodit.

15. Kahekordistada 1. jaanuariks 1939. a. olemasolev lastesõimede voodite arv maal nii alalistes kui ka hooajalistes kolhoosisõimedes, tõstes voodite arvu alalistes sõimedes 500.000-le ja hooajalistes 4.000.000-le voodile, neist: **1936. a.** alalistes kolhoosisõimedes, täiendavalt 1936. a. plaani järgi projekteeritud 70.000-le voodile, — 100.000 voodit, hooajalistes sõimedes, täiendavalt 1936. a. projekteeritud 1.000.000-le voodile, — 500.000 voodit; **1937. a.** alalistes kolhoosisõimedes — 200.000 voodit, hooajalistes sõimedes — 1.500.000 voodit; **1938. a.** alalistes kolhoosisõimedes — 200.000 voodit, hooajalistes sõimedes — 2.000.000 voodit.

Tähendatud võrgu avamise järelevaatus panna liiduvabariikide Tervishoiu Rahvakomissariaatidele ja kraide, oblastite ning rajoonide täitevkomiteedele.

16. Linnades ja tööstuskohtades alates 1. jaanuarist 1937. a. korraldada tööd lastesõimedes kahe vahetusega, 16 tunni jooksul ööpäevas, kaasa arvatud puhkepäevad.

17. Panna ette liiduvabariikide Tervishoiu Rahvakomissariaatidele kindlustada vast-avatavate asutiste varustamist vastava kaadriga, andes keskmise arstliku personaali ettevalmistamiseks täiendavalt 1936. a. määratud summadele 15 miljonit rubla.

18. Panna ette liiduvabariikide Tervishoiu Rahvakomissariaatidele ehitada täiendavalt kolme aasta jooksul — 1. jaanuariks 1939. a. — 800 uut piimakööki linnades, tööstus- ja rajoonikeskustes kuni 3-aastaste laste toitmiseks, võttes nende köökide kaudu varustamisele 1,5 miljonit last ja avades: 1936. a. — 30 kööki I kategooriast (iga köögi hind 83.000 rubla), 100 kööki II kategooriast (iga köögi hind 65.000 rubla);

1937. a. — 70 kööki I kategooriast, 200 II kategooriast;
1938. a. — 100 kööki I kategooriast, 300 II kategooriast.

V. Lasteaedade võrgu laiendamisest.

19. Kolme aasta jooksul kolmekordistada olemasolev statsionaarsete lasteaedade võrk linnades, vabrikutööstuslikes alevites ja raudteetranspordi alal, tõstes ta (senise lasteaedade võrgu 700.000 koha asemel) 1. jaanuariks 1939. a. 2.100.000 kohani ja maal asuvais sovhoosides, ettevõtetes ja asutistes 300.000 kohani senise võrgu 130.000 koha asemel; selleks soetada ja võtta kasutamisele: **1936. a.** linnades, vabrikutööstuslikes alevites ja raudteetranspordi alal, täiendavalt 1936. a. plaanis ettenähtud 250.000 kohale, — veel 150.000 kohta; sovhoosides ja maal asuvais ettevõtetes ning asutistes jätta 1936. a. plaan lasteaedade arvu suurendamise osas endiseks — 60.000 kohta (kokku 190.000 kohta); **1937. a.** linnades, vabrikutööstuslikes alevites ja raudteetranspordi alal — 300.000 kohta, maal asuvais sovhoosides ja ettevõtteis ning asutistes — 60.000 kohta; **1938. a.** linnades, vabrikutööstuslikes alevites ja raudteetranspordi alal — 700.000 kohta; maal asuvais sovhoosides, ettevõtteis ning asutistes — 50.000 kohta.

20. Avada 1. jaanuariks 1939. a. statsionaarseid lasteaedu kolhoosides, täiendavalt olemasoleva võrgu 400.000 kohale veel 700.000 kohta, võttes kasutamisele: **1936. a.**, täiendavalt 1936. a. projekteeritud 150.000 kohale, — 50.000 kohta (kokku 200.000 kohta), **1937. a.** — 240.000 kohta, **1938. a.** — 260.000 kohta.

Sama tähtaja jooksul soetada eelkoolialiste laste hooajalised mänguplatsid kõigile lastele kolhoosides, milleks avada: **1936. a.** (vastavalt 1936. a. plaanile) — 4.500.000

kohta, 1937. a. — 7.800.000 kohta, 1938. a. — 10.700.000 kohta.

Lasteaedade ja eelkoolialiste laste hooajaliste mängu-platside võrgu arendamise järelevaatus maal panna liiduvabariikide Hariduse Rahvakomissariaatidele ja kraide, oblastite ning rajoonide täitevkomiteedele.

21. Kohustada liiduvabariikide Hariduse Rahvakomissariaate juba 1936. a. teisel poolel ette valmistama nende uute lasteaedade tarvis 50.000 kasvatajat, määrates selleks otstarbeks täiendavalt 1936. aastal uute lasteaedade kaadrite ettevalmistamiseks liiduvabariikide Hariduse Rahvakomissariaatide eelarvetes ettenähtud summadele — 35 miljonit rubla.

VI. Lasteaedade juhtimise korra muutmisest.

22. Muuta NSVL Rahvakomissaride Nõukogu määrus 6. juulist 1935. a. (LSKK 1935, nr. 35, art. 309) kõigi lasteaedade juhtimise ja valitsemise koondamise kohta liiduvabariikide Hariduse Rahvakomissariaatide süsteemi, andes üle majanduslikkude rahvakomissariaatide, asutiste ja ettevõtete juhtimisele need lasteaiad, kus käivad nende asutiste ja ettevõtete töolistele ning teenijate lapsed, ja jättes Hariduse Rahvakomissariaatide juhtida ainult need lasteaiad, mida kasutavad väikesed asutised ja ettevõtted, kellel omi lasteaedu ei ole. Lasteaedade vahenditu juhtimine panna selle ettevõtte või asutise administratsioonile, kelle juures lasteaed asub, kaasa tõmmates nende ettevõtete ja asutiste vabriku-tehasekomiteed ja komnoorte organisatsioonid. Liiduvabariikide Hariduse Rahvakomissariaatide hooleks jätta üldine pedagoogiline juhtimine, lasteaedade võrgu õige väljaehitamise kontroll ja pedagoogiliste kaadrite ettevalmistamine.

VIII. Kriminaalkaristuse kõrgendamisest alimentide mittemaksmise eest ja muudatusist abielulahutuse seadusandluses.

27. Kehtivate abielu, perekonna ja eestkoste seaduste muutmiseks, selleks et võidelda kergemeelse suhtumise vastu perekonnasse ja perekondlikesse kohustesse, panna kehtima abielulahutuse menetlemisel mõlema lahkumineva abikaasa isiklik väljakutse perekonnaseisuorganisse ning lahutusmärkme sissekandmine lahutuvate abikaasade passile.

28. Tõsta abielulahutuste registreerimise maksu järgmisel määral: esimene lahutus — 50 rubla, teine — 150 rubla, kolmas ja järgnevad — 300 rubla.

31. Kõrgendada kriminaalkaristust kohtu poolt välja mõistetud laste-ülalpidamise vahendite mitteandmise eest — kuni 2-aastase kinnipidamiseni türmis, pannes alimentide maksmisest kõrvalehoiduja otsimise kulud tema arvele.

NSVL TERVISHOIU RAHVAKOMISSARIAADI JUHEND RIIKLIKU TOETUSE MÄÄRAMISE JA VÄLJAMAKSMISE KORRA KOHTA LASTERIKASTELE EMADELE.

Kinnitatud NSVL RKN poolt 22. mail 1937. a. (LSKK 1937, nr. 35, art. 145).

NSVL Rahvakomissaride Nõukogu määrab:

Kinnitada NSVL Tervishoiu Rahvakomissari poolt esitatud juhend riikliku toetuse määramise ja väljamaksmise korra kohta lasterikastele emadele (vt. lisa).

JUHEND RIIKLIKU TOETUSE MÄÄRAMISE JA VÄLJAMAKSMISE KORRA KOHTA LASTERIKAS- TELE EMADELE.

I. Üldeskirjad.

1. Riiklikku toetust antakse igale emale, kel on vähemalt seitse last, kelledest noorim on alla viieaastane.

Seejuures võetakse arvesse kõik antud ema lapsed (ühelt või eri isadelt), niihästi need, kes elavad ema juures, kui ka need, kes elavad temast lahus, — olenemata nende vanusest.

Arvesse ei võeta surnud lapsi, samuti võõraspoegi ja võõrastütteid, lapsendatud ja välisriigi kodakondsusse kuuluvaid lapsi.

2. Toetuse väljamaksmisel lastele, kes sündinud enne 27. juunit 1936. a., loetakse esimeseks aastaks, mille eest toetust makstakse, aasta 27. juunist 1936. a. (NSVL KTK ja RKN määruse andmise päev) kuni 26. juunini 1937. a.

Viimase aasta eest, s. o. selle aasta eest, mil laps saab viieaastaseks, makstakse toetust ainult juhul, kui antud aasta 26. juunist kuni päevani, mil laps saab viieaastaseks, jääb vähemalt kuus kuud.

3. Toetuse väljamaksmisel lastele, kes sündinud pärast 27. juunit 1936. a., loetakse esimeseks aastaks, mille eest toetust makstakse, aasta arvates lapse sünni päevast, kusjuures toetuse väljamaksmine teise aasta eest toimub aasta pärast peale lapse sündi.

4. Riikliku toetuse maksmine lõpetatakse:

- a) selle lapse surma korral, kellele toetus on määratud;
- b) lasterikka ema mõne teise lapse surma korral, kui seejuures ellujäänud laste arv jääb seitsmest vähemaks.

Kui emal, kel on üksteist või enam last, laste üldarv mõne lapse surma tagajärjel osutub vähemaks kui üksteist, kuid suuremaks kui kuus, ning ellujääjate hulgas on alla viieaastane laps, siis väheneb riikliku toetuse suurus vastavalt NSVL KTK ja RKN 27. juuni 1936. a. määruse § 10 (LSKK 1936, nr. 34, art. 309).

5. Ema surma korral lõpetatakse toetuse maksmine.

Kui aga ema suri pärast toetuse määramist, kuid enne selle väljamaksmist esimese aasta eest, siis makstakse esimese aasta eest toetus välja ühekordsena isale või isikutele, kelle ülalpidamisele jäid antud ema lapsed, kuid edaspidine toetuse maksmine lõpetatakse.

6. Kui vastmääratud või järjekordse toetuse väljamaksmist ei nõuta ühe aasta jooksul, siis vastavad summad väljandmisele ei kuulu.

II. Riikliku toetuse saamiseks avalduste sisseandmise kord ja selle toetuse määramine.

7. Riikliku toetuse saamise avalduse annab ema kirjalikult ning isiklikult või saadab posti kaudu rajooni või linna perekonnaseisuaktide bürosse, ema elukoha järgi.

Avalduses peavad olema täpselt tähendatud selle ema kõigi laste ees-, isa- ja perekonnanimed ning aadressid.

8. Avaldusele peab kohuslikult juurde lisatama iga avalduses tähendatud lapse alg-sünnitunnistused (meetrikad).

Kui alg-tunnistus on kaotsi läinud, siis võib esitada tema ärakirja, mis on tõestatud notariaalse või seda asendava organi poolt.

Juhul, kui pole võimalik esitada iga lapse kohta alg-sünnitunnistust või selle tõestatud ärakirja, peab antud lapse fakti-

line kuuluvus sellele emale olema tõestatud ema elukoha rahva-kohtu poolt, kes teeb vastava määruse tunnistajate ütluste või muude andmete alusel.

Peale selle tuleb avaldusele kohuslikult juurde lisada: maal — maa-asula nõukogu istungi protokoll, ja linnas — Töölis-Talupoegade Miilitsa organi poolt väljaantud teatis, mis tõendab antud ema elusolevate ja tema juures elavate laste arvu, ära näidates ka nende laste vanuse.

Laste kohta, kes elavad emast lahus, peab ema esitama nende elusoleku kohta teatise Töölis-Talupoegade Miilitsa organilt, nende laste elukoha järgi, või väeosalt, kui nad teenivad Punaväes.

Teatised peavad olema dateeritud mitte varemale kuupäevale kui kolm kuud tagasi arvates avalduse esitamise päevast.

9. Rajooni või linna perekonnaseisuaktide büroo on kohustatud avalduse vastuvõtmisel tema sisu kontrollima avaldaja isikliku küsitlemise teel.

Kui tekib kahtlusi avalduse tõepärasuses või temale lisandatud dokumentide ehtsuses, siis on perekonnaseisuaktide büroo töötaja kohustatud neid kontrollima teatiste kogumise teel perekonnaseisuorganite raamatuist ja arhiividest. Peale selle teostatakse tarbe korral kontrolli:

a) linnades — avaldaja elukoha järgi majavalitsuste või tunnistajate küsitlemise teel ning selle kohta akti koostamisega, millele kirjutavad alla linna perekonnaseisuaktide büroo töötaja, vastava majavalitsuse esindaja ja küsitletud isikud;

b) maal — rajooni perekonnaseisuaktide büroo esindaja kohalesõitmise ning küsimuse ülesvõtmise teel maa-asula nõukogu istungil. Maa-asula nõukogu istungi protokollil ärakiri, mis tõestatud esimehe ja sekretäri allkirjadega ning maa-asula nõukogu pitsoriga, antakse üle rajooni perekonna-

seisuahtide büroole lisandamiseks toetuse määramise materjalidele.

10. Toimetatud kontrolli alusel koostab rajooni või linna perekonnaseisuahtide büroo arvamuse antud ema avalduse kohta vormis, mis on kindlaks määratud NSVL Siseasjade Rahvakomissariaadi poolt, ja saadab selle kuuluvuse järgi koos ema avaldusega ja kõigi dokumentidega rajooni täitevkomiteesse või linnanõukogusse, riikliku toetuse määramise küsimuse lahendamiseks.

11. Rajooni täitevkomitee või linnanõukogu vaatab saabunud avalduse oma istungil sisuliselt läbi perekonnaseisuahtide büroo juhataja ettekandel. Rajooni täitevkomitee istungile, kus arutatakse neid küsimusi, kutsutakse välja vastavate maa-asula nõukogude esimehed.

Rajooni täitevkomitee või linnanõukogu istungist võtavad kohuslikult osa ja annavad oma arvamuse rajooni rahandusosakonna ja rajooni tervishoiu osakonna juhatajad.

Kahtluse korral rajooni täitevkomitee või linnanõukogu määrab ema avalduse teistkordse kontrolli.

Rajooni täitevkomitee või linnanõukogu otsus riikliku toetuse määramise või toetuse määramisest keeldumise kohta kantakse protokollis, mis ühes kõigi vajalikkude materjalidega saadetakse lõplikuks kinnitamiseks oblastitesse jagunematu liiduvabariigi või autonoomse vabariigi Rahvakomissaride Nõukogule või krai või oblasti täitevkomiteele, kuuluvuse järgi.

12. Oblastitesse jagunematu liiduvabariigi või autonoomse vabariigi Rahvakomissaride Nõukogu või krai või oblasti täitevkomitee vaatab kõik tema kinnitamisele saabu- nud rajoonide täitevkomiteede ja linnanõukogude otsused läbi liidu- või autonoomse vabariigi siseasjade rahvakomis-

sari või SiseRK krai- (oblasti-) talituse ülema ettekandel, kes saadud materjali alusel annab oma seisukoha rajooni täitevkomitee või linnanõukogu otsuse õigsuse kohta ja selle vastavuse kohta NSVL KTK ja RKN määrusele 27. juunist 1936. a. ning käesolevale juhendile.

13. Liidu- või autonoomse vabariigi Rahvakomissaride Nõukogu või krai või oblasti täitevkomitee otsus saadetakse edasi vabariikide, kraide või oblastite perekonnaseisu-, rahanduse ja tervishoiu organitele ja samuti vastavale rajooni täitevkomiteele või linnanõukogule ning lasterikkale emale.

Kõik toetuse määramise otsuse aluseks olnud dokumendid tagastatakse rajooni või linna perekonnaseisuaktide büroole, kuuluvuse järgi, ning hoitakse seal alal, pidades nende kohta valju arvestust.

14. Rajooni täitevkomitee või linnanõukogu on kohustatud pärast liidu- või autonoomse vabariigi Rahvakomissaride Nõukogu või krai või oblasti täitevkomitee toetusemääramise otsuse kättesaamist viivitamata avaldama kohalikus ajalehes ametliku teadaande riikliku toetuse määramise kohta antud emale, ära tähendades toetuse suuruse, ema perekonna-, ees- ja isanime ning elukoha ja tema laste nimekirja, kes on arvesse võetud toetuse määramisel.

III. Riikliku toetuse väljamaksmise kord.

15. Liidu- või autonoomse vabariigi Rahvakomissaride Nõukogu või krai või oblasti täitevkomitee poolt riikliku toetuse määramise kohta tehtud otsuse alusel kirjutab liidu- või autonoomse vabariigi Rahanduse Rahvakomissariaat või krai või oblasti rahandusosakond välja ema nimele erilise isikliku raamatu igale lapsele riikliku toetuse saamise õiguse kohta.

Selle raamatu vormi määrab kindlaks NSVL Rahanduse Rahvakomissariaat kokkuleppel NSVL Tervishoiu Rahvakomissariaadi ja NSVL Siseasjade Rahvakomissariaadiga.

Isiklik raamat riikliku toetuse saamise õiguse kohta saadetakse vastavasse rajooni täitevkomiteesse või linnanõukogusse — üleandmiseks lasterikkale emale.

16. Rajooni täitevkomitee või linnanõukogu annab isikliku raamatu üle lasterikkale emale oma istungil.

Isikliku raamatu kättesaamisel on ema kohustatud andma allkirja selle kohta, et kõik tema lapsed, kes on võetud arvesse toetuse määramisel, on selle raamatu saamise hetkel elus ja et teda on hoiatatud vastutuse eest valeteadete andmisel.

17. Riiklik toetus makstakse lasterikkale emale välja tema alalise elukoha järgi linna või rajooni rahandusosakonnas, isikliku raamatu ettenäitamisel.

Toetus makstakse iga kord välja kogu aasta eest.

Vastutus toetuse õigeaegse ja õige väljamaksmise eest pannakse kuuluvuse järgi liidu- või autonoomse vabariigi Rahanduse Rahvakomissariaadile või krai või oblasti rahandusosakonnale.

18. Riikliku toetuse saamisel teise ja järgnevate aastate eest peab lasterikas ema uuesti esitama linna või rajooni rahandusosakonnale rajooni või linna perekonnaseisuaktide büroo teatise selle kohta, et kõik tema lapsed, kes on võetud arvesse toetuse määramisel, on elus.

Rajooni või linna perekonnaseisuaktide büroo annab selle teatise välja ainult siis, kui ema on esitanud § 8 tähendatud protokollid ja teatised.

19. Liidu- ja autonoomsete vabariikide Rahvakomissaride Nõukogude esimehed ning kraide ja oblastite täitevkomiteede esimehed on kohustatud kindlustama, et iga asja menetlus

toetuse määramise kohta lasterikkale emale viidaks lõpule hiljemalt kolme kuu jooksul arvates ema poolt avalduse sisseandmisest rajooni või linna perekonnaseisuaktide büroosse ja lõpetades emale teadaande saatmisega temale toetuse määramise või määramisest keeldumise kohta.

20. Liidu- ja autonoomsete vabariikide Rahvakomissaride Nõukogude esimehed ja kraide ning oblastite täitevkomiteede, rajoonide täitevkomiteede ja linnanõukogude esimehed kannavad isiklikku vastutust riikliku toetuse määramise ja väljamaksmise eest lasterikkatele emadele vastavalt NSVL KTK ja RKN 27. juuni 1936. a. määrusele ja käesolevale juhendile.

21. NSVL Tervishoiu Rahvakomissariaadile ja tema kohapealsetele organitele pannakse käesoleva juhendi täpse täitmise kontroll.

LAPSE TEATUD EMALE KUULUVUSE FAKTI JA LAPSE VANUSE KINDLAKSTEGEMISE KORD JUH- TUDEL, KUI EI OLE VÕIMALIK ESITADA DOKU- MENTE.

NSVL RKN poolt 22. mail 1937. a. kinnitatud NSVL Tervishoiu Rahvakomissariaadi juhendi (LSKK 1937, nr. 35, art. 145) § 8 alusel pannakse lapse teatud emast põlvnemise fakti kindlakstegemine neil juhtudel, kui ei ole võimalik esitada sünni-algtunnistust või selle tõestatud ära kirja, ja seejuures vajaduse korral viimase lapse vanuse kindlaksmääramine rahvakohtule, kes teeb määruse tunnistajate ütluste või teiste andmete põhjal.

Ühtlase praktika kujundamiseks kohtutes nende asjade arutamisel panen ette võtta juhendiks alljärgnevad eeskirjad:

1. Lapse põlvnemise ning tema vanuse kindlakstegemise asju lahendab lapse ema elukoha rahvakohus ema avalduse põhjal.

2. Neid avaldusi võtab kohus vastu ainult sel juhul, kui rahvakohtunik kindlaks teeb, et avaldaja on pöördunud ametliku sünnidokumendi saamiseks vastava organi poole, kus lapse sünni juhtum oli registreeritud, ja on saanud sellelt eitava vastuse, või et last pole üldse registreeritud, mistõttu järelikult emal pole võimalik esitada nõutavat dokumenti.

Märkus. Kohtud on kohustatud võtma oma arutamisele avaldusi ka neil juhtudel, kui avaldajal on lapse sünni kohta tunnistus, mis on välja antud kaotsiläinud perekonnaseisuaktide sissekannete ennistamise korras, kuiõrd seesugused tunnistused on välja antud ilma kohtuotsuseta.

3. Avalduse arutamine toimub rahvakohtu poolt avalikul istungil, millele on välja kutsutud avaldaja ning tema poolt ülesantud tunnistajad.

4. Juhtudel, mil avalduses tähendatud tunnistajate väljakutsumine on raskendatud nende elukoha kauguse tõttu kohtust, võib kohus TsPK § 139 või teiste liiduvabariikide TsPK vastavate paragrahvide korras lasta nad üle kuulata nende elukoha järgi vastava kohtu poolt.

5. Avaldaja poolt lapse sünnitamise fakti võidakse kindlaks teha ainult tunnistajate ütluste ning ametlike dokumentide (raviarsti, sünnitusmaja, sünnitusabipunkti jts. teatise) alusel.

6. Lapse vanuse määramine toimub arstliku ekspertiisi kohuslikul osavõtul, kellelt tuleb nõuda lapse vanuse täpsustamist, võimaluse korral kuni kuu äranäitamisega.

7. Oma määruuses märgib kohus ära, kas on kindlaks tehtud ning mille alusel lapse teatud emale kuuluvuse fakt ning lapse sünni aeg, kusjuures sünniaasta äratähendamine

on kohuslik, sünnikuu ning -päeva äratähendamine aga võib toimuda ligikaudselt.

8. Kohtu poolt tehtud määruse peale võidakse kaevata üldises korras.

9. Avaldus lapse teatud emale kuuluvuse fakti ja lapse vanuse kindlakstegemise kohta kuulub maksustamisele ühtse riigilõivuga kolme rubla suuruses.

[NSVL KohtuRK käskk. 1937. a. nr. 71 ja 101 („SJ“ nr. 17 ja 20).]

Juhend 27. juuni 1936. a. seaduse rakendamise kohta alimentide tsiviilasjus.

Vt. VNFSV KohtuRK ringk. 17/21. dets. 1936. a. nr. 103 („SJ“ 1937, nr. 3, lk. 52).

27. juuni 1936. a. seaduse rakendamise praktikast alimentide tsiviilasjus.

Vt. kohtus ja prokuratuuris töötajate üleliidulise nõupidamise otsuseid tsiviilasjus („SJ“ 1937, nr. 4, lk. 22).

27. juuni 1936. a. seaduse rakendamisest.

Vt. NSVL ÜK 58. pleen. määr. 19/23. sept. 1937 („SJ“ 1937, nr. 22, lk. 41).

NSVL KTK ja RKN 27. juuni 1936. a. määrusest tulevatest abinõudest.

Vt. VNFSV ÜK pres. määr. 8. juul. 1936, prot. nr. 35 („SJ“ 1936, nr. 23, lk. 20).

Prokuratuuri järelevalvest NSVL KTK ja RKN 27. juuni 1936. a. määruse täitmise üle.

Vt. NSVL Prokuratuuri käskk. 8. aug. 1936. a. nr. 49/22 („Sots. zak.“ 1936, nr. 10, lk. 90).

Tähestikuline sisujuht.¹⁾

A.

Abielu: registreerimine 1—7, 111, 131—137; registratsioon abielu olemasolu vaidlematu tõendina 2*; vastutus naise sundimise eest abiellumisele 4*; vastutus takistuste tegemiste eest abiellumiseks 4*; abielu alaealiste vahel 5*; vastutus abielulise usutalituse teostamise eest abieluikka mittejõudnud isikute suhtes 5*; faktiline abielu 6*, 11*, 12*; kahenaisepidamine 6*; kodakondsuse küsimus abiellumisel 8; elukutse ja elukoha vaba valiku õigus kummalgi abikaasal 9; varalised vahekorrad 10, 11, 13; abielulise kooselu tõendamine 12; õigus ülalpidamisele 14—16, 24; abielu lõppemine 17—24, 138—141.

Abieluealisus 4, 5.

Abielu lõppemine 17—24, 138—141; ülalpidamise andmine abikaasale pärast abielu lõppemist 14*, 15*; lahutuvate abikaasade isiklik väljakutumine perekonnaseisuorganisse 19*; lahutuse registreerimise maks 112*; märke passil abielu lahutuse kohta 19*, 140¹, 140².

Abikaasad: nende perekonnanimi 7; kodakondsus 8; elukutse valiku vabadus 9; varalised õigused 10, 11; pärimisõigused 10*; faktilise naise pärimisõigused 11; abielulise kooselu tõendamine 12; lepingulised vahekorrad abikaasade vahel 13; õigus ülalpidamise saamiseks 14—16, 24.

Abort: selle keeld, lk. 116.

Administratiivne trahvimine: laste koolisaatmisest keeldumise eest 41*; vanemate trahvimine laste jultumuse ja ulakuse pärast 41*; tähtaja möödalaskmise eest sünnijuhtumi

¹⁾ Viited on tehtud paragrahvidele (kui ei ole juurde märgitud: lk.). Täheke (*) numbri järel tähendab, et vastavat materjali tuleb otsida lisast.

registreerimisel 118; tähtaja möödalaskmise eest surmajuhtumi registreerimisel 125.

Alaealised: nende vahelised abielud 5*; faktilisse abiellu astumine alaealisega 5*; vastutus abielulise usutalituse teostamise eest mitteabielualiste suhtes 5*; alaealise õigus esitada iseseisvalt ülalpidamishagi 24*; vastutus alaealiste kuritegudele kihutamise eest 41*; 16-aastaseks saanud laste ülalpidamine 42*; lapsendamine 57; eestkoste ja hooldus 68—70, 72, 89, 98; eestkoste määramine talundipere alaealiste liikmete üle 74*; alaealised ei või olla eestkostjateks ega hooldajateks 77.

Alimendid: vt. ülalpidamine.

Alluvus: vt. kohtualluvus.

Arest: kostja töötasuosa ja vara arestimine alimentide asjus 50*; vt. ka vahistus.

Aruanne: eestkostjate ja hooldajate aruanne 101, 102.

E.

Eestkoste: laste perekonnanime määramine 34; lahkarvamuste lahendamine laste suhtes tarvitusele võetavate abinõude kohta 39; eestkoste vanemliku võimu kaotamise korral 46; vanematega kokkusaamise lubamine eestkostetavatele 47; eestkosteorganite õigused lapsendamise korral 59, 61, 65; eestkoste vabaduskaotusele mõistetud isikute laste üle 69*; üldeeskirjad 68—85; organid 72, 72*; õigused ja kohused 86—94; eestkoste ärakasutamine omakasu sihiga 92*; kaebused eestkoste- ja hooldusorganite peale 72*, 94; eestkoste- ja hooldusasjade menetlus 95—102; eestkoste vaimuhaigete ja vaimunõrkade üle 103—110.

Eestkostja: isikud, keda ei saa määrata eestkostjaks 77; eestkostmisest keeldumine 78; eestkostja õigused ja kohused 79—83, 86—91, 101, 102; eestkostja tegevuse järelevalve 80;

ceestkostja kõrvaldamine 92; ceestkostja vastutus 92*; kaebused ceestkostja peale 72*, 93.

Ekspertiis isaduse kindlaksmääramiseks 30*.

Elatis: vt. ülalpidamine.

Elukoht: abikaasade elukoht 9; ülalpidamishagide esitamine hageja elukoha järgi 24*; hagide esitamine alimentide vähendamise ja ärajätmise asjus alimentide saaja elukoha järgi 24*; laste elukoht 40; nende isikute elukoha muutmine, kellele on välja mõistetud alimendid 50*; teadmata elukohaga kostja otsimine 50*; ceestkostetavate elukoht 75.

Ema: vt. vanemad.

Emadus: tõendamine 27; sissekanne emaduse tunnustamise kohta 142.

Esindus: laste asjus 43; ceestkostetavate asjus 86.

F.

Faktiline abielu: alaealiste vahel 5*; faktilise abielu tähtsus abielu olemasolu küsimuse otsustamisel 6*; faktilise naise pärimisõigused 11*; faktilise abielulise vahekorra kindlakstege mine 12*.

H.

Hagi: laste huvides esitatud hagist loobumise kehtetus 24*; alaealiste õigus ülalpidamise iseseisvaks hagemiseks 24*; ülalpidamishagide alluvus 24*; ülalpidamishagide vabastamine lõivust 24*; vanemate hagi laste tagasinõudmiseks 44*; ülalpidamishagid 50*.

Heitlaps: tema registreerimine 123.

Hoiukassad: ceestkostetava raha, väärtpaberite ja väärtuste hoidmine töö-hoiukassades 100.

Hooldaja: selle määramine alaealisele talundipere liikmele 74*; vt. ceestkostja.

Hooldus: vt. eestkoste.

Hoonestus: abikaasade õigus hoonestuse osale 10*.

I.

Isa: vt. vanemad.

Isadus 12*, 27—32, 50*, 56¹, 142.

J.

Järelevalve: eestkoste- ja hooldusorganite tegevuse üle 73.

K.

Kaaskostja: alimente hageva kostjaga elanud isikute tõmbamine asjasse kaaskostjatena 32*.

Kaebused: eestkoste ja hoolduse asjus 72*, 93, 94; vaimuhaigeks või vaimunõrgaks tunnustamise peale 110.

Kahenaisepidamine 6*.

Kahjud: nende tasumine abikaasade ühisvarast 10*; vanemate ja eestkostjate vastutus laste poolt tekitatud varalise kahju eest 41*.

Kalõm 4*.

Kasulaps 57*.

Kerjamine: alaealiste sundimine kerjamisele 41*.

Kihutamine: alaealiste kihutamine kuritegudest osavõtmisele 41*.

Kinge: eestkostetava vara kinkimine 86.

Kinnipidamine: väikejaotikaubanduse võrgu töötajate töötasust 50*; vastutus alimentide mittekinnipidamise eest 50*; alimentide kinnipidamine töötasust 51-a*.

Kirjad: tõendina isaduse asjus 30*.

Kodakondsus: abielu registreerimisel 8; laste kodakondsus 35, 36.

Kodutud lapsed: nende ülalpidamise hagiastjad 50*.

Kohtualluvus: ülalpidamishagide alluvus 24*; alimentide väljamaksmise tagamisega seoses oleva perekonnavara jagamise asjade alluvus 50*.

Kohtuotsuste täitmine: alimentide sissenõudmise asjus 50*.

Kohtutäituriid: kohustus teatada eestkoste ja hoolduse seadmise vajalikkusest 98.

Kohus: kohtumäärus lastele antava ülalpidamise suuruse kohta vanemate sellekohase kokkuleppe puudumisel 24; kohtu poole pöördumine isaduse kindlakstegemiseks 30; laste elukoha kindlakstegemine 40; vanemad laste seaduslikeks esindajaiks kohtutes 43; laste väljanõudmine 44; vanemlike õiguste äravõtmine 46, 47; laste ja vanemate ülalpidamise hagiid 50; lapsendamise tühistamine 66, 67; kohustus teatada eestkoste ja hoolduse seadmise vajalikkusest 98.

Kohuslik ilmumine: kostja kohuslik ilmumine alimendi-asjus 24*; abikaasade kohuslik ilmumine perekonnaseisuorganisse abielu lahutamise asjus 19*, 24*, 50*.

Kolhoosid, kolhoosnikud: ühtse lõivu määr alimentide hagemisel kolhoosnikutelt tööpäevade alusel 24*; kolhoosnikute kanda langevate alimentide arvestus ja sissenõudmine 51-a.

Konsulaadid: perekonnaseisuaktide sissekandmine välismaal 111.

Koolid: vastutus laste koolisaatmisest keeldumise eest 41*.

Kulud: lapse ülalpidamise kulude hagemine möödunud aja eest ühe vanema poolt teiselt vanemalt 50*; kostja otsimise kulud alimentide nõudmise asjus 50*; eestkoste ja hoolduse kulud 82, 101.

Kuritegu: vastutus alaealiste kihutamise eest kuritegude toimepanemisele 41*.

L.

Lahutus: vt. abielu lõppemine.

Laip: laiba leidmisest teatamine 125, 129.

Lapsed: laste saatus abielu lõppemisel 22, 23; laste ülalpidamise küsimuse lahendamine 24; laste ja vanemate vahekorrad 25, 38, 39; lapse sünni registreerimine 26; sissekande puudumine vanemate kohta 27; isadus 28—32; vanemlikud õigused 33, 38, 39; laste perekonnanimi 34; kodakondsus 35, 36; usund 37; elukoht 40; vanemate õigused ja kohused 41, 42, 42¹, 42³, 43—45, 48; laste jätmine toetuseta 41*; vanemlike õiguste kaotamine 46, 47, 51; laste kohused 49, 50; vanemate kohus lapsi ülal pidada 50, 51-a; ülalpidamise kohuse kandmine 52; laste õigus talundi varale 53, 56¹; lapsendamine 57—67; vaeslaste ja lastekodu kasvandikkude andmine patronaadile 69*, 70*; nende laste eest hoolitsemise kord, kellele ainus vanem on vahi all 69*, 70*; sünni registreerimine 118, 119; sünni sissekanne 120, 121; surnult sündinud lapse kohta sissekande tegemine 122; heitlapse registreerimine 123; sünni kohta käiva sissekande täiendamine 142.

Lapseealised: lapsendamine 57; eestkoste 69.

Lapselaps: vt. vanaisa.

Lapsendamine: üldeeskirjad 57—67; sissekanne lapsendamise kohta 111, 112.

Lapsendatud: nende võrdsustamine lihaste lastega 57*; nende pärimisõigused 57*.

Lapse üleandmine: ühelt isikult teisele 44*; kasvatusasutisse 46*.

Lastekasvatus 40*, 41, 45; laste andmine patronaadile 69*, 70*; eestkostetavate kasvatamine 89.

Lastekodud: summade hagemine laste ülalpidamise kulude katteks lastekodudes 46*; vanemate kohus kanda laste ülalpidamise kulusid lastekodudes 46*.

Laste tagasinõudmine: vanemate hagid laste tagasinõudmise asjus 44, 44*.

Laste õpetada andmine 45, 89.

Leping: abikaasade vahel 13; eestkostetavate ja hooldatavate lepingud 91; eestkostjate ja hooldajate lepingud 86.

Lõiv: vt. ühtne lõiv.

M.

Maa-asula nõukogud: vt. nõukogud.

Majavalitsused: eestkoste või hoolduse seadmise vajalikkusest teatamine 98.

Miilits: kohustus teatada eestkoste ja hoolduse seadmise vajalikkusest 98.

Mitmenaisepidamine 6, 6*.

N.

NSVL täievolilised esindajad: nende kohused eestkoste ja hoolduse alal 85; nende kohused perekonnaseisuaktide sissekandmise asjus 111.

Nõukogud ja täitevkomiteed: eestkoste- ja hooldusorganitena 72; maa-asula nõukogude esimeeste vastutus vaeslaste kaitseks vajalikkude abinõude mitte tarvitusele võtmise eest 92*; eestkoste ja hoolduse seadmise vajalikkusest teatamine 98.

O.

Otsimine: kostja otsimine alimentide nõudmise asjus 50*; lapsendamise asjus 61*.

P.

Pant: eestkostetava vara pantimine 86.

Parandused: perekonnaseisuaktide sissekannete raamatutes 27*, 115, 142.

Paranduslikud tööd: lapse eest hoolitsemine ajal, mil tema ainus vanem on paranduslikel töödel 69*, 70*.

Pass: sünni märkimine passile 19*; passi esitamine abielu lahutamisel 140¹, 140².

Patronaat: vaeslaste andmine patronaadile 69*, 70*.

Perekonnanimi: abikaasade oma 7, 21; ema avaldus raseduse ajal ühes lapse isa perekonnanime äratähendusega 28; laste perekonnanimi 34; lapsendatu perekonnanimi 60; perekonnanime muutmise registreerimine 111, 112.

Perekonnaseisuaktid: vt. abielu, abielu lõppemine, lapsendamine, surm, sünd.

Perekonnaseisuaktide sissekandmine: abielu registreerimine 1—6; perekonnaseisuakti sissekande parandamine 27*, 115, 142; lapsendamine 59, 142; perekonnaseisuorgani teade eestkoste seadmise vajalikkusest 98; üldeeskirjad 111—117; ametiisikute vastutus, kes on aluseta keeldunud perekonnaseisuaktide registreerimisest 117-a; sündide sissekandmine 118—123; sünnijuhtumite registreerimise kord, lk. 110; surmajuhtumite sissekandmine 124—129; sissekanne surnuks tunnustamise kohta 130; abielu registreerimine 131—135; välismaalaste abielud ja abielu välismaalasega 136, 137; abielu lõppemise registreerimine 138—141; märke abielulahutuse kohta passil 141¹, 142²; sissekannete täiendamine 142; perekonnanime muutmine 142.

Perekonnaseisuorganid: vt. perekonnaseisuaktide sissekandmine.

Perekonnavara jagamine: seoses alimentide maksmise tagamisega 50*.

Prokurör: tema kohused alimentide mittemaksmise teate saamisel 50*.

Prostitutsioon: alaealiste sundimine prostitutsioonile 41*.

Protokoll: laiba leidmise kohta 129.

Pärand: üleelanud abikaasa pärimisõigused 10*; faktilise naise pärimisõigused 11*; laste ülalpidamine pärandi saanud isiku poolt 42²; lapsendatu pärimisõigus tema vanemate surma järel 57*; lapsendajal ei ole õigusi pärandile, mis lapsendatu on saanud oma vanematelt 64*; eestkostjal ei ole õigust loobuda eestkostetavale kuuluvast pärandist 86.

R.

Rahvahariduse osakonnad: ülesanded eestkoste alal alaealiste üle 72, 72*.

S.

Sotsiaalkindlustuse osakonnad: ülesanded eestkoste alal 72, 72*.

Spekulatsioon: alaealiste sundimine spekulatsioonile 41*.

Sugulased: sugulastevaheliste abielude registreerimise keeld 6; vendade ja õdede õigus ülalpidamisele 54; vanaisa ja vanaema õigus ülalpidamisele 55.

Sundimine: abiellu astuma 4*, 5*; alaealiste sundimine kerjamisele ja prostitutsioonile 41*.

Sundtoomine kohtusse: kostja sundtoomine lastele kui ka varatule või töövõimetule abikaasale alimentide nõudmise asjus 24*; kostja sundtoomine laste alimentide ja isaduse kindlakstegemise asjus 50*.

Surm: abikaasa surm 17; surnu vara eestkoste 69; surmajuhtumi sissekanne 111, 124—127; surnult sündinud laps

122; suremise fakti kindlakstegemine 128; laiba leidmisest teatamine 129; sissekanne surnuks tunnustamise kohta 130.

Sünd: sünnisissekannete parandamine 27*; sünnijuhtumi sissekanne 111—122, 146; sünnijuhtumi registreerimise kord, lk. 110.

T.

Talund: abikaasade õigus talundi vara suhtes 10, 11; vanemate ja laste õigus talundi vara suhtes 53; lapse ülalpidamise nõudmine talundipere liikmelt 56, 56¹; eestkoste talundipere liikmete üle 74*.

Teadmata äraolek: abielu lõpetamise ajendina 17; teadmata äraolija vara eestkoste 69; sissekanne teadmata äraolija surnuks tunnustamise kohta 130; teadmata äraolija surnuks tunnustamise kord 130*.

Tervishoiu osakonnad: nende ülesanded eestkoste alal 72, 72*.

Testament: surnud abikaasa testament ühisvara kohta 10*.

Toimingud: eestkostja toimingud 86; toimingute teostamise keeld eestkostetavatega 88; hooldatavate toimingud 90.

Trahv: vanemate trahvimine laste ulakuse eest 41*; kui kostja jääb ülalpidamishagi asjas kohtusse ilmutata 50*; alimentide kinnipidamise eeskirjade rikkumise eest 50*; kohtutäiturile teadete mitteandmise eest 50*; tähtaja möödalaskmise ja sünnijuhtumi mitteregistreerimise eest 118, lk. 111; surmajuhtumi mitteregistreerimise eest 125.

Tunnistajad: isaduse kindlaksmääramisel 30*; suremise fakti kindlakstegemisel 128; abielu sissekandmisel 134.

Tõendid: isaduse kindlaksmääramisel 30*.

Tähtjad: puudustkannatava töövõimetu abikaasa abistamiseks 15; isaduse asjus 28, 29, 31; alimentide asja otsusta-

miseks 50*; eestkoste või hoolduse seadmise vajalikkusest teatamiseks 98; aruannete esitamiseks eestkoste ja hoolduse kohta 101; sünni registreerimiseks 118, lk. 111; surmajuhtumi registreerimiseks ja laiba leidmisest teatamiseks 125; teiste sissekannete tegemiseks 142; teadmata äraolija surnuks tunnus- tamiseks 130*.

Täitevkomiteed: nende kohused eestkoste ja hoolduse alal 72, 72*, 73.

Tööpäevad: lõiv hagidelt, milledega taotletakse alimen- tide väljamõistmist kolhoosnikult tööpäevade alusel 24*; alimentide arvutamine tööpäevade alusel 51-a.

Töötasu: vastutus töötasust alimentide mittekinnipida- mise eest 50*; alimentide kinnipidamine töötasust 51-a.

Töövõimetus: ülalpidamise andmine töövõimetusle abi- kaasale 14*, 15*.

U.

Usutalitus: vastutus abielulise usutalituse teostamise eest mitteabielualiste suhtes 5*.

V.

Vabaduskaotus: alimentide sissenõudmine vahialustelt 50*; nende laste eest hoolitsemine, kellede vanemad on vahi all 69*, 70*.

Vaelsapsed: nende andmine patronaadile 69*, 70*.

Vahistus: nende laste eest hoolitsemise kord, kellede ainus vanem on vahistatud 69*, 70*.

Vaimuhaiged: abielu registreerimise keeld 6; eestkoste 69, 72, 84, 89; läbivaatus 103—110.

Vaimuhaigete läbivaatuse komisjon: selle õigused ja kohused 103, 110.

Vaimunõrgad: vt. vaimuhaiged.

Vanaema: vt. vanaisa.

Vanaisa: vanaisa ja -ema õigus saada ülalpidamist lapselapselt 55; alimentide sissenõudmine vanaisalt 55*.

Vanemad: laste ja vanemate vastastikused õigused 25; vanemate sissekandmine sünniregistrisse 26, 27; sünnisissekannete parandamine 27*; ema avaldus lapse isa kohta 28, 29; isadus 30—32, 50, 56, 142; vanemate perekonnanimi 34; vanemate kodakondsus 35, 36; vanemate kokkulepe laste usundi kohta 37; laste suhtes vanemate poolt tarvitusele võetavad abinõud 38, 39; vanemate varalahusus 40; vanemate kohused 41—43; laste kohus vanemate ülalpidamiseks 49*; õigused talundi vara suhtes 53; nõusolek lapsendamiseks 61; vanemad seaduslike eestkostjatena ja hooldajatena 71.

Vanemlikud õigused 33, 46, 47, 51, 77.

Vara: abikaasade vara ja selle jaotus 10, 10*, 11, 13; laste vara 43; vara arestimine ülalpidamishagi tagamiseks 50*; talundi vara 53; vara eestkoste 68, 69; VNFSV surnud kodanikust välismaale jäänud vara eestkoste 85; eestkostetava ja hooldatava vara 75, 82, 86, 87, 97, 99, 100; vt. toimingud.

Vastutus: abiellumiseks takistuste tegemise eest 4*; abielluma sundimise eest 4*; abielulise usutalituse teostamise eest mitteabielluvaliste suhtes 5*; alimentide kuritahtliku mittemaksmise eest 41*; alacaliste kihutamise eest kuritegudele ja nende sundimise eest spekulatsioonile, prostitutsioonile ja kerjamisele 41*; vanemate ja eestkostjate vastutus laste poolt tekitatud varalise kahju eest 41*; laste koolisaatmisest keeldumise eest 41*; alimentide mittekinnipidamise eest töötasust 50*; kohtutäiturile teadete mitteandmise eest 50*; eestkostest tulenev 92*; perekonnaseisuaktide registreerimisest keeldumise eest 117-a; sünni registreerimise tähtaja möödalaskmise

est 118, lk. 111; surmajuhtumi registreerimata jätmise eest 125.

Vekslid 86.

Vennad: keeld registreerida abielu venna ja õe vahel 6; õigus ülalpidamisele 54.

Vere ja sarnasuse ekspertiis: isaduse kindlaksmääramiseks 30*.

Võlad: ühe abikaasa vastutus teise abikaasa võlgade eest 10*.

Võõrasema: vt. võõrasisa.

Võõrasisa: võõraslaste ülalpidamise kohus 42¹.

Võõraslapsed: vt. võõrasisa.

Väikejaotikaubanduse võrk: selles võrgus töötajate töötasust alimentide kinnipidamise kord 50*; selles võrgus töötajate töötasust kinnipeetavate alimentide arvutamine 51-a*.

Välismaa: välismaale jäänud varale eestkoste seadmine 85; perekonnaseisuaktide registreerimine välismaal 111.

Välismaalased: välismaalaste abielud ja abielu välismaalasega 136, 137; välismaalastele abielulahutuse kohta väljaantud dokumentide kehtivus 141.

Väärtpaberid: eestkostetavale kuuluvate väärtpaberite paigutamine 100.

Õ.

Õed: vt. vennad.

Ü.

Ühiskondlikud organisatsioonid: eestkostjate ja hool-dajate määramine 74, 80.

Ühtne lõiv: ülalpidamishagide vabastamine ühtsest lõi-vust 24*; ühtse lõivu määr ülalpidamise hagemisel kolhoosni-kutelt tööpäevades 24*.

Ülalpidamine: abikaasa kohus teist abikaasat ülal pidada 14—16; 22—24; alaealiste õigus iseseisvaks hagi esitamiseks 24*; ülalpidamisasjade alluvus 24*; ülalpidamishagide vabastamine lõivust 24*; alimendiasjade läbivaatamine isaduse sissekande olemasolul, mille vastu ei ole seatud tähtajal vaieldud 29; isaduse küsimus alimendiasjus 30*; kostjaga elanud isikute tõmbamine asjasse kaaskostjatena alimendiasjus 32*; alimentide mittemaksmine vanemlike õiguste äravõtmise hagi alusena 33*; vastutus alimentide kuritahtliku mittemaksmise eest 41*; laste ülalpidamise kohus 42, 42¹, 42², 42³, 46, 48, 50; lastekodus olevate laste ülalpidamise kulude katmine 46*; laste kohus ülal pidada vanemaid 49, 50; kodutute laste ülalpidamise hagiasjad 50*; alimentide väljamõistmine hagi esitamise hetkest 50*; alimentide nõudmine möödunud aja eest 50*; alimendiasjade algatamine 50*; kostja otsimine alimendiasjas 50*; alimendiasjade otsustamise aeg 50*; väljamõistetud alimendi suurendamine ja vähendamine 50*; alimentide sissenõudmine vahialustelt 50*; alimentide nõude tagamise viisid 50*; laste ülalpidamise kohus vanemlike õiguste kaotuse korral 51; alimentide määr 51-a; ülalpidamise arvutus tööpäevade alusel 51-a*; väikejaotikaubanduse võrgu töötajailt nõutava ülalpidamise arvutamine 51-a*; laste ülalpidamise kulude kandmine mõlema vanema poolt 52; vendade ja õdede õigus saada ülalpidamist 54; vanaisa ja vanaema ülalpidamine 55; alimentide nõudmine talundipere liikmelt 56¹; lapsendatu ei ole kohustatud ülal pidama lapsendaja lapsi ja lapsendaja lapsed ning vanemad ei ole kohustatud pärast lapsendaja surma ülal pidama lapsendatut 64*.

Ülalpidamishagi tagamine 50*.

Lühendite seletus.

- ANSV — Autonomne Nõukogude Sotsialistlik Vabariik
APEK — Abielu, perekonna ja eestkoste seaduste koodeks
art. — artikkel
BFHZ, Bjull. fin. i hoz. zak. — Bülleten finansovogo i hoz-
jaistvennogo zakonodatelstva (Rahandusliku ja majandus-
liku seadusandluse bülletään)
Bjull. NKKH — Bülleten Narkomata kommunalnogo hoz-
jaistva RSFSR (VNFSV Kommunaalmajanduse Rahva-
komissariaadi bülletään)
Bjull. HKProssa — Bülleten Narkomprossa (Hariduse Rah-
vakomissariaadi bülletään)
EhitusRK — Ehitusala Rahvakomissariaat
HaridusRK — Hariduse Rahvakomissariaat
jj. — ja järgmised, ja järgmine
juh. — juhend
juhat. — juhatuskiri
juhendk. — juhendkiri
KaitseRK — Riigikaitse Rahvakomissariaat
KaubaRK — Kaubanduse Rahvakomissariaat
KergeTRK — Kergetööstuse Rahvakomissariaat
KK — Keskkomitee
KohalTRK — Kohaliku Tööstuse Rahvakomissariaat
KohtuRK — Kohtu Rahvakomissariaat
KommunaalRK — Kommunaalmajanduse Rahvakomissariaat
KontrollRK — Riigikontrolli Rahvakomissariaat
korr. — korraldus

KrK — Kriminaalkoodeks
KrPK — Kriminaalprotsessi koodeks
KTK — Kesktäitevkomitee
käskk. — käskkiri
lk. — lehekülg
LMKK — NSV Liidu Valitsuse Määruste ja Korralduste
Kogu (Sobranije postanovleni i rasporjaženi pravitelstva
SSSR)
LSKK — NSV Liidu Töolis-Talupoegade Valitsuse Seaduste
ja Korralduste Kogu (Sobranije zakonov i rasporjaženi
rabotše-krestjanskogo pravitelstva SSSR)
MK — Maakoodeks
märk. — märkus
määr. — määrus
NSV — Nõukogude Sotsialistlik Vabariik
NSVL — Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liit
p. — punkt
PerB — perekonnaseisuaktide büroo
PerO — perekonnaseisuaktide osakond
pleen. — pleenum
pres. — presiidium
prot. — protokoll
PõlluRK — Põllutöö Rahvakomissariaat
RahaRK — Rahanduse Rahvakomissariaat
ringk. — ringkiri
RK — Rahvakomissariaat
RKN — Rahvakomissaride Nõukogu
sel. — seletus
SideRK — Side Rahvakomissariaat
SiseRK — Siseasjade Rahvakomissariaat
SJ — „Sovetskaja justitsija“ („Nõukogude Õigus“ — ajakiri)

- SotsiaalRK — Sotsiaalkindlustuse Rahvakomissariaat
- Sots. Z., Sots. Zak. — „Sotsialistitšeskaja zakonnost“ („Sotsialistlik Seaduslus“ — ajakiri)
- Sov. zak. — „Sovetskoje zakonodatelstvo“ („Nõukogude seadusandlus“)
- Sud. pr., Sud. prakt. — „Sudebnaja praktika“ („Kohtupraktika“)
- TeedeRK — Teede Rahvakomissariaat
- TervisRK — Tervishoiu Rahvakomissariaat
- TKN — Töö ja Kaitse Nõukogu
- ToiduRK — Toiduainetetööstuse Rahvakomissariaat
- TsK — Tsiviilkoodeks
- TsKK — Tsiviilkassatsiooni Kolleegium
- TsPK — Tsiviilprotsessi koodeks
- TT, T.-T. — Töölis-Talupoegade (Punavägi, Miilits jne.)
- TööRK — Töö Rahvakomissariaat
- VarustusRK — Varustuse Rahvakomissariaat
- VKTK — Ülevenemaaline Kesktäitevkomitee
- VNFSV — Vene Nõukogude Föderatiivne Sotsialistlik Vabariik
- VSKK — Vene NFSV Töölis-Talupoegade Valitsuse Seaduste ja Korralduste Kogu (Sobranije uzakoneni i rasporjaženi rabotše-krestjanskogo pravitelstva RSFSR)
- vt. — vaata
- VälisKRR — Väliskaubanduse Rahvakomissariaat
- VälisRK — Välisasjade Rahvakomissariaat
- ÜAÜKN — Üleliiduline Ametiühingute Kesknõukogu
- ÜK — Ülemkohus
- ÜK(b)P — Üleliiduline Kommunistlik (bolševikkude) Partei
- ÜK(b)P KK — Üleliidulise Kommunistliku (bolševikkude) Partei Keskkomitee

Sisukord.

Väljavõte NSVL Konstitutsioonist (Põhiseadusest)	lk. 5
VNFSV Abielu, perekonna ja eestkoste seaduste koo- deks	7
I osa. Abielu.	
1. peatükk. Üldeeskirjad § 1—3	7
2. „ Abielu registreerimise tingimused § 4—6	8
3. „ Abikaasade õigused ja kohused § 7—16	9
4. „ Abielu lõppemine § 17—24	11
II osa. Laste ja vanemate ning teiste sugu- luses olevate isikute vahekorrad.	
1. peatükk. Üldeeskirjad § 25—32	13
2. „ Suguluses olevate isikute õigused ja kohused § 33—56 ¹	14
3. „ Lapsendamine § 57—67	21
III osa. Eestkoste ja hooldus.	
1. peatükk. Eestkoste ja hoolduse üldeeskirjad § 68—85	22
2. „ Eestkostjate ja hooldajate õigused ja kohused § 86—94	27
3. „ Eestkoste- ja hooldusajade menetlus § 95—102	29

4. peatükk. Vaimuhaigete ja vaimunõrkade läbi- vaatus § 103—110	lk. 32
--	-----------

IV osa. Perekonnaseisuaktide sissekandmine.

1. peatükk. Üldeeskirjad § 111—117-a	33
2. „ a) Sündide sissekandmine § 118—123	36
b) Surmajuhtumite sissekandmine § 124—130	37
v) Abielude ja abielulahutuste sisse- kandmine § 131—141	38
g) Muud sissekanded § 142—143 .	41

**Tähtsamad koodeksi rakendamisse puutuvad sea-
dusandlikud ja ametkondlikud materjalid** 42

Abortide keelust, materiaalse abi suurendamisest sünnita- jaile, riikliku abi sisseseadmisest lasterikastele, sünni- tusmajade, lastesõimede ja lasteadeade võrgu laienda- misest, kriminaalkaristuse kõrgendamiseks alimentide mittemaksmise eest ning mõningaist muudatusist abielulahutuse seadusandluses	116
---	-----

NSVL Tervishoiu Rahvakomissariaadi juhend riikliku toetuse määramise ja väljamaksmise korra kohta laste- rikastele emadele	126
--	-----

Tähestikuline sisujuht	135
---	------------

477.059

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU

1 0100 00076309 0

Hind kr. 1.50